

Harri Ollila

**VASTIKEPERUSTEISTEN JOUKKORAHOITUS-
PROJEKTtien RAHOITTAMISEN MOTIVAATIO**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
TIETOJENKÄSITTELYTIEDEIDEN LAITOS
2015

TIIVISTELMÄ

Ollila, Harri

Vastikeperusteisten joukkorahoitusprojektien rahoittamisen motivaatio

Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2015, 74 s.

Tietojärjestelmätiede, pro gradu -tutkielma

Ohjaaja: Ojala, Arto

Tämän pro gradu -tutkielman tavoitteena oli selvittää, mikä motivoi ihmisiä osallistumaan erilaisten joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen vastikeperusteisessa joukkorahoituspalvelussa. Tutkielmassa pyrittiin tutkimaan joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen osallistuvien ihmisten motivaatiota, ja yritettiin hahmottaa palvelun käyttäjäyhteisön eli joukon roolia rahoittamiseen motivoitumisessa. Tutkielman empiirinen osa toteutettiin kvalitatiivisena tapaustutkimuksena, jonka aineisto kerättiin haastattelemalla suomalaisen joukkorahoituspalvelun Mesenaatti.me:n kautta joukkorahoitusprojekteja rahoittaneita yksilöitä teemahaastattelujen muodossa. Teemahaastatteluissa käytetyt teema-alueet muodostettiin tutkielman ensimmäisessä osassa tehdyn kirjallisuuskatsauksen pohjalta. Tutkimuksessa selvisi, että ihmiset motivoituvat vastikeperusteisten joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen sisäisen ja ulkoisen motivaation yhteisvaikutuksesta. Tärkeimmät motivaation lähteet löytyvät nautintopohjaisen ja sosiaalisen motivaation osa-alueilta. Tärkeimmiksi yksittäisiksi tekijöiksi rahoittajien kokemassa motivaatiossa nousi omien arvojen ja kiinnostuksen kohteiden yhteneväisyys joukkorahoituksen suhteen. Lisäksi rahoittajan on koettava rahoitettava projekti jollain tavalla merkitykselliseksi. Haastatteluissa nousi lisäksi esille, että joukkorahoitus koetaan vaihtoehdoksi perinteisille jäykiksi koetuille apurahajärjestelmille taide- ja kulttuurialalla. Tarjotulla vastikkeella ei sen sijaan ole ratkaisevan suurta merkitystä rahoituspäätöstä tehdessä. Myös joukon rooli on tutkielman tulosten perusteella oletettua pienempi.

Asiasanat: crowdfunding, joukkorahoitus, motivaatio, joukkoistamisen motivaatiomalli

ABSTRACT

Ollila, Harri

The Motives for Participating in Reward-Based Crowdfunding Projects

Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2015, 74 p.

Information Systems, Master's Thesis

Supervisor: Ojala, Arto

The purpose of this thesis was to examine what motivates people to participate in crowdfunding projects in reward-based crowdfunding services. The aim was to study the motives for funding crowdfunding projects and to examine the role of the crowd for motivation. The empirical part of the thesis was conducted as a qualitative case study in a Finnish reward-based crowdfunding platform Mesenaatti.me by interviewing the funders. The interviews were designed to analyze specific themes composed from the results of the literary review. According to this thesis people are motivated to participate in funding reward-based crowdfunding projects because of the joint effect of both intrinsic and extrinsic motivations. The most important categories of motivation are enjoyment based motivation and social motivation. The importance of shared values and interests between the funder and the crowdfunding project is crucial for the motivation. Funders need to feel that the crowdfunding project they are about to fund is a significant initiative. Crowdsourcing is also seen as an option to traditional and inflexible sources of financial aid in culture and arts. Based on the material collected during the interviews it also became apparent that the reward has no decisive effect on motivating the funders in reward-based crowdfunding projects. Also the crowd had less important part in motivation than anticipated after the literary review.

Keywords: crowdfunding, motivation, the model for worker's motivation in crowdsourcing

KUVIOT

KUVIO 1 Tutkielman rajaus.....	9
KUVIO 2 Joukkoistamisen prosessi	15
KUVIO 3 Joukkoistamisen motivaatiomalli	27
KUVIO 4 Alustava motivaatiokaavio	30
KUVIO 5 Tutkimuskokonaisuus	35
KUVIO 6 Päivitetty motivaatiokaavio.....	63
KUVIO 7 Mesenaatin Facebook-profiilissa julkaistu haastattelukutsu	72
KUVIO 8 Mesenaatin Twitter-profiilissa julkaistu haastattelukutsu.....	73

TAULUKOT

TAULUKKO 1 Sisäinen motivaatio joukkoistamisen motivaatiomallissa.....	28
TAULUKKO 2 Ulkoinen motivaatio joukkoistamisen motivaatiomallissa	29
TAULUKKO 3 Haastatellut henkilöt sekä heidän rahoittamansa projektit	36
TAULUKKO 4 Haastatteluissa esiinnousseita joukkorahoituspalveluita	37
TAULUKKO 5 Haastateltavien mainitsevat syyt rahoittamiselle.....	54

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
KUVIOT	4
TAULUKOT	4
SISÄLLYS.....	5
1 JOHDANTO.....	7
1.1 Tutkielman tavoitteet, tutkimusongelma ja rajaus	8
1.2 Tutkielman rakenne, tutkimusmenetelmät ja tiedonhankintatavat...10	
2 JOUKKOISTAMINEN JA JOUKKORAHOITUS.....	12
2.1 Joukkoistamisen määrittelyminen ja käsitteen syntyhistoria.....	12
2.2 Joukkoistamisen jaottelusta.....	15
2.2.1 Howen malli.....	16
2.2.2 Brabhamin malli	16
2.2.3 Kleemannin ja Voßin malli	17
2.3 Joukkorahoituksen määrittelyminen ja suhde joukkoistamiseen.....	18
2.4 Joukkorahoituksen erilaiset ilmenemismuodot	19
3 JOUKON MOTIVAATIO OSALLISTUMISELLE.....	21
3.1 Mitä motivaatiolla tarkoitetaan?.....	21
3.2 Motivaatio joukkoistamisen ja joukkorahoituksen yhteydessä	22
3.2.1 Yleisesti joukkoistamiseen osallistumisen motivaatiosta.....	22
3.2.2 Joukon motivaatio joukkorahoituksessa.....	26
3.2.3 Joukkoistamisen motivaatiomalli	27
3.3 Motivaation teoreettisen tarkastelun synteesi.....	29
4 TAPAUSTUTKIMUS	31
4.1 Tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmän valinta.....	31
4.2 Tutkimuskohde ja haastateltavien valinta	32
4.3 Teemahaastattelujen suunnittelu ja toteutus	33
4.4 Aineiston analyysimenetelmä.....	34
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA POHDINTA	36
5.1 Haastateltavien taustatiedot.....	36
5.1.1 Erilaisten joukkorahoituspalvelujen hyödyntäminen	37
5.1.2 Mesenaatin käyttö ja uusien projektien löytäminen	38

5.2	Nautintopohjainen motivaatio.....	40
5.2.1	Oman kiinnostuksen vastaavuus.....	40
5.2.2	Projektin toteutumisen todennäköisyyden merkitys.....	41
5.2.3	Raja rahoittamisen ja rahoittamatta jättämisen välillä.....	43
5.2.4	Tunnetilan vaihtelu projektin edetessä.....	44
5.3	Joukkopohjainen motivaatio	45
5.4	Välittömät kannustimet	47
5.4.1	Vastikkeen merkitys rahoituspäätöstä tehdessä.....	47
5.4.2	Vastikkeen suhde rahoitussummaan	47
5.5	Hitaat kannustimet.....	49
5.6	Sosiaalinen motivaatio	49
5.6.1	Omien arvojen vastaavuus joukkorahoitukseen	50
5.6.2	Joukkorahoituksen yhteiskunnallinen merkitys	51
5.6.3	Velvollisuudentunne ja sen merkitys rahoituspäätöksessä	51
5.6.4	Kiitoksen ja palautteen saaminen	53
5.7	Tutkimuksen tulosten analysointi.....	54
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	57
6.1	Joukkorahoitusprojekteihin osallistumisen motivaatio	57
6.1.1	Joukkoistamisen motivaatiomallissa painottuvat tekijät	60
6.2	Vastaukset tutkielman tutkimuskysymyksiin.....	61
6.3	Tutkimuksen tulosten laatu ja luotettavuus	63
6.4	Jatkotutkimusaiheet.....	64
	LÄHTEET	66
	LIITE 1 TEEMAHAASTATTELUN HAASTATTELURUNKO	70
	LIITE 2 HAASTATTELUKUTSUT.....	72
	LIITE 3 ESIMERKKI JOUKKORAHOITUSPROJEKTIN PROJEKTIKORTISTA MESENAATTI.ME-PALVELUSSA	74

1 JOHDANTO

Internetin käytön yleistyessä ja erilaisten tuotantovälineiden halventuessa entistä useammilla ihmisillä on mahdollisuus osallistua luovaan tuotantoon. Ideoiden ja ajatusten leviäminen ympäri maailman on helpompaa, nopeampaa ja halvempaa kuin koskaan aiemmin. Mahdollisuus olla yhteydessä ympäröivään maailmaan tieto- ja viestintäteknologian avulla on alati suuremman ihmisjoukon ulottuvilla. Tämän potentiaalin ja luovan energian hyötykäyttö esimerkiksi liiketoiminnassa on houkutteleva ajatus.

Joukkoistaminen (crowdsourcing) on yksi niistä välineistä, joiden avulla Internetin avulla toisiinsa yhteydessä olevien ihmisten luovaa energiaa pyritään ottamaan hyötykäyttöön. Joukkoistamisella tarkoitetaan Howen (2006a) mukaan sitä, kun yritys tai jokin muu instituutio ulkoistaa jonkin tehtävän suurelle ja määrittelemättömälle joukolle ratkaistavaksi niin sanotun avoimen kutsun muodossa. Joukkoon kuuluvat yksittäiset ihmiset saavat tällöin mahdollisuuden paneutua tehtävän ratkaisuun, ja tarjota parhaaksi kokemiansa ratkaisuehdotuksia tehtävänantajalle. Palkkio tai vastike tehtävän suorittamiseksi ei välttämättä ole suuri, ja joissain tapauksissa sitä ei ole ollenkaan. Yksittäisen ihmisen motivaatio osallistua joukkoistamiseen vaihtelee tapauskohtaisesti, ja läheskään aina tärkein motiivi osallistumiselle ei ole raha (mm. Djelassi & Decoopman, 2013).

Yksi joukkoistamisen tausta-ajatuksista on niin sanotun kollektiivisen älykkyyden hyödyntäminen. Kollektiivisella älykkyydellä tarkoitetaan Surowieckin (2004) mukaan sitä, että yhteistyötä tekevän ihmisjoukon on mahdollista saavuttaa kollektiivisesti älykkäitä ratkaisuja. Kollektiivinen älykkyys perustuu itsenäisyyteen ja monimuotoisuuteen, sillä erimielisyys ja kilpailu ovat parempia kollektiivisen älykkyyden lähtökohtia kuin konsensus ja kompromissi. (Surowiecki, 2004).

Joukkorahoituksessa (crowdfunding) tai toisin suomennettuna yhteisörahoituksessa tarkoituksena on saada kerättyä rahaa Internetissä olevalta joukolta idean tai tuotteen saamiseksi markkinoille (Brabham, 2013, s. 117). Joukkorahoitus on yksi joukkoistamisen lajeista, ja vaikka niiden toimintaperiaatteiden välillä on havaittavissa runsaasti yhtäläisyyksiä, myös eroavaisuuksia löytyy.

Joukkorahoitusta hyödynnetään muiden muassa uusien tuotteiden ja palveluiden rahoituksen keräämisessä ja markkinoille saamisessa, ja viime vuosina se on kasvattanut suosiotaan esimerkiksi taide- ja kulttuurialalla olevien projektien rahoittamisessa myös Suomessa. Joukkorahoituksesta voidaan tunnistaa erilaisia alalajeja, ja kategorisointia voi tehdä esimerkiksi sen perusteella, saako osallistuja rahoitukselleen jonkinlaista vastiketta tai vaikka osuuden yrityksestä. Kansainvälisesti joukkorahoitusta on hyödynnetty menestyksekkääsi esimerkiksi pelialalla, ja rahoituksen keräämisestä yksittäisiltä lahjoittajilta joukkorahoituksen muodossa on jo runsaasti myös suomalaisia esimerkkejä.

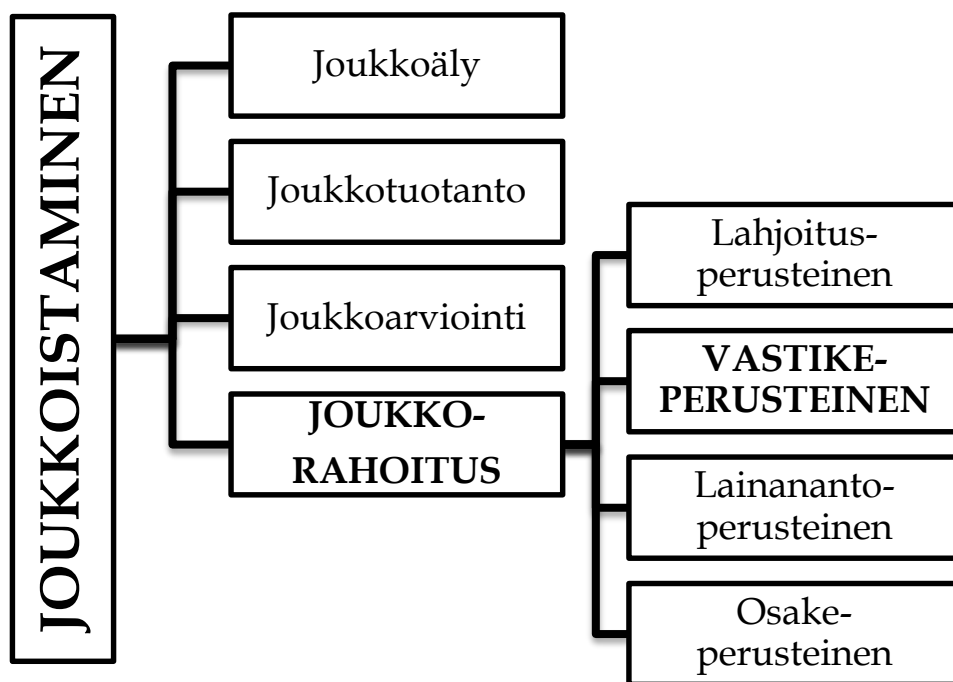
Joukkoistamista ja joukkorahoitusta hyödyntäviä palveluita on Internetissä runsaasti, ja niiden kesken voidaan nähdä huomattavia eroja esimerkiksi palkkioiden ja vastikkeiden suhteen. Suomessa joukkoistamista on hyödynnetty muiden muassa vanhojen sanomalehtien digitalisoinnissa (Digitalkoot, 2012). Myös ympäristöministeriö on hyödyntänyt joukkoistamisen elementtejä maastoliikennelain valmisteluprojektissa, jossa kansalaisilta pyydettiin kokemuksia ja ideoita lakiin liittyen (Maastoliikennelaki, 2013). Mesenaatti sen sijaan hyödyntää joukkorahoitusta, ja sen kautta on mahdollista kerätä rahoitusta esimerkiksi kulttuuri- ja innovointialan hankkeisiin (Mesenaatti, 2015a). Myös Investor (2015) ja Fundu (2015) ovat esimerkkejä suomalaisista joukkorahoituspalveluista. Kansainvälisistä palveluista maininnan arvoisia ovat Kickstarter (2015) ja Indiegogo (2015), jotka ovat onnistuneet keräämään suuret globaalit käyttäjäkunnat.

1.1 Tutkielman tavoitteet, tutkimusongelma ja rajaus

Tämän tutkielman tavoitteena on perehtyä joukkoistamisen yhteen alalajiin eli joukkorahoitukseen ja ennen kaikkea siihen, mikä yksittäistä ihmistä motivoi antamaan rahaa erilaisille joukkorahoitusprojekteille. Tarkoituksena on siis tunnistaa erilaisia motivaation lähteitä joukkorahoituksen yhteydessä. Muiden muassa Brabham (2013, s. 107) on peräänkuuluttanut lisätutkimusta joukkoistamiseen osallistuvien yksilöiden motivaatiosta ja esimerkiksi siitä, ovatko jotkin yksittäiset motivaation lähteet muita merkittävämpiä. Näin ollen tutkimuksen aihe on perusteltu. Tässä tutkielmassa Brabhamin lisätutkimusehdotusta viedään tutkielman tutkimusongelman kannalta kuitenkin vielä hieman pidemmälle, ja perehdytään nimenomaan palkkioon tai vastikkeeseen perustuvaan eli vastikeperusteiseen joukkorahoitukseen ja siihen osallistumisen motivaatioon rahoittajan näkökulmasta. Tutkielman tarkoituksena ei kuitenkaan ole perehtyä joukkorahoitusprojektin alullepanijan eli joukkoistajan motivaatioon. Keskiössä on siis rahoittaja eli joukkoon kuuluva yksilö. Rahoittajien motivaation ymmärtäminen on oleellisen tärkeää joukkorahoitusprojekteja suunniteltaessa ja toteuttaessa, joten aiheen tutkimiselle on varsin perusteltu syy.

Tutkielman empiirinen aineisto kerätään suomalaisen joukkorahoituspalvelun Mesenaatin kautta joukkorahoitusprojekteihin rahoittaneiden keskuudesta, sillä Mesenaatin toimintaperiaate pohjautuu vastikeperusteiseen joukkora-

hoituksen toimintamalliin (Mesenaatti, 2015a). Vastikeperusteiseen joukkorahoitukseen keskittyminen on tämän tutkielman kannalta perusteltua, sillä mainitun kaltainen toimintamalli rakentuu jo lähtökohtaisesti muihin motivaation lähteisiin kuin koron ja voiton kaltaisiin taloudellisiin syihin. Esimerkiksi suomalaiset Invesdor ja Fundu perustuvat osakepohjaiseen (Invesdor, 2015) ja lainamuotoiseen (Fundu, 2015) joukkorahoitukseen, joissa jo perustavanlaatuisesti taloudellisilla syillä on suurempi merkitys. Alla olevassa kuviossa (kuvio 1) havainnollistetaan vastikeperusteisen joukkorahoituksen asema laajasti ymmärretyn joukkoistamisen osana, ja tämän tutkielman rajausta Howea (2008, s. 280-281) sekä Collinsia ja Pierrakista (2012) mukaillen:

KUVIO 1 Tutkielman rajausta

Näin ollen tutkielman varsinaisena tutkimusongelmana on selvittää vastikeperusteisia joukkorahoitusprojekteja rahoittavien yksilöiden merkittävimpiä syitä osallistumiselle. Tutkielman edetessä on tarkoitus vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Mikä motivoi yksittäistä ihmistä osallistumaan vastikeperusteisten joukkorahoitusprojektien rahoitukseen?
- Mikä on joukon rooli joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen motivoitumisessa suomalaisessa joukkorahoituspalvelussa?

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen pyritään vastaamaan tutkielman ensimmäisessä osassa kirjallisuuskatsauksen muodossa. Tutkielman toisessa osassa molempiin tutkimuskysymyksiin etsitään vastauksia empiirisen tutkimuksen

avulla. Sen jälkeen kirjallisuuskatsauksesta ja empiirisestä tutkimuksesta saatujen tulosten yhdenmukaisuutta tarkastellaan, ja tehdään mahdolliset johtopäätökset. Lopuksi aiheesta pyritään kokoamaan kattava yhteenveto.

1.2 Tutkielman rakenne, tutkimusmenetelmät ja tiedonhankintatavat

Tutkielma jakaantuu pääpiirteissään kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa perehdytään joukkoistamista ja joukkorahoitusta koskevaan aiempaan kirjallisuuteen kirjallisuuskatsauksen muodossa. Sen jälkeen tutustutaan motivaatiota ja motivoitumista käsittelevään lähdekirjallisuuteen, ja selvitetään mitä joukkoistamiseen ja joukkorahoitukseen liittyvästä motivaatiosta on kirjoitettu. Samalla esitetään myös Kaufmannin, Schulzen ja Veitin (2011) joukkoistamisen motivaatiomalli, joka tarjoaa kirjallisuuskatsauksen perusteella saatavan tuloksen kanssa suurelta osin yhteneväisiä tuloksia. Näin ollen kyseinen malli muodostaa perustellusti tämän tutkielman teoreettisen viitekehyksen. Kirjallisuuskatsauksen lopuksi tutkielman tutkimuskysymyksiin pyritään vastaamaan aiemman tutkimuksen perusteella ennen siirtymistä empiirisen aineiston käsittelyyn tutkielman seuraavassa osassa.

Kirjallisuuskatsauksessa käytettävä lähdeaineisto kerätään pääosin sähköisistä lähteistä. Lähdeaineiston keräämisessä on pyritty keskittymään tuoreisiin akateemisiin artikkeleihin, konferenssijulkaisuihin, alan asiantuntijoiden julkaisemiin teoksiin ja muihin oleellisesti aiheeseen liittyviin ja kriittisen tarkastelun kestäviin lähteisiin. Lähdeaineiston pääasiallisena keräämistapana on käytetty Nelli-portaalia (<http://www.nelliportaali.fi/>) ja Google Scholar -hakukonetta (<http://scholar.google.fi/>), käyttäen hakusanoina pääosin englanninkielisiä termejä ja niiden yhdistelmiä kuten crowdsourcing, crowdfunding, motivation, motives ja incentives. Lisäksi aiheen käsittelyä syventävää lähdeaineistoa etsittiin löydettyjen lähteiden lähdeluetteloista.

Tutkielman toisessa osassa aiheeseen perehtymistä jatketaan empiirisen teemahaastatteluihin pohjautuvan tutkimuksen muodossa. Aluksi käydään läpi empiirisen tutkimuksen piirteitä ja esitellään tässä tutkielmassa käytettävä tutkimusmenetelmä. Empiirinen osuus on luonteeltaan laadullinen eli kvalitatiivinen tapaustutkimus, ja aineistoa kerätään haastattelemalla vastikeperusteisen joukkorahoitusta hyödyntävän palvelun eli Mesenaatin käyttäjiä. Haastateltavien ehdottomana valintakriteerinä on osallistuminen ainakin yhteen Mesenaatissa olleen joukkorahoitusprojektin rahoitukseen, mutta muita rajoitteita haastateltaville ei aseteta. Aineiston läpikäynnin jälkeen käydään läpi tutkimuksen tulokset ja esitetään empiirisen aineiston perusteella tehdyt johtopäätökset. Sen jälkeen kirjallisuuskatsauksen ja empiirisen osuuden tuloksia vertaillaan keskenään, ja pyritään selvittämään kuinka hyvin ne vastaavat toisiaan. Lopuksi esitetään mahdollisia tutkimusaiheita aiheen jatkotutkimusta varten. Tutkielman liitteinä löytyvät teemahaastattelun haastattelurunko, haastattelukutsut sekä

esimerkki Mesenaatissa olevan joukkorahoitusprojektin omasta sivusta eli projektikortista.

2 JOUKKOISTAMINEN JA JOUKKORAHOITUS

Tässä luvussa tutustutaan joukkoistamisen taustoihin, määrittelyyn ja erilaisiin jaottelumalleihin. Joukkoistamisen taustalla olevien periaatteiden ymmärtäminen selventää yksityiskohtaisempaan tarkasteluun tulevan joukkorahoituksen dynamiikkaa, joten sen vuoksi on perusteltua käsitellä ensiksi yleistä joukkoistamista koskevaa aineistoa. Joukkoistamisen esittelemisen jälkeen luvussa paneudutaan joukkorahoitukseen ja sen erilaisiin ilmenemismuotoihin.

Joukkorahoituksen ja joukkoistamisen välillä on havaittavissa sekä yhtäläisyyksiä että merkittäviä eroavaisuuksia. Tässä luvussa pyritään myös muodostamaan seikkaperäinen määritelmä joukkorahoitukselle, ja kuvaamaan sen suhdetta yleiseen joukkoistamisen määritelmään. Luvun tarkoituksena on täten muodostaa kattava kuva joukkoistamisesta ennen siirtymistä joukkorahoituksen ja motivaation perusteellisempaan käsittelyyn tutkielman seuraavissa luvuissa.

2.1 Joukkoistamisen määrittelemisen ja käsitteen syntyhistoria

Joukkoistamisen (crowdsourcing) käsite on viime vuosina muuttunut arkipäiväiseksi sanaksi sekä mediassa että akateemisessa keskustelussa. Crowdsourcing-sanan katsotaan syntyneen vuonna 2006, jolloin Jeff Howe käsitteli aihetta Wired-lehteen kirjoittamassaan artikkelissa (Howe, 2006b). Artikkelinsa tueksi kirjoittamassaan blogikirjoituksessa Howe (2006a) määrittelee joukkoistamisen näin (suomennos tutkielman kirjoittajan):

Yksinkertaisesti määriteltynä joukkoistaminen kuvaa sitä, kun yritys tai instituutio ottaa aiemmin työntekijöiden tekemän tehtävän ja ulkoistaa sen määrittelemättömälle (ja yleensä suurelle) ihmisten muodostamalla verkostolle avoimen kutsun muodossa.

Howen määritelmä on yksi viitatuimmista tavoista selittää mitä joukkoistamisella tarkoitetaan, ja muiden muassa Brabham (2012, s. 395) tunnustaa Howen

roolin termin kehittämässä ja selittämässä. Brabham (2012, s. 395) täsmentää joukkoistamisen määrittelemistä siten, että verkossa oleva joukko tuottaa hyötyä organisaatiolle suorittamalla sille annettuja tehtäviä. Kyseinen joukko ei kuitenkaan välttämättä koostu pelkästään amatööreistä, vaan ennemminkin asiantuntijoista, jotka haluavat hyötyä erilaisin tavoin osallistumisesta joukkoistamisen avulla tarjottuihin tehtäviin (Brabham, 2012, s. 407).

Olennaista joukkoistamisen määrittelemisessä on Brabhamin (2014) mukaan ylhäältä alaspäin (top-down) suuntautuva lähestyminen, jossa toiminnan yläpuolella oleva organisaatio ohjaa yksittäisten osallistujien toimintaa. Näin ollen esimerkiksi avoimen lähdekoodin ohjelmistotuotanto ja erilaiset wikit eivät täytä joukkoistamisen määritelmää. Lisäksi tehtävän on oltava avoin periaatteessa kaikille ollakseen joukkoistamista. Yhdelle ihmiselle ulkoistettu tehtävä ei näin ollen sitä ole. (Brabham, 2014). Brabhamin (2013, s. 3) mukaan joukkoistamisen määrittelyssä oleellisia tekijöitä on neljä (suomennos tutkielman kirjoittajan):

1. organisaatio, jolla on tehtävä jonka se haluaa saada suoritetuksi,
2. yhteisö (joukko), joka haluaa vapaaehtoisesti suorittaa sen,
3. verkkoympäristö, jossa tehtävä voidaan suorittaa ja joukko jonka välityksellä voi olla yhteydessä organisaation sekä
4. organisaation ja joukon kokema molemminpuolinen hyöty.

Teollisen yhteiskunnan kehityksen alkuaajoista asti taustalla ollut jako tuotantoon ja kulutukseen on Kleemannin ja Voßin (2008, s. 6) mukaan muuttunut. Kuluttajat eivät enää ole pelkästään passiivisia tuotteiden ja palveluiden ostajia, vaan he ovat alkaneet entistä aktiivisemmin ottaa osaa tuotannon eri prosesseihin. Kleemannin ja Voßin (2008, s. 6-9) tulkinnan mukaan kyseessä on uuden kuluttajatyypin syntyminen, jolle he ovat antaneet nimityksen *työskentelevä kuluttaja* (arbeitender Kunde).

Joukkoistaminen on Kleemannin ja Voßin (2008, s. 19) mielestä selkein tapa yhdistää kuluttajien tekemä työ kaupallisiin tarkoituksiin arvonluontiprosesseissa. Kuluttajien rooli tuoteinnovoinnissa, tuotteiden parantamisessa, asiakaspalvelun arvioinnissa ja tuotteen tai tuotannon konfiguroinnissa muuttaa kuluttajan roolia entistä aktiivisemmaksi osapuoleksi. Vaikka kuluttaja voidaan nähdä yrityksen tuotteiden ja palveluiden käytön asiantuntijana, syvällistä ymmärrystä kuluttajilla ei kuitenkaan aina ole. Näin ollen joukkoistaja ottaa joukkoistamista hyödyntäessään riskin siirtäessään ainakin osittaisen vastuun joukolle. (Kleemann & Voß, 2008, s. 24). Joukon saama vastuu esimerkiksi tuotteidoiden kehittämisessä on Poetzin ja Schreierin (2012, s. 253) mukaan kuitenkin järkevää, sillä joukon yksilöt tuottavat uutuusarvoltaan ja kuluttajien kokeman hyödyn suhteen parempia ideoita kuin ammattilaiset. Joukkoistamista voidaan hyödyntää myös esimerkiksi akateemisessa tutkimustyössä esimerkiksi demografisesti monipuolisen otoksen keräämiseksi perusjoukosta (Steelman, Ham-

mer & Limayem, 2014, s. 371), ja markkinoinnin apuvälineenä esimerkiksi tuotteen tai jakelun markkinoinnissa tai markkinointitutkimuksissa (Gatautis & Vitkauskaitė, 2014, s. 1250).

Suomenkielisen joukkoistaminen-sanan käyttäminen esitellyn kaltaisesta ilmiöstä puhuttaessa on vakiintunut viime vuosina aihetta käsittelevässä kirjallisuudessa. Vaihtoehtoisiksi suomennoksiksi termille on esitetty muiden muassa yleisöosallisuutta, talkoistamista ja joukkouttamista. Muiden muassa Bäck (2011) käytti yleisöosallisuus-termiä tietojärjestelmätieteen pro gradu -tutkielmassaan, ja vielä vuotta myöhemmin oma valintani yleisöosallisuuden ja joukkoistamisen välillä oli tietojärjestelmätieteen kandidaatin tutkielmassani (Ollila, 2012) ei ollut itsestään selvä. Parin viime vuoden aikana joukkoistaminen on alkanut kuitenkin vakiinnuttaa paikkansa termin crowdsourcing suomennoksena. Sen vuoksi kyseinen suomennos on käytössä myös tässä tutkielmassa.

Joukkoistamisen yhteydessä on tärkeä määritellä myös varsinaisen tehtävän suorittajat eli osallistujat. Näistä osallistujista käytetään joukkoistamista koskevassa kirjallisuudessa monenlaisia nimityksiä. Osittain nämä nimitykset menevät toistensa kanssa päällekkäin, ja eri kirjoittajat suosivat erilaisia termejä. Kirjallisuudesta löytyviä suomenkielisiä termejä ovat muiden muassa *yhteisö* (community), *yleisö* (crowd) ja *joukko*. Howe (2008, s. 99-100) esittää potentiaalisiksi ehdokkaaksi myös termiä *Miljardi* (the Billion), sillä perusteella, että periaatteessa jokainen Internetiin yhteydessä oleva ihminen on mahdollinen osallistuja joukkoistamista hyödyntäviin projekteihin. Johdonmukaisuuden ja hyvän ymmärrettävyytensä vuoksi tässä tutkielmassa käytettävä sana ja suomennos on kuitenkin joukko.

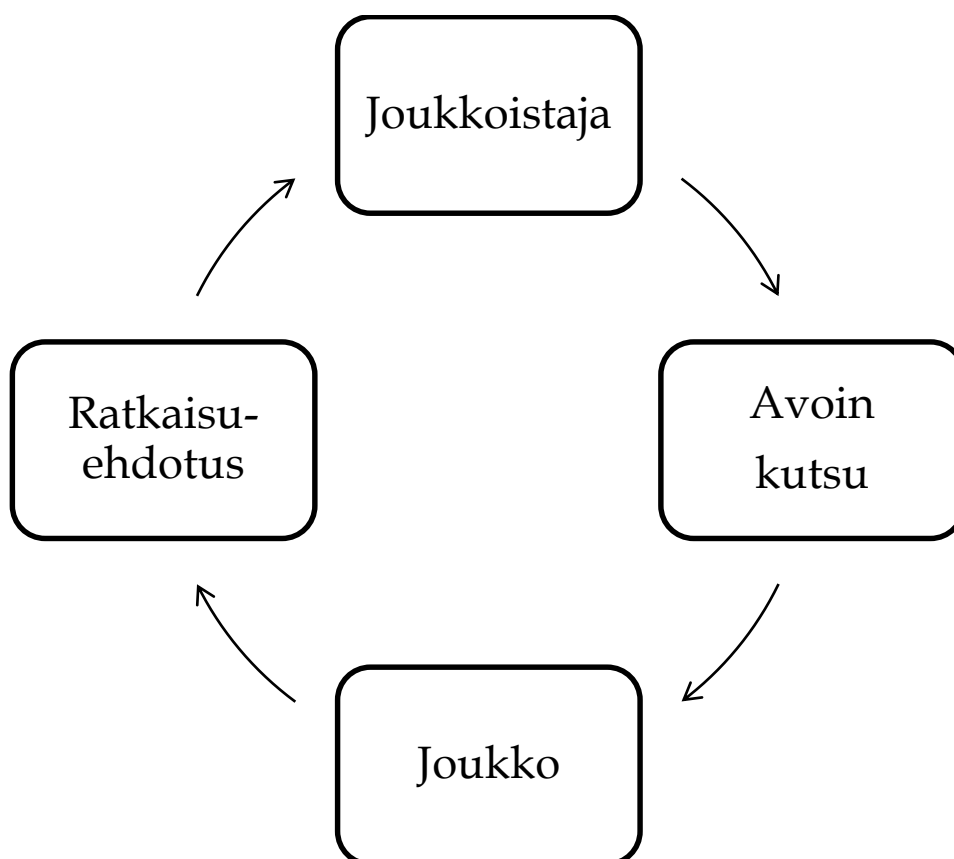
Estellés-Arolas ja González-Ladrón-de-Guevara (2012, s. 197) määrittelevät joukon heterogeeniseksi kokoelmaksi yksilöitä, joilla on vaihtelevat tiedot, ja joita on vaihteleva määrä. Joukon tehtävänä joukkoistamisessa on vastata Howen (2006a ja 2006b) määritelmän mukaiseen avoimeen kutsuun tarjoamalla ratkaisuehdotuksia. Joukon määrittelyssä tausta-ajatuksena käytetään tutkielman kirjoittajan suomentamaa Surowieckin (2004, s. xiii -xiv) väitettä joukon ominaisuuksista:

[O]ikeiden olosuhteiden vallitessa joukot ovat huomattavan älykkäitä, jolloin joukko on usein älykkäämpi kuin sen älykkäimmät yksilöt. Poikkeuksellisen älykkäiden ihmisten ei tarvitse olla dominoivia joukoissa. Vaikka suurin osa joukon ihmisistä ei olisikaan erityisen hyvin asioihin perehtyneitä, joukko voi silti päätyä kollektiivisesti älykkääseen ratkaisuun.

Olennaista on myös määritellä joukkoistamisen aloittava osapuoli eli tehtävänantaja. Howen (2006b) määritelmässä puhutaan yrityksestä tai instituutiosta, joka ulkoistaa jonkun tehtävän määrittelemättömälle ihmisten muodostamalle verkostolle. Estellés-Arolas ja González-Ladrón-de-Guevara (2012, s. 197) määrittelevät kuitenkin oleellisesti laajemman käsitteen eli *joukkoistajan* (crowdsourcer), joka heidän mukaansa voi olla yksittäinen ihminen, instituutio, voittoa tuottamaton organisaatio tai yritys. Tosin sanoen myös yksittäinen ihminen voi

olla joukkoistaja. Tässä tutkielmassa tehtävänantajasta käytetään täten jatkossa suomenkielistä termiä joukkoistaja edellä kuvatulla määritelmällä.

Seuraavassa kuviossa (kuvio 2) esitetään joukkoistamisen prosessi ja tässä tutkielmassa käytettävät termit tiivistetyssä muodossa. Kuviossa on mukana myös termi *avoin kutsu* (open call), jolla Howe (2008) viittaa joukkoistamisen olevan avoin periaatteessa kaikille Internetin käyttäjille. Ilman avointa kutsua joukkoistaja ei tavoita potentiaalista joukkoa, eikä joukkoistaminen näin ollen voi onnistua.

KUVIO 2 Joukkoistamisen prosessi

2.2 Joukkoistamisen jaottelusta

Joukkoistamista on pyritty jaottelemaan ja kategorisoimaan monin eri tavoin. Eri kirjoittajien ja lähteiden välillä on kuitenkin huomattavia eroja esimerkiksi eri kokonaisuuksien laajuuksien suhteen. Kirjoittajien välillä on myös epäselvyyttä siinä, mikä kunkin kirjoittajan mukaan lasketaan kuuluvaksi joukkoistamiseen ja mikä taas ei. Vaikka joukkoistaminen voidaan jakaa eri laajuisiin kokonaisuuksiin, on huomattavaa että usein kyseisiä kokonaisuuksia käytetään yhdistelminä toistensa kanssa.

2.2.1 Howen malli

Yksi eniten viitatuimmista jaotteluista on Howen (2008, s. 280-281) malli, jossa joukkoistaminen on jaettu neljään osa-alueeseen: *kollektiivinen älykkyys* eli *joukkoäly* (collective intelligence, crowd wisdom), *joukkotuotanto* (crowd creation), *joukkoarvointi* (crowd voting) ja *joukkorahoitus* (crowd funding).

Kollektiivisen älykkyyden eli joukkoälyn taustalla on ajatus siitä, että joukolla on hallussaan enemmän tietoa kuin yksittäisillä ihmisillä. Sen on tarkoitus vastata kysymykseen siitä mitä joukko tietää. Joukkoälyä hyödynnetessä tarkoituksena on saada joukko ilmaisemaan tietonsa. Joukkotuotannossa taas joukon luovuus otetaan tavalla tai toisella hyötykäyttöön. Taustakysymyksenä on siis hyödyntää mitä joukko luo. Joukkoarvioinnissa joukkoa hyödynnetään kun halutaan arvioida suuria määriä olemassa olevaa informaatiota, eli hyödynnetään sitä mitä joukko ajattelee. Joukkorahoituksen tarkoituksena on hyödyntää joukon hallussa olevia varallisuutta haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Taustalla on täten kysymys siitä mitä joukko rahoittaa. (Howe, 2008, s. 280-281). Yleisyytensä ja suurten viittaussäärien vuoksi tässä tutkielmassa käytetään lähtökohtana Howen esittämiä (2008, s. 280-281) määritelmiä ja termejä puhuttaessa joukkoistamisesta ja joukkorahoituksesta, mutta seuraavaksi esitetään muutamia vaihtoehtoisia jaottelumalleja verraten niitä Howen (2008, s. 280-281) vakiintuneeseen jaotteluun.

2.2.2 Brabhamin malli

Brabham (2014) jakaa joukkoistamisen neljään osa-alueeseen, jotka ovat *tiedon hankinta ja käsittely* (The Knowledge Discovery and Management), *hajaannutettu etsintä* (The Broadcast Search), *vertaistarkastettu luova tuotanto* (The Peer-Vetted Creative Production) ja *työtehtävien jakaminen hajaantuneelle inhimilliselle älykkyydelle* (The Distributed Human Intelligence Tasking). Brabham on yksi tämän tutkielman viitatuimmista kirjoittajista, joten sen vuoksi on perusteltua käsitellä myös Brabhamin (2014) joukkoistamisen jaottelumallia.

Tiedon hankinnan ja käsittelyn lähestymistavassa organisaation tarvitsema informaatio on olemassa jossakin organisaation ulkopuolella, ja joukon tehtävä on löytää ja toimittaa se organisaatiolle. Hajaannutetussa etsinnässä on kyse ideoinnista, jossa haetaan empiirisesti todistettavia ratkaisuja ongelmiin. Verkossa oleva joukko tarjoaa ongelmaan mahdollisia ratkaisuja annettujen reunaehtojen puitteissa, ja esitetyistä ideoista valitaan parhaiten soveltuva. Vertaistarkastetussa luovassa tuotannossa joukko sekä tuottaa ratkaisuehdotuksia esitettyyn ongelmaan, ja valitsee niistä parhaimman. Paras ratkaisu on tällöin esimerkiksi makuasia tai yleinen mielipide. Työtehtävien jakaminen hajaantuneelle inhimilliselle älykkyydelle taas tarkoittaa sitä, että organisaation hallussa oleva informaatio täytyy jollakin tavalla käsitellä, ja ihmisistä koostuvan joukon tekemä käsittely on jollain tavalla parempi kuin tietokoneen tekemä käsittely. (Brabham, 2014).

Brabhamin (2014) mallissa ei ole suoraa vastinetta Howen (2008, s. 280-281) mallin joukkorahoitukselle. Joukkorahoituksen tai sitä vastaavan osa-alueen puuttuminen Brabhamin (2014) jaottelumallista voidaan nähdä johtuvan siitä, ettei joukkorahoitus suoranaisesti täytä joukkoistamisen määritelmää Brabhamin (2013, s. 37-40) mielestä. Brabhamin (2014) jaottelun osa-alueille on kuitenkin löydettävissä vastineensa Howen (2008, s. 280-281) määrittelemille joukkoälylle, joukkotuotannolle ja joukkoarvioinnille.

2.2.3 Kleemannin ja Voßin malli

Kleemann ja Voß (2008, s. 11-15) jakavat joukkoistamisen seitsemään kategoriiaan. *Kuluttajien osallistuminen tuotekehitykseen ja -konfigurointiin* (participation of consumers in product development and configuration) on yksi yleisimmistä tavoista hyödyntää joukkoistamista. *Tuotesuunnittelussa* (product design) luotetaan joukon panokseen suuressa määrin, ja se käsittää muiden muassa tuotteiden suunnittelun, konfiguroinnin ja markkinoinnin. *Kilpailukykyinen ongelmanratkaisu tarkasti määriteltyihin ongelmiin ja tehtäviin* (competitive bids on specifically defined tasks or problems) on joukkoistamisen muoto, jossa tarkoituksena on kerätä suuri joukko osallistujia, jotka vastaavat johonkin tiettyyn ongelmaan tai tehtävään annettujen reunaehtojen puitteissa. *Jatkuvat avoimet kutsut* (permanent open calls) tähtäävät informaation keräämiseen pitkällä aikavälillä esimerkiksi journalismin ja tiedonvälityksen alalla. *Joukkoraportoinnissa* (community reporting) joukko valjastetaan raportoimaan esimerkiksi uusista tuotteista ja trendeistä, joille he uskovat olevan kysyntää. *Kuluttajien tekemä tuotearvointi ja kuluttajaprofilointi* (product rating by consumers and consumer profiling) tarkoittaa sitä, kun kuluttajat jakavat tietoja ja mielipiteitään erilaisista tuotteista. Samalla kerätään tietoa erilaisista kuluttajaprofiileista. *Kuluttajalta kuluttajalle tuki* (consumer-to-consumer support) puolestaan tarkoittaa keskustelumahdollisuuksien avaamisesta kuluttajille yrityksen ja sen tuotteiden välittömään läheisyyteen. (Kleemann ja Voß, 2008, s. 11-15).

Kleemannin ja Voßin (2008, s. 11-15) jaottelumalli eroaa edellä esitetyistä Howen (2008, s. 280-281) ja Brabhamin (2014) malleista muiden muassa joukkoistamisen jaossa useampaan osa-alueeseen. Vaikka kategorisoinneissa voidaan nähdä yhtäläisyyksiä, Kleemannin ja Voßin (2008, s. 11-15) jaottelussa joukkoistaminen nähdään laajempaan kokonaisuutena, joka kulminoituu työskentelevän kuluttajan käsitteeseen. Työskentelevän kuluttajan syntymisellä Kleemann ja Voß (2008, s. 6) viittaavat perinteisen kahtiajaon murtumiseen, jossa kuluttajan rooli on ollut vain passiivinen tuotteiden ostaja ja kuluttaja. Uudenlaisen kuluttajatyypin mallissa myös joukkoistaminen on tällöin määritelty hieman Howen (2008) ja Brabhamin (2014) malleja laajemmin. Joukkoistamisen käsitteen ymmärtämisessä Kleemannin ja Voßin (2008, s. 6-15) määritelmä ja jaottelu ovat kuitenkin tärkeässä roolissa.

2.3 Joukkorahoituksen määrittelyminen ja suhde joukkoistamiseen

Brabham (2013, s. 177) määrittelee joukkorahoituksen joukon hyödyntämiseksi idean tai tuotteen saamiseksi markkinoille yksittäisten lahjoitusten avulla. Howen (2008, s. 28) mukaan joukkorahoituksella voidaan korvata pankit ja muut perinteiset rahoituksen lähteet. Joukkorahoitus on siis tapa saada haltuun taloudellisia resursseja projektien tekemiseksi tilanteissa, joissa perinteiset rahoituskeinot ovat rajoitetusti saatavissa. Joukkorahoituksen hyödyntäjä eli esimerkiksi yrittäjä hyötyy joukkorahoituksen käyttämisestä Harburgin, Huin, Greenbergin ja Gerberin (2015, s. 13) mukaan myös oman minäpystyvyytensä paranisella esimerkiksi joukon antaman taloudellisen ja tunnepohjaisen hyväksynnän myötävaikutuksesta.

Gerberin ja Huin (2013, s. 2-3) mukaan joukkorahoitus antaa joukolle mahdollisuuden tehdä pienimuotoisia investointeja mielenkiintoisiin projekteihin. Joukkorahoitukseen osallistuva joukko hyötyy osallistumisesta muihin kulluttajiin verrattuna esimerkiksi halvempien kustannusten tai muiden saatujen hyötyjen muodossa (Belleflamme, Lambert & Schwienbacher, 2014, s. 586). Joukon myötä projekti saa rahoituksen ohella myös markkinointiin liittyviä etuja, kun joukon yksilöt jakavat tietoisuuttaan sekä joukkorahoitusprojektista että myöhemmin sen myötä valmistuvasta hyödykkeestä (Ordanini, Miceli, Pizzetti & Parasuraman 2011, s. 462).

Joukkorahoituksen on kuitenkin väitetty eroavan merkittävästi joukkoistamisesta. Joukkorahoituksessa joukon tietämys, luova energia tai arviointikyky eivät ole yhtä merkittävässä osassa kuin joukkoistamisessa, vaan sen sijaan siinä hyödynnetään joukon varallisuutta. (Howe, 2008, s. 247). Joukkorahoituksessa joukon luova energia ja älykkyys eivät siis vaikuta itse tuotteeseen, ja joukon mielipiteillä ei suoranaisesti ole merkitystä esimerkiksi tuotteen tai palvelun ulkonäköön tai toimintamalleihin. Joukkorahoitus ei joukkoistamisen tapaan ole ylhäältä alaspäin johdetun ja toisaalta avoimen alhaalta ylöspäin suuntautuvan prosessin yhdistelmä. Joukkorahoituksessa kyse on joukon näkökulmasta ennen kaikkea jonkin tuettavan tuotteen valitsemista. Näin ollen joukkorahoitus ei täysin täytä edellä mainittuja joukkoistamisen määritelmiä, ja joukkorahoitus on täten lähinnä hajautettua sijoittamista. (Brabham, 2013, s. 37-40). Yhtenäisyyttä puolestaan edustaa joukon hyötykäyttö. Esitetyistä eroavaisuuksista huolimatta tässä tutkielmassa joukkoistaminen ja joukkorahoitus nähdään toisiinsa tiiviisti liittyvinä ilmiöinä Howen (2008, s. 280-281) joukkoistamisen neli- jaon mukaisesti. Yksi olennaisimmista yhteneväisyyksistä joukkoistamisen ja joukkorahoituksen välillä liittyy avoimen kutsun merkityksellisyyteen (Belleflamme ym., 2014, s. 585).

2.4 Joukkorahoituksen erilaiset ilmenemismuodot

Kaikki joukkorahoitusprojektit ja -alustat eivät ole samanlaisia. Joissain tapauksissa joukkorahoitus muistuttaa enemmän lahjoittamista, kun taas toisissa rahoitusta vastaan voi saada vaikka palkkion tai osuuden jostain yrityksestä. Brittiläisen innovointia tukevan hyväntekeväisyysjärjestö Nestan raportissa joukkorahoitus jaetaan neljään kategoriaan sen mukaan, minkälaisesta osallistumisesta on kyse. *Lahjoitusperusteisessa joukkorahoituksessa* (donation crowdfunding) joukko saa toiminnastaan vastikkeeksi jotain aineetonta hyötyä. Myös *vastikeperusteisessa joukkorahoituksessa* (reward crowdfunding) vastikkeet voivat olla joko aineettomia tai aineellisia vastikkeita. *Lainanantoperusteisessa joukkorahoituksessa* (crowdfunded lending) joukon antama rahoitus maksetaan takaisin koron kera, mutta myös koroton lainaaminen on joissain tapauksissa mahdollista. *Osakeperusteisessa joukkorahoituksessa* (equity crowdfunding) joukko saa sijoittamalleen pääomalle tuottoa mikäli mahdollista. Joukolle voidaan tarjota myös palkkioita ja aineetonta hyötyä. (Collins & Pierrakis, 2012, s. 3). Collinsin ja Pierrakiksen (2012, s. 3) käyttämän kategorisoinnin mukaista jaottelua on käytetty myös muussa joukkorahoituksen erilaisia ilmenemismuotoja käsittelevässä kirjallisuudessa. Esimerkiksi Burtch, Ghose ja Wattal (2014, s. 774-776) ottivat tutkimuksessaan huomioon lainanantoon ja lahjoitukseen sekä vastikkeeseen perustuvat joukkorahoituksen mallit.

Myös Wardrop, Zhang, Raghavendra ja Gray (2015, s. 17) hyödynsivät eurooppalaisia vaihtoehtoisia rahoitustapoja koskevassa raportissaan vastaavaa joskin hieman laajempaa jaottelua. Lainanantoperusteista joukkorahoitusta vastaavia kategorioita on kaksi: kuluttajien vertaislainaus ja liike-elämän vertaislainaus. Näissä toisilleen vertaiset osapuolet lainaavat toisilleen rahaa. Vastikeperusteinen joukkorahoitus ymmärretään taas toiminnaksi, jossa yksilöt odottavat rahoitukselleen kouriintuntuva mutta ei taloudellista vastiketta tai itse tuotetta. Osakeperusteisessa joukkorahoituksessa useimmiten alkuvaiheissa oleva yritys myy osuuksiaan yrityksestä joukon yksilöille. Lahjoitusperusteisessa joukkorahoituksessa rahoitus pohjautuu pelkästään lahjoitukselle. Lisäksi raportissa tunnistetaan *mikrorahoitus* (microfinance), jolla tarkoitetaan yleensä pienistä lainoista rakentuvaa toimintaa, jossa lainanhakija on yleensä taloudellisesti vähäosaisessa asemassa oleva yrittäjä. *Laskuja koskeva kaupankäynti* (invoice trading) taas tarkoittaa laskujen tai saatavien kauppaamista. *Lainapohjaisten arvopapereiden kauppa* (lend-based securities) on samankaltaista toimintaa kuin obligaatioiden osto, mutta erilaisin oikeuksin ja velvollisuuksin. *Eläkkeisiin perustuva rahoitus* (pension-led funding) taas tarkoittaa yritysten eläkerahastoihin kertyneiden varojen sijoittamista omaan yritykseen immateriaalioikeuksia vastaan. (Wardrop ym., 2015, s. 17).

Toisaalta joukkorahoitus-alustat voidaan jakaa yksinkertaisesti kahteen ryhmään. Ensinnä voidaan puhua niin sanotusta kaikki-tai-ei-mitään -tyyppisestä alustasta, jossa joukkoistaja joutuu palauttamaan joukolle sen kautta saadun rahoituksen, mikäli ennalta asetettuun rahoituksen tavoitemäärän ei

päästä. Toiseen ryhmään kuuluvissa alustoissa joukkoistajan ei tarvitse palauttaa rahoja jos tavoitteeseen ei päästä. Jos tavoite kuitenkin täyttyy, joukkoistaja joutuu maksamaan palvelumaksua alustan ylläpitäjille. (Gerber & Hui, 2013, s. 3-4).

Tämän tutkielman kannalta Collinsin ja Pierrakiksen (2012, s. 3) nelijako tarjoaa toimivan lähtökohdan tutkimuskysymyksiin vastaamiselle. Sekä Collinsin ja Pierrakiksen (2012, s. 3) että Wardropin ym. (2015, s. 17) määritelmän mukainen vastikeperusteisen joukkorahoituksen malli vastaa määritelmällisesti tutkielman tutkimuskohteen eli Mesenaatin (2015a) toimintamallia. Näin ollen edellä mainittujen määritelmien voidaan nähdä kuvaavan tutkielman rajausta riittävän tarkasti.

3 JOUKON MOTIVAATIO OSALLISTUMISELLE

Tämän luvun tarkoituksena on esitellä joukkoistamisen ja motivaation suhteesta tehtyä aiempaa tutkimusta. Joukkoistamista ja motivaatiota käsittelevää lähdekirjallisuutta on tarjolla jo runsaasti, mutta joukkorahoituksen suhteen tarjonta on vähäisempää. Edellisessä luvussa todettiin kuitenkin, että vaikka joukkoistamisella ja joukkorahoituksella on myös keskinäisiä eroavaisuuksia, on niiden välillä loppujen lopuksi myös paljon yhteistä. Sen vuoksi joukkoistamisen ja motivaation suhdetta käsittelevää lähdekirjallisuutta on mielekästä ja perusteltua käsitellä aiheeseen perehtyessä. Luvun lopussa esitetään lähdeaineiston perusteella tehty synteesi joukon motivoitumiseen liittyvistä syistä.

3.1 Mitä motivaatiolla tarkoitetaan?

Ryanin ja Decin (1985, s. 1) mukaan motivaatio tarkoittaa yksinkertaisesti kiinnostusta jonkin asian tekemiseen. Motivaatio toimii liikevoimana ja inspiraationa toiminnalle, ja sen taso voi vaihdella ja se voi suuntautua eri tavalla. Motivaatio voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan jonkin asian tekemistä, koska se on lähtökohtaisesti nautinnollista ja kiinnostavaa. Ulkoisella motivaatiolla viitataan taas toimintaan, joka johtaa johonkin tehtävästä erilliseen lopputulokseen. (Deci & Ryan, 1985, s. 1-2).

Myös Ruohotien (1998, s. 38) mukaan motivaatio voidaan jakaa sekä sisäiseen että ulkoiseen motivaatioon, jotka toisistaan erottavista poikkeuksista huolimatta eivät kuitenkaan ole toistaan täysin erillisiä ilmiöitä. Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan ihmisen sisäisiä syitä käyttäytymiselle. Se on yhteydessä ylimmän asteiden tarpeiden tyydytykseen, kuten esimerkiksi itsensä kehittämiseen. Ulkoisella motivaatiolla sen sijaan tarkoitetaan syitä, jotka tulevat ympäristöstä. Se on yhteydessä alemman tason tarpeiden täyttämiseen, kuten yhteenkuuluvuuden tarpeeseen. (Ruohotie, 1998, s. 38). Toisin sanoen sisäisen motivaation yhteydessä ihminen toimii, koska toiminta itsessään tuottaa tyydytys-

tä. Ulkoisen motivaation tapauksessa toiminta on vain väline, jota hyödynnetään halutun tuloksen saavuttamiseksi. (Kaufmann ym., 2011, s. 3).

Ruohotien (1998, s. 37-38) mukaan kannusteet ja palkkiot kuuluvat läheisesti motivaatioon. Kannusteet ovat Ruohotien (1998, s. 37) mukaan palkkiota ennakoivia, joten ne ovat toimintaa virittäviä, kun taas palkkiot vahvistavat itse toimintaa. Sisäiset palkkiot ovat ulkoisia palkkioita tehokkaampia, sillä sisäiset palkkiot ovat kestoltaan pitkäaikaisia. (Ruohotie, 1998, s. 37-38).

Motivaatio voidaan Ruohotien (1998, s. 41) jakaa myös tilannemotivaatioon ja yleismotivaatioon. Tilannemotivaatiolla tarkoitetaan yksittäistä tilannetta, jossa sisäiset ja ulkoiset ärsykkeet aikaansaavat erilaisia motiiveja, joiden myötä yksilö toimii saavuttaakseen tavoitteensa. Tilannemotivaatio on siis dynaamista. Yleismotivaatio sen sijaan kuvaa käyttäytymistä sekä sen pysyvyyttä ja suuntaa keskimääräisellä tasolla. Ensin mainittu tilannemotivaatio riippuu yleismotivaatiosta. (Ruohotie, 1998, s. 41). Ruohotie (1998, s. 41) korostaa motivaation olevan luonteeltaan dynaamista ja tilannesidonnaista.

3.2 Motivaatio joukkoistamisen ja joukkorahoituksen yhteydessä

Osallistuessaan joukkoistamisen avulla annetun tehtävän suorittamiseen, yksittäinen ihminen kuluttaa omia rajallisia resurssejaan tehtävänantajan hyödyksi. Tehtävän suorittaminen kuluttaa vähintäänkin aikaa, mutta monissa tapauksissa yksittäinen ihminen hyödyntää oman aikansa lisäksi myös omia kykyjään ja jopa varallisuuttaan. Seuraavaksi käydään läpi aiempaa kirjallisuutta, jonka taustalla on ollut kysymys joukkoon kuuluvan yksittäisen ihmisen motivaatiosta.

3.2.1 Yleisesti joukkoistamiseen osallistumisen motivaatiosta

Estellés-Arolas ja González-Ladrón-de-Guevara (2012, s. 197) väittävät omassa joukkoistamisen määritelmässään, että joukkoistamisen taustalla on vastavuoroisen hyödyn ajatus. Joukkoistajan hyötyessä joukon tuotoksista, joukon yksilöt kokevat hyötyvänsä taloudellisen, sosiaalisen tunnustuksen, itsetunnon parantamisen tai omien kykyjensä kehittämisen muodossa (Estellés-Arolas & González-Ladrón-de-Guevara, 2012, s. 197). Oleellista Kleemannin ja Voßin (2008, s. 5) mukaan on kuitenkin se, että tehtävän suorittamisesta annettava vastike on joko olematon tai ainakin merkittävästi vähäisempi kuin sen todellinen arvo joukkoistajalle on. Joukkoistajan saama hyöty ja tehtävästä saatu palkkio on siis epätasapainossa joukkoistajan eduksi. Taloudelliset vastikkeet, kuten ilmaiset tuotteet ja palvelut, käyttöoikeudet ja -lisenssit tai alennukset hinnoissa (Hossain, 2012, s. 313), eivät Zhengin, Lin ja Houn (2011, s. 79) mukaan kuitenkaan aina ole merkittävin motivaation lähde joukon näkökulmasta.

Taloudellisen vastikkeen riittävään määrään joukon kannalta vaikuttaa Howen (2008, s. 283) mukaan myös se, minkälainen joukkoistajan taloudellinen

tausta on. Joukko sijoittaa aikaansa ja muita resurssejaan ennemmin voittoa tavoittelemattomalle joukkoistajalle, kuin pääomasijoittajien tukemalle start-upille, väittää Howe (2008, s. 283). Voittoa tavoittelemattomat projektit saavat keskimäärin enemmän rahoitusta yhdeltä rahoittajalta kuin voittoa tavoittelevat projektit. Lisäksi ensin mainittujen projektien on todennäköisempää saavuttaa tavoitellut minimirahoitussummat vaikka rahoittajia olisikin lukumääräisesti vähemmän kuin jälkimmäisissä projekteissa. (Pitschner ja Pitschner-Finn, 2014, s. 392-394).

Brabhamin (2010, s. 1138-1140) mukaan joukko motivoituu eri asioista erilaisilla joukkoistamista hyödyntävillä sivustoilla. Merkittävin motivaation lähde vaihtelee eri sivustojen välillä, ollen yhtäällä kiintymystä tai jopa riippuvuutta joukkoon, ja toisaalla halu ansaita rahaa. (Brabham, 2010, s. 1138-1140). Tekemänsä kirjallisuuskatsauksen perusteella Brabham (2013, s. 68) tunnistaa joukkoistamiseen osallistuvien yksilöiden motivaation lähteet seuraavasti:

- rahan ansaitseminen,
- luovien kykyjen kehittäminen,
- muiden luovien ammattilaisten kanssa verkostoituminen,
- portfolion rakentaminen työllistymisen vuoksi,
- itsensä haastaminen vaikean ongelman ratkaisemissa,
- sosiaalisuus ja uusien ystävien saaminen,
- ajan kuluttaminen tylsistyneenä,
- osallistuminen kiinnostavaan suureen projektiin,
- muiden kanssa jakaminen ja
- huvittelu.

Viihteellisyyden ja leikinomaisuuden merkitys osallistujan kokemina vaikuttajina nousevat esille myös Djelassin ja Decoopmanin (2013, s. 686-689) tutkimuksessa. Yksittäiset ihmiset osallistuvat joukkoistamista hyödyntävien yritysten tuotekehitysprosesseihin pääosin siitä syystä, että osallistuminen koetaan mukavaksi. Tutkimukseen osallistuneet kokivat tyydytystä siitä, että heidän mielihiteellään oli merkitystä. Osallistujat tunnustivat myös mahdollisten taloudellisten kannusteiden merkityksen, mutta suurin syy osallistumiselle se ei tutkimuksen mukaan ollut. Osallistujien odottaman hyödyn on oltava tasapainossa yritysten käyttäytymisen kanssa. (Djelassi & Decoopman, 2013, s. 686-689).

Myös annetun tehtävän merkityksellisyydellä on vaikutusta osallistumiseen ja tehdyn työn laatuun. Chandler ja Kapelner (2013, s. 123) tutkivat minkälaisia vaikutuksia joukkoistamisella annetun tehtävän koetulla merkityksellisyydellä on lopputuloksen kanssa. Tutkimuksessa ensimmäiselle eli niin sanotulle merkitykselliselle ryhmälle kerrottiin, että heidän tehtävänä on merkitä kuvia syöpäsoluista auttaakseen lääketieteen tutkijoita. Kontrolliryhmälle ei sen sijaan kerrottu tarkoitusta saman tehtävän suorittamiselle. Viimeiselle ryhmälle ei kerrottu tehtävän kontekstia, ja heille kerrottiin että heidän tekemänsä työ tultaisiin hylkäämään. Tutkimuksen tuloksena selvisi, että mitä merkityksellisimpänä annettua tehtävää pidettiin, sitä suuremmalla todennäköisyydellä sen

suorittamiseen osallistuttiin. Kun tehtävä koettiin merkitykselliseksi, työtä tehtiin enemmän ja laadukkaammin. Merkityksellisestä tehtävän suorittamiseen käytetystä ajasta vaadittiin myös vähemmän korvausta, kuin muissa ryhmissä. (Chandler & Kapelner, 2013, s. 132).

Myös Rogstadius ym. (2011, s. 327) saivat tutkimuksessaan Amazon Mechanical Turk -palvelua käyttävien ihmisten motivaatiosta samansuuntaisia tuloksia. Taloudellisen kannustimen määrän kasvattaminen ei johtanut tutkimuksessa työn laadun paranemiseen. Suuremmilla palkkioilla oli kuitenkin osallistujien määrää kasvattava vaikutus, ja lisäksi se nopeutti työn valmistumista. Nopeampia tuloksia saatiin myös yksinkertaistamalla työtehtäviä. Tutkimuksessa kuitenkin havaittiin, että sisäisellä motivaatiolla on merkittävä vaikutus työnlaatuun, sillä tutkimukseen osallistuneet tekivät tarkempaa työtä voittoa tavoittelemattoman kuin voittoa tavoittelevan organisaation yhteydessä. Tämän kaltaisella työn merkityksellisyyden korostamisella oli huomattavan suuri merkitys työn laatuun erityisesti vähäisten palkkioiden yhteydessä. (Rogstadius ym., 2011, s. 327). Rogstadius ym. (2011, s. 327) väittävät, että paremman työn laadun saavuttamiseksi sisäisen motivaation on oltava korkeammalla tasolla kuin ulkoisen motivaation. Kaufmann ym. (2011, s. 9) tulivat samaa palvelua koskevassa tutkimuksessaan siihen tulokseen, että myös osallistujat itse kokevat sisäisen motivaation tärkeämmäksi kuin ulkoisen motivaation.

Abrahamson, Ryder ja Unterberg (2013, s. 66-70) ovat laatineet yhteenvedon motivointiin käytettävien kannustimien laadusta tekemänsä kirjallisuuskatsauksen perusteella niin sanotun *joukkoriihen* (crowdstorm) yhteydessä. Joukkoriihi on samankaltainen käsite kuin joukkoistaminen, sillä joukkoriihi määritellään suuressa mittakaavassa tapahtuvan *aivooriihen* (brainstorm) kaltaiseksi työskentelyksi verkon välityksellä (Abrahamson ym., 2013, s. vi). Joukkoistamisen ja joukkoriihen samansuuntaisten määritelmien vuoksi Abrahamsonin ym. (2013, s. 66-70) kannustimien kuvailu nähdään toimivaksi myös tämän tutkielman yhteydessä.

Abrahamsonin ym. (2013, s. 66-70) mukaan toimivat kannustimet rakentuvat neljästä elementistä. Kannustimen *hyvyydellä* (good) viitataan sisäiseen motivaatioon, ja se tarkoittaa ihmisten motivoitumista yhteisen hyvän vuoksi. Niiden lähtökohtana ovat usein erilaiset sosiaaliset kysymykset, joita osanottajat haluavat ratkaista muiden ihmisten hyväksi. *Huomiolla* (attention) viitataan sisäisten motivaation lähteeseen, jolla tarkoitetaan jonkinlaisen tunnustuksen saamista yksilön oman verkoston ulkopuolelta. *Raha* (money) on taas oleellisin ulkoisen motivaation lähde, ja sen suhteen on olemassa erilaisia toimintamalleja eri tapauksia varten. Käytössä voi olla esimerkiksi parhaiden ratkaisuehdotusten kehittäjien palkitseminen joillain palkinnoilla, työsuhteiden tai yhteistyön tarjoamisella, voitonjakoon tai lisensointiin osallistumisella sekä erilaisilla osakeinvestoinneilla. *Kokemuksella* (experience) taas viitataan mahdollisuuteen osallistua haastavan ongelman ratkaisuun. Kokemuksen elementtiin lukeutuu myös oppimismahdollisuudet, jolla tarkoitetaan esimerkiksi omien kykyjen kehittämistä. Myös kokemuksen sosiaalisella ulottuvuudella ja pelillisyydellä on merkitystä. (Abrahamson ym., 2013, s. 66-70).

Abrahamson ym. (2013, s. 71-74) ovat ottaneet kantaa myös Estellés-Arolasin ja González-Ladrón-de-Guevaran (2012, s. 197) korostamaan vastavuoroisuuden periaatteeseen. Abrahamsonin ym. (2013, s. 71-74) mukaan tehtävänantajan on oleellista muodostaa selkeät säännöt, joiden mukaan kannustimien jako suoritetaan. Myös läpinäkyvyyttä on korostettava, jotta osallistujat ymmärtävät arvioinnin ja päätöksenteon perusteet sekä niiden taustalla olevat syyt. Lisäksi tehtävänantajan taustojen on oltava kunnossa, jotta osallistujat uskovat tehtävänantajan luotettavuuteen hoitaa oma osuutensa. (Abrahamson, 2013, s. 71-74).

Carpenter (2011, s. 77-84) sen sijaan jakaa motivaation lähteet neljään ryhmään: syyhyn, saavutukseen, sosiaalisen sekä pystyvyyteen ja oppimiseen. Ihmisen halutessa parannusta johonkin häntä kiinnostavaan asiaan tai aiheeseen, motivaationa toimii selkeä syy. Jonkin tavoitteen saavuttaminen toisia ihmisiä tai rajoja vastaan kilpailemalla liittyy taas saavutukseen motivaation lähteenä. Sosiaalinen motivaatio liittyy samankaltaisista asioista kiinnostuneiden ihmisten löytämiseen ja heidän kanssaan vuorovaikutuksessa olemiseen. Yhteenkuuluvuudentunne joukkoon ja sen tavoitteiden sekä ihmisen oman sosiaalisen identiteetin kanssa on oleellista. Pystyvyys ja oppiminen tulevat kyseeseen, kun kyseessä on mahdollisuus omien kykyjen harjoittamiseen, uusien oppimiseen ja rakentavan palautteen saamiseen. (Carpenter, 2011, s. 77-84).

Tsai ja Bagozzi (2014) ovat tutkineet vapaaehtoisesti verkkoyhteisöjen toimintaan osallistuvien motivaatiota. Tutkimuksessa selvisi, että yhteenkuuluvuuden tunnetta kuvaavilla *me-aikomuksilla* (we-intentions) on merkittävä vaikutus toimintaan osallistumiselle. Me-aikomuksella viitataan yksilön kokemaan yhteenkuuluvuuden tunteeseen jotain joukkoa kohtaan, ja sillä on vaikutusta hänen osallistumisensa määrään ja laatuun. Ihmisten kokema *halu* (desire) eli henkilökohtainen motivaatio jonkin asian tekemiseksi on taas tärkeä tekijä pelkän aikomuksen muuttuessa teoksi. Joukon normit, sosiaalinen identiteetti, asenteet ja odotetut tunteet vaikuttavat halujen syntymiseen. Halut taas vaikuttavat me-aikomukseen. (Tsai & Bagozzi, 2014, s. 156).

Solimanin ja Tuunaisen (2015, s. 11) mukaan tärkeimmät syyt joukkoistamiseen osallistumiselle ovat sisäisen ja ulkoisen motivaation yhdistelmiä. Sisäisen motivaation tärkeimmät lähteet tulevat kiinnostuksesta, nautinnosta ja altruismista. Ulkoisen motivaation puolella sen sijaan rahamääräinen palkkio, omien taitojen ja työelämän mahdollisuuksien kehittäminen sekä julkisuus ovat merkittävimpiä syitä osallistumiselle. (Soliman & Tuunainen, 2015, s. 11). Myös tehtäväkokonaisuuden koolla on merkitystä, ja esimerkiksi joukkoistetun journalismin tapauksessa suuremmat tehtäväkokonaisuudet on mahdollista osittaa sopivan pieniksi mikrotehtäviksi, ja tarjota niihin riittävä ohjeistus ja motivointi. Tällöin työ tulee useimmiten tehdyksi. (Hintikka, 2012, s. 26-27).

Vaikka joukkoistaminen tarjoaa joukolle mahdollisuuden vaikuttaa joukkoistajan päätöksiin esimerkiksi suunnitteluprosessiin osallistumalla, joukkoistamisen hyödyntämisessä on toki myös kääntöpuolensa (Kleemann & Voß, 2008, s. 23). Ilmeisimpiä joukkoistamisesta johtuvia negatiivisia vaikutuksia ovat muiden muassa hyväksikäytön ja huijatuksi tulemisen tunteet joukon keskuu-

dessa (Djelassi & Decoopman, 2013, s. 690). Joukon näkeminen vain ideoiden halpana toimittajana kasvattaa hyväksikäytön vaaraa (Kleemann & Voß, 2008, s. 23). Howen (2008, s. 283) mukaan joukon tuntema hyväksikäytön tunne voi hyvin johtaa negatiiviseen julkisuuteen esimerkiksi joukkoistajan kannalta kielteisten blogikirjoitusten muodossa. Joukon kokemana epäkunnioitus voi siis johtaa negatiiviseen lopputulokseen joukon motivoitumisen kannalta. Luottamus joukkoistajaa kohtaan vaikuttaa yksilöiden projektille antaman panoksen määrään. Kun joukko luottaa joukkoistajaan eikä pelkää sen käyttäytyvän opportunistisesti, joukko on valmis näkemään enemmän vaivaa projektin eteen. (Yongqiang, Wang, Yin & Zhang, 2015, s. 274)

3.2.2 Joukon motivaatio joukkorahoituksessa

Danae Ringelmann, yksi yhden maailman suosituimman joukkorahoituspalvelun Indiegogon (2015) perustajista, on eritellyt viisi syytä joukkorahoitusprojekteihin osallistumiselle. Ringelmannin mukaan ihmiset rahoittavat projekteja intohimon, hyödyn, osallistumisen, ylpeyden ja voiton vuoksi. *Intohimolla* (passion) tarkoitetaan halua tehdä hyvää. *Hyödyllä* (perks) viitataan esimerkiksi siihen, kun rahoitusta keräävää tarjoaa rahoittajilleen mahdollisuutta esitellä rahoitettava tuote tai palvelu. *Osallistumisessa* (participation) rahoittajat haluavat olla osa suurempaa kokonaisuutta. *Ylpeys* (pride) ilmenee esimerkiksi tunnustuksen antamisen yhteydessä. *Voitolla* (profit) taas viitataan taloudelliseen hyötyyn ja kannustimiin. (Clark, 2012).

Gerber ja Hui (2013, s. 23) korostavat sosiaalisten syiden merkitystä joukkorahoitukseen osallistumisen yhteydessä. Osallistuessaan joukkorahoitusprojektien tukemiseen tavalla tai toisella, yksilö kokee yhteenkuuluvuuden tunnetta joukkoon. Joukon yksilöt motivoituvat myös valinnanvapaudesta, mikä ilmenee yksilöiden valittaessa mielenkiintoisia joukkorahoitusprojekteja rahoitettavaksi. Toki myös taloudellisilla kannustimilla on vaikutusta. (Gerber & Hui, 2013, s. 23-25). Yhteenkuuluvuudentunteen kokemisen voidaan nähdä ainakin jossain määrin olevan yhteydessä siihen, että Burtchin ym. (2014, s. 788-790) mukaan joukkorahoitusprojektien myötä annetuissa lainoissa lainanpyytäjät suosivat kulttuurisesti ja maantieteellisesti lähellä olevia lainaajia.

Edellisessä luvussa esiteltiin joukkorahoituksen jaottelumalli, jossa joukkorahoitus jaetaan neljään kategoriaan. Joukkorahoituksen eri kategorioissa voidaan havaita myös osittain erilaisia motivaation lähteitä joukon näkökulmasta. Lahjoitusperusteisessa joukkorahoituksessa motivaatio on sisäistä ja sosiaalista. Myös vastikeperusteisessa joukkorahoituksessa sisäinen ja sosiaalinen motivaatio ovat tärkeitä, mutta lisäksi tärkeää on halu saada jokin vastike. Sekä lainananto- että osakeperusteisissa joukkorahoituksessa sisäisen ja sosiaalisen motivaation lisäksi taloudellisilla kannustimilla on vaikutusta joukon motivoitumiselle. (Collins ja Pierrakis, 2012, s. 3).

3.2.3 Joukkoistamisen motivaatiomalli

Kaufmannin ym. (2011, s. 4) muodostamassa joukkoistamisen motivaatiomallissa motivaatio on jaettu sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Kaufmannin ym. (2011, s. 2) mallissa on yhdistetty muiden muassa Ryanin ja Decin (2000) motivaatioteoriaa, tutkimuksia avoimen lähdekoodin projekteista, Hackmanin ja Oldhamin (1980) työn muotoilumallia ja Brabhamin (2008, 2010) erilaisia joukkoistamispalveluja koskevia tutkimuksia. Tutkimuksessaan Kaufmann ym. (2011, s. 9-10) testasivat muodostamaansa mallia survey-tutkimuksen muodossa Amazon Mechanical Turk -joukkoistamispalvelussa, ja 431 osallistujan otoksen perusteella mallin todettiin olevan toimiva ainakin kyseisen palvelun osalta.

Sisäisen motivaation osa-alueella *nautintopohjainen motivaatio* (enjoyment based motivation) viittaa yksilöiden kokemaan mielihyvään ja työn hauskuuteen. *Joukkopohjainen motivaatio* (community based motivation) sen sijaan tarkoittaa yksilöiden toimintaa, jota joukko ohjaa. Ulkoisen motivaation osa-alueella *välittömällä kannustimilla* (immediate payoffs) tarkoitetaan yksilön saamia välittömiä palkkioita joukkoistamiseen osallistumisesta. *Hitailta kannustimilla* (delayed payoffs) viitataan hyötyihin, joita yksilö voi saada hyödyntää tulevaisuudessa. *Sosiaalinen motivaatio* (social motivation) sen sijaan on joukkopohjaisen motivaation vastakohta, ja sillä tarkoitetaan yksilön joukon ulkopuolelta omaksumia arvoja, normeja ja velvoitteita. Se pitää sisällään myös sosiaalisen kontaktin tarpeen. (Kaufmann ym., 2011, s. 4-5). Mallin perusta on hahmoteltu seuraavasti (kuvio 3):

KUVIO 3 Joukkoistamisen motivaatiomalli

Sisäisen motivaation osa-alueella on seitsemän tekijää, jotka vaikuttavat motiivituomiseen. Nautintopohjaisessa motivaatiossa korostuu tehtävästä itsestään tuleva mielihyvän tunne. Jos yksilön omat taidot vastaavat tehtävän vaatimia taitoja, hänen motivaationsa tehtävän valitsemiseksi kasvaa. Työtehtävän konkreettisuudella viitataan siihen, että yksilö motivoituu enemmän tehtävän tekemisestä, jos sen tekemisestä tulee konkreettisia tuloksia. Tehtävän tekemiseen liittyvä autonomia ja omien päätösten tekeminen sekä luovuuden käyttäminen motivoivat tehtävän suorittamisessa. Tehtävän itsensä tulee myös aiheuttaa onnistumisen tunteita joko sen suorittamisen aikana tai sen jälkeen. Sillä ei siis viitata muiden ihmisten antamaan palautteeseen. Ajanviete sen sijaan tarkoittaa ensisijaisesti tylsyyden välttelyä ja ajan kuluttamista. (Kaufmann ym., 2011, s. 4).

Joukkopohjaisen motivaation alueella koettava yhteenkuuluvuuden tunne joukkoa kohtaan on merkittävässä asemassa. Yksilö omaksuu tällöin alitajuisesti joukon normit ja arvot, ja toimii niiden mukaisesti. Sosiaaliset kontaktit sen sijaan motivoivat yksilöitä pelkästään joukon olemassaololla, jonka kautta yksilö voi vaalia sosiaalisia suhteitaan. (Kaufmann ym., 2011, s. 5). Sisäiseen motivaatioon liittyvät tekijät on esitetty seuraavassa taulukossa (taulukko 1):

TAULUKKO 1 Sisäinen motivaatio joukkoistamisen motivaatiomallissa

Sisäisen motivaation osa-alueet	Motivaatioon vaikuttavat tekijät
Nautintopohjainen motivaatio	Taitojen monipuolisuus Tehtävän konkreettisuus Autonomia tehtävän suorituksessa Tehtävästä itsestään tuleva palaute Ajanviete
Joukkopohjainen motivaatio	Yhteenkuuluvuuden tunne joukkoon Sosiaaliset kontaktit

Ulkoisen motivaation osa-alueella motivaatioon vaikuttavia tekijöitä on kuusi. Ensimmäinen niistä kuuluu välittömiin kannustimiin ja on rahamääräinen palkkio, jonka saamisen mahdollisuus motivoi yksilöä osallistumaan. Hitaissa kannustimissa on kaksi tekijää. Olemalla läsnä ja valitsemalla tietyn tyyppisiä tehtäviä yksilö pyrkii näyttäytymään mahdollisille tuleville työnantajille. Henkisen pääoman kehittämisellä taas viitataan omien kykyjen harjoittamiseen, jotta niistä olisi enemmän hyötyä tulevaisuudessa. (Kaufmann ym., 2011, s. 5).

Sosiaalisen motivaation puolella on kolme motivaatioon vaikuttava tekijää. Yksilö motivoituu tehtävän tekemisestä, koska toiminnan arvot vastaavat hänen omia arvojaan ja ovat näin ollen hänelle tärkeitä. Joskus motivaatio voi tulla myös kolmannelta osapuolelta, jolloin yksilön velvollisuudet tai sosiaaliset normit velvoittavat yksilöä työskentelemään. Epäsuora palaute tehtävän tekemisestä sen sijaan on motivaatiota, joka syntyy muilta yksilöiltä saatavan kiitoksen ja palautteen saamisen toivossa. (Kaufmann ym., 2011, s. 5). Ulkoiseen motivaatioon liittyvät tekijät on esitetty seuraavassa taulukossa (taulukko 2):

TAULUKKO 2 Ulkoinen motivaatio joukkoistamisen motivaatiomallissa

Ulkoisen motivaation osa-alueet	Motivaatioon vaikuttavat tekijät
Välittömät kannustimet	Taloudellinen palkkio
Hitaat kannustimet	Näkyminen ja huomatuksi tuleminen Henkisen pääoman kehittäminen
Sosiaalinen motivaatio	Toiminnan merkittävyys ja arvojen yhteensopivuus osallistujan kanssa Toiminnan merkittävyys sekä velvollisuudet ja normit joukon ulkopuolelta Epäsuora palaute tehtävän tekemisestä

3.3 Motivaation teoreettisen tarkastelun synteesi

Joukon yksilöt motivoituvat kirjallisuuskatsauksen perusteella lukuisista erisyistä. Taloudelliset syyt kuten vastikkeiden saaminen ja halu ansaita rahaa ovat tärkeitä syitä osallistumiselle, mutta ne eivät kuitenkaan täysin selitä osallistumista kaikissa tapauksissa. Joukolle annetun tehtävän merkityksellisyys ja kiinnostavuus ovat merkittäviä syitä yksilön kannalta, minkä lisäksi henkilökohtaisilla ja sosiaalisilla motivaation lähteillä on vaikutusta. Tunnustuksen saaminen vertaisilta, joukkoon kuulumisen tunne ja muiden yksilöiden kanssa vuorovaikutuksessa oleminen ovat tärkeitä sosiaalisia vaikuttajia. Omien kykyjen kehittäminen, itsensä haastaminen ja itsetunnon paraneminen kuuluvat sen sijaan oleellisesti henkilökohtaiseen kehitykseen. Ammatti-identiteettiin, verkostoitumiseen ja työllistymisen edistämiseen liittyvät syyt ovat yhteydessä edellä mainittuihin syihin, mutta toisaalta työntekoon liittyvät syyt voidaan nähdä omana ryhmänään. Myös ajan kuluttaminen, huvittelu ja pelillisyydet ovat tärkeässä osassa joukon motivoinnissa. Toisin sanoen osallistumisen tulee herättää positiivisia tunteita, ja tehtävänannon tulee olla selkeä ja läpinäkyvä. Hyväksikäytön ja huijatuksi tulemisen pelko sen sijaan vähentävät yksilön halukkuutta osallistua.

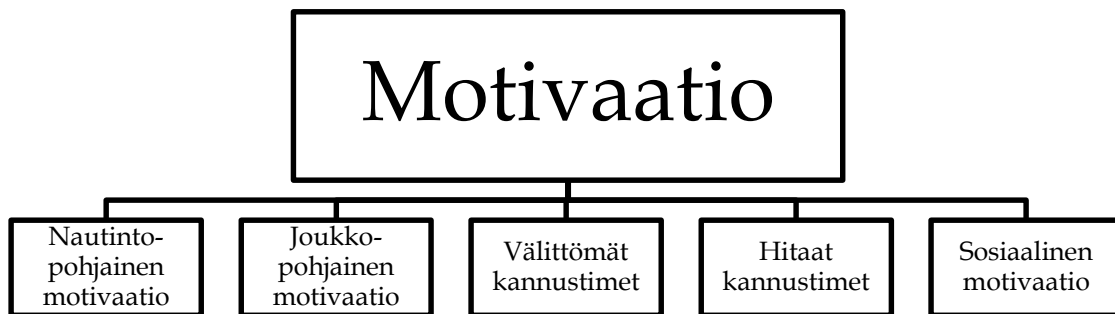
Tutkielman ensimmäiseen tutkimuskysymykseen voidaan kirjallisuuskatsauksen perusteella vastata erittelemällä tuloksista yksilöiden kokemat motivaation lähteet, mutta niitä ei kuitenkaan voi vielä tässä vaiheessa asettaa merkittävyysjärjestykseen. Syyt osallistumiselle voidaan jakaa esimerkiksi seuraavan kaltaisiin ryhmiin:

- taloudelliset syyt,
- sosiaaliset eli joukkoon perustuvat syyt,
- ihmistä kehittävät eli henkilökohtaiseen kehitykseen ja itsetuntoon liittyvät syyt,
- ammatilliset eli työelämään ja ammatilliseen kehitykseen liittyvät syyt,
- tehtävän merkityksellisyys osallistujalle ja sen hyväksi koettu tarkoitus ja

- viihteellisyys ja ajanviete (mukavuus, huvittelu, ajan kuluttaminen, pelillisuus) sekä
- negatiivisesti joukon ja joukkoistajan saaman hyödyn koettu epätasapaino

Ryanin ja Decin (1985), Ruohotien (1998, s. 38) ja Kaufmannin ym. (2011, s. 4) mukaisen jaottelun mukaisesti edellä mainitut motivaation lähteet voidaan jakaa sekä sisäisen että ulkoisen motivaation piiriin. Osaan syistä saattaa kuulua myös sekä sisäisen että ulkoisen motivaation elementtejä. Kuten jo tämän luvun alussa määriteltiin, sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan ihmisen sisäisiä syitä käyttäytymiselle, kun taas ulkoisella motivaatiolla tarkoitetaan ympäristöstä tulevia syitä (Ruohotie, 1998, s. 38). Sisäisen motivaation yhteydessä ihminen toimii toiminnan itsessään tuottaen tyydytystä, kun taas ulkoisen motivaation tapauksessa toiminta on vain väline halutun tuloksen saavuttamiseksi (Kaufmann ym., 2011, s. 3). Edellä mainitut motivaation lähteiden ryhmät ovat suurelta osin samansuuntaisia kuin Kaufmannin ym. (2011, s. 4) esittelemässä joukkoistamisen motivaatiomallissa.

Alla olevassa kuviossa (kuvio 4) esitetään Kaufmannin ym. (2011, s. 4) joukkoistamisen motivaatiomallia mukaillen yksilöiden kokema motivaatio motivaatiokaavion muodossa. Kirjallisuuskatsauksen perusteella eri motivaation lähteitä ei voi vielä esittää merkittävyysjärjestyksessä, joten tässä kuviossa ne esitetään samalla tasolla:

KUVIO 4 Alustava motivaatiokaavio

Tutkielman seuraavissa luvuissa edellä listattuja motivaation lähteitä sekä erityisesti Kaufmannin ym. (2011, s. 4) joukkoistamisen motivaatiomallia tarkastellaan empiirisen tutkimuksen suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana. Kirjallisuuskatsauksen tuloksiin palataan tutkielman viimeisissä luvuissa, joissa kirjallisuuskatsauksesta ja empiirisestä aineistosta saatuja tuloksia vertaillaan keskenään. Lisäksi tutkielman lopussa esitetään tutkielman empiirisen osan tulosten perusteella päivitetty versio edellä esitetystä motivaatiokaaviosta.

4 TAPAUSTUTKIMUS

Tämän luvun tarkoituksena on esitellä tutkielman empiirinen osuus ja tutkimuksen kulku. Aluksi luvussa perustellaan teemahaastattelun muodossa toteutetussa tutkimuksessa käytettäviä menetelmiä ja niiden valintaa, jonka jälkeen esitellään tutkimuskohde ja haastateltavien valintaan vaikuttaneita tekijöitä. Lopuksi esitellään tutkimuksen kulku.

4.1 Tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmän valinta

Tämän tutkielman empiirisessä osuudessa on tarkoituksena selvittää, mikä motivoi ihmisiä osallistumaan joukkorahoitusta hyödyntävien projektien rahoitukseen suomalaisessa vastikeperusteisessa joukkorahoituspalvelussa. Tarkoituksena on siis pyrkiä selvittämään joukon yksilöistä koostuva joukon syitä joukkorahoitukseen osallistumiselle. Näin ollen lähestymistavaksi oli luontevaa valita kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimuksen lähtökohtana oli aineiston yksityiskohtainen tarkastelu, mikä on Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, s. 164) mukaan yksi kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisistä piirteistä.

Empiirisen osuuden tutkimusstrategiaksi valittiin tapaustutkimus, jota hyödynnetään Hirsjärven ym. (2009, s. 134) mukaan silloin, kun halutaan hankkia yksityiskohtaista tietoa ”yksittäisestä tapauksesta tai pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevia tapauksia”. Koskisen, Alasuutarin ja Peltosen (2005, s. 155) mukaan tapaustutkimus on lisäksi uusien ajatusten ja hypoteesien lähde, sekä keino testata esimerkiksi vakiintuneita teorioita ja käsitteitä. Tapaustutkimus oli siis perusteltu valinta tutkimusstrategiaksi, sillä tämän tutkielman tapauksessa tarkoituksena oli nimenomaan testata tutkielman kirjallisuuskatsouksessa saatuja tuloksia.

Tapaustutkimuksessa tiedonkeruu tapahtuu Järvisen ja Järvisen (2000, s. 78) mukaan esimerkiksi haastattelujen avulla. Järvisen ja Järvisen (2000, s. 154) mukaan haastattelu on tehokas tiedonkeruumenetelmä, jossa tutkija pystyy haastattelun edetessä tarkentamaan haastateltavalta saamaansa tietoa. Haastat-

telujen soveltuvuutta tämän tutkimuksen tiedonkeruumenetelmäksi puolsi se, että kirjallisuuskatsauksen perusteella tutkielman aiheen oletettiin tuottavan monitahoisia vastauksia. Lisäksi vastausten suuntia oli kirjallisuuskatsauksen perusteella vaikea ennakoida. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, s. 205-206). Nimenomaan joukkorahoitusprojekteihin osallistumisen motivaatiosta on tehty suhteellisen vähän tutkimusta, minkä vuoksi saatavia tuloksia oli vaikea ennustaa. Aineiston keruu päätettiin siis suorittaa haastattelujen avulla. Haastattelu oli kaiken lisäksi varteenotettava metodi tämän tutkielman kannalta, sillä tarkoituksena oli päästä selville haastateltavien ajattelusta ja kokemuksista (Hirsjärvi ym., 2009, s. 185).

Hirsjärvi ym. (2009, s. 208) jakavat tutkimushaastattelut kolmeen ryhmään, jotka ovat strukturoitu haastattelu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu. Tässä tutkimuksessa käytettiin teemahaastattelua, jossa haastattelu Hirsjärven ym. (2009, s. 208) rakentuu ennalta määriteltyjen teema-alueiden ympärille. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, joka kuitenkin on lähempänä strukturoimatonta kuin strukturoitua haastattelua. Teemahaastattelussa haastattelussa käsiteltävät teema-alueet eli aihepiirit ovat kaikille haastateltaville samat. (Hirsjärvi & Hurme, 2000, s. 47-48).

4.2 Tutkimuskohde ja haastateltavien valinta

Tutkimuskohteeksi valittiin vuonna 2012 perustettu suomalainen joukkorahoituspalvelu Mesenaatti (2015b). Valintaan vaikuttivat muiden muassa palvelun kotimaisuus, sillä tutkimuksen yhtenä tausta-ajatuksena oli selvittää suomalaisen joukkorahoituspalvelun kautta osallistuvien motivaatiota. Suomalaisista palveluista Mesenaatti valittiin tutkimuskohteeksi siitä syystä, että sen toimintamalli perustuu ennen kaikkea vastikkeeseen ja palkkioihin. Näin pyrittiin karsimaan vastauksista sijoitus- ja lainanantonäkökulmaa sivuavat motivaation lähteet.

Mesenaatti on suomalainen palvelu, jonka kautta yli 18-vuotiaan rahoituksen hakijan on mahdollista hakea rahoitusta erilaisille projekteille. Kullakin projektilla on oma sivunsa eli projektikortti (liite 3), jossa projektiesittelyn muodossa käydään läpi projektin taustatiedot. Projektiesittelyn yhteydessä projektin vetäjä eli rahoituksen hakija määrittelee projektille rahoitusprojektin keston sekä haetun rahoitussumman. Rahoitusprojektin kesto voi olla kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Rahoitussummalla tarkoitetaan minimisummaa, joka tarvitaan projektin toteuttamiseksi. Lisäksi projektille voidaan määrittää toinen tavoitesumma, jonka ylittyessä projektiin tulee merkittäviä lisäominaisuuksia. Kaikki palvelussa olevat rahoitusprojektit ovat ylläpidon tarkastamia ja hyväksymiä. (Mesenaatti, 2015a) ja (Mesenaatti, 2015b).

Rahoittajat etsivät rahoitettavia projekteja palvelun kautta, ja kussakin projektissa rahoitukselle tarjotaan vastike. Vastike voi olla ”tavara, palvelu, elämys, jäsenyys tai osuus”. Palveluun rekisteröitynyt yli 15-vuotias rahoittaja voi itse päättää sijoittamansa summan, kunhan kymmenen euron minimisijoi-

tus täyttyy. Mikäli projekti ei saavuta sille asetettua minimisummaa, rahoittajat saavat lahjoittamansa rahat takaisin. Onnistuneista rahoitushauista Mesenaatti veloittaa seitsemän prosentin provision. (Mesenaatti, 2015a) ja (Mesenaatti, 2015b).

Tutkimuskysymyksiin vastaamisen kannalta soveltuvimmiksi haastateltaviksi todettiin Mesenaatin kautta projekteja rahoittaneet yksittäiset käyttäjät. Haastateltavien valinnassa ei rajoitettu esimerkiksi jonkin ennalta valitun projektin ympärille. Haastattelujen suunnittelun yhteydessä oletettiin, että esimerkiksi vain yhteen projektiin rajoittamalla riittävää määrää haastateltavia voisi olla vaikea löytää. Päätöstä voidaan perustella Lamminpään (2014, s. 53) markkinoinnin pro gradu -tutkielman empiirisen tutkimuksen toteutuksella, jossa vastaava päätös tehtiin käytännön syistä vasta haastateltavia kerätessä.

4.3 Teemahaastattelujen suunnittelu ja toteutus

Haastattelurungon suunnittelu aloitettiin kirjallisuuskatsauksen pohjalta saatujen tulosten ryhmittelyllä asianmukaisiksi teema-alueiksi helmikuussa 2015. Haastattelurungon lähtökohtana käytettiin Kaufmannin ym. (2011) joukkoistamisen motivaatiomallia, jonka avulla kysymyksistä muodostettiin mallin osalualueita käsitteleviä teema-alueita. Teemahaastattelussa ei Hirsjärven ym. (2009, s. 208) mukaan ole tarkoituksena muodostaa kysymyksille tarkkaa muotoa ja järjestystä, joten rungosta pyrittiin sen sijaan muodostamaan sujuva lähtökohta tutkimuskysymyksiin vastaamiselle siten, että runko ei muotoutuisi liian johdattelevaksi. Lisäksi haastattelurungon suunnittelussa pyrittiin siihen, että haastattelut onnistuisivat luontevasti ja tarvittavat kysymykset tulisivat esitetyiksi (Koskinen ym., 2005, s. 108). Koskisen ym. (2005, s. 108) hyvin organisoidulla haastattelurungolla nämä tavoitteet on mahdollista saavuttaa.

Helmikuussa 2015 tutkielman kirjoittaja ja Mesenaatin edustaja Pauliina Seppälä sopivat sähköpostitse yhteistyöstä tutkielman teon ja haastateltavien keräämiseen suhteen. Sähköpostitse sovittiin muiden muassa haastattelupyynnöiden julkaisemisesta Mesenaatin käyttämällä kanavilla eli Facebookissa, Twitterissä ja sähköpostilistalla. Teemahaastattelun suunnittelun ja toteutuksen jälkeen haastattelupyynnöt lähetettiin Seppälälle, joka julkaisi pyynnöt ensimmäisen kerran Mesenaatin Facebook- ja Twitter -profiileissa 4.3.2015 (liite 2). Tämän jälkeen yksi haastateltava otti yhteyttä. Potentiaalisten haastateltavien vähäisen aktiivisuuden vuoksi haastattelukutsu lähetettiin myös Mesenaatin sähköpostilistalle uutiskirjeen muodossa 10.3.2015. Uutiskirjeen lähettämisen jälkeen viisitoista Mesenaatin kautta rahaa lahjoittanutta ihmistä otti yhteyttä ilmaisten kiinnostuksensa haastatteluun.

Julkaistuissa haastattelupyynnöissä esitettiin lyhyesti tutkielman ja sitä koskevan aihepiirin yleistiedot kertoen lisäksi haastattelujen tavoitteista. Haastattelupyynnöissä kiinnostuneita palvelun käyttäjiä kehoitettiin ottamaan yhteyttä tutkielman tekijään sähköpostin välityksellä. Haastattelupyynnöön vastanneille lähetettiin sähköposti, jossa kysyttiin haastattelujen toteuttamisesta ja

soveltuvimmasta toteuttamisajankohdasta. Haastateltaville tarjottiin mahdollisuutta tehdä haastattelu kasvokkain tapahtuvan tapaamisen yhteydessä tai Skype-sovelluksen välityksellä. Sähköpostin liitteessä esiteltiin haastatteluissa käytettävä haastattelurunko (liite 1). Haastattelurungon lähettämällä haastateltaville pyrittiin antamaan mahdollisuus perehtyä aihepiiriin ja miettiä mahdollisia vastauksia jo ennen haastattelujen toteuttamista. Yhdelle haastateltavista järjestettiin jo tässä vaiheessa mahdollisuus sähköpostihaastatteluun haastateltavan pyynnöstä.

Tutkimuksen muut haastattelut toteutettiin vuoden 2015 maaliskuun aikana Skypen välityksellä, koska merkittävä osa haastateltavista ilmoitti etähaastattelun olevan soveltuva keino haastattelujen toteuttamiseen. Skypen välityksellä tehdyt haastattelut oli yksinkertaista tallentaa digitaaliseen muotoon, mikä oli yksi tärkeimmistä syistä Skype-haastattelua suunniteltaessa. Ensimmäisen haastattelun jälkeen haastattelurunko todettiin toimivaksi pienin muutoksin, ja loput haastatteluista pystyttiin tekemään saman haastattelurungon pohjalta. Haastateltavilta pyydettiin suostumus haastattelujen tallentamiselle ennen haastatteluihin suostumista. Haastateltavien kanssa sovittiin myös haastattelujen esittämisestä tutkielmassa siten, että tuloksia ei voida yhdistää haastateltaviin ja heidän henkilöllisyyksiinsä. Lisäksi muutama haastateltava kysyi omaaloitteisesti lisähaastateltavien tarpeesta tarjoten mahdollisuutta saada kontakteja muihin potentiaalsiin haastateltaviin. Haastateltujen henkilöiden kautta saatuja uusia haastateltavia ei lumipalloefektin nimissä kuitenkaan tarvinnut hyödyntää aineiston keräämisessä, sillä uutiskirjeen myötä haastatteluista kiinnostuneita ilmoittautui pro gradu -tutkielman laajuuden kannalta tarpeeksi.

Haastatteluja tehtiin yhteensä kuusi kappaletta, joista yksi tehtiin sähköpostin välityksellä. Skypen välityksellä tehtyjen haastattelujen yhteiskesto oli noin 288 minuuttia lyhimmän haastattelun kestäessä 46 minuuttia ja pisimmän 67 minuuttia. Haastattelujen keston keskiarvo oli 57 minuuttia. Myös sähköpostihaastattelu tarjosi hyvää joskin hieman suppeaa lisäaineistoa.

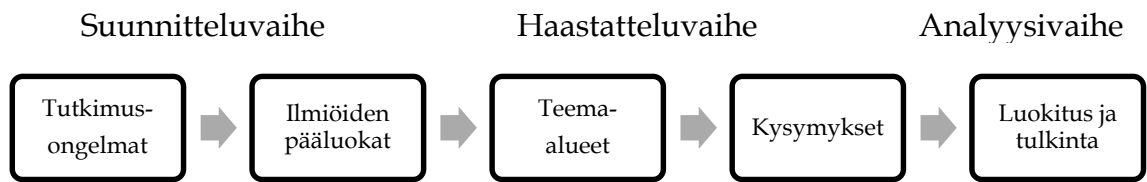
4.4 Aineiston analyysimenetelmä

Haastattelujen purkaminen aloitettiin mahdollisimman nopeasti haastattelujen tekemisen ja äänittämisen jälkeen Hirsjärven ym. (2009, s. 223-224) suositusten mukaisesti. Maaliskuun 2015 loppupuoliskolla myös viimeiset haastattelut käytiin läpi ja kirjattiin tekstimuotoon sana sanalta, eli digitaaliseen muotoon tallennetulle haastatteluaineistolle tehtiin litterointi (Koskinen ym., 2005, s. 317-319).

Analysointivaihe aloitettiin pienimuotoisesti jo heti ensimmäisten haastattelutallenteiden litteroimisen jälkeen. Täysipainoinen aineiston analyysi käynnistyi kuitenkin vasta viimeisen haastattelun tekemisen ja litteroimisen jälkeen huhtikuun 2015 alussa. Litteroidusta aineistosta pyrittiin löytämään yhtenäisiä teemoja eli aineiston analyysimenetelmänä käytettiin teemoittelua (Hirsjärvi ym., 2009, s. 224). Teemoittelulla tarkoitetaan Hirsjärven ja Hurmeen (2000, s.

173) mukaan sitä, että analyysivaiheessa aineistosta etsitään usean haastateltavan esiin nostamia piirteitä.

Teemoittelun jälkeen analyysiä jatkettiin vertaamalla empiirisestä materiaalista saatuja tuloksia tutkielman kirjallisuuskatsauksesta saatuihin tuloksiin. Vertaamalla kahden osion tuloksia niiden välille pyrittiin luomaan synteesi ja tekemään sen perusteella oikeat johtopäätökset. Tarkoituksena oli synteisien osalta pyrkiä löytämään olennaiset vastaukset tutkielman tutkimusongelmaan, kuten Hirsjärvi ym. (2009, s. 230) muistuttavat. Näin ollen tutkielmassa oli kokonaisuudessaan tavoitteena saavuttaa Hirsjärven ja Hurmeen (2000, s. 67) tutkimuskokonaisuus, joka on kuvattu seuraavassa kuviossa (kuvio 5):

KUVIO 5 Tutkimuskokonaisuus

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA POHDINTA

Tässä luvussa tarkastellaan ja analysoidaan empiirisen tutkimuksen tuloksia. Luvussa raportoidaan tehtyjen haastattelujen keskeinen sisältö, ja verrataan empiirisen osan tuloksia tutkielman teoreettisessa osassa saatuihin tuloksiin. Luvun alussa käydään läpi haastateltavien perustiedot pelkistetyksi haastateltavien identiteettien suojaamiseksi. Samalla käydään läpi haastateltavien tausta sekä Mesenaatin että myös muiden joukkorahoituspalveluiden hyödyntäjinä niin rahoittajan kuin mahdollisesti myös projektin vetäjän roolissa. Tämän jälkeen esitellään haastatelluissa esiin tulleita joukkorahoitusprojektin rahoitukseen liittyviä syitä. Luku päätetään raportoitujen tulosten analyysiin.

5.1 Haastateltavien taustatiedot

Taulukkoon 3 on koottu kaikki haastattelut henkilöt ja heidän rahoittamansa projektit. Lisäksi taulukosta ilmenee haastateltavan kokemus oman projektin vetämisestä Mesenaatissa. Haastateltavat on merkitty taulukkoon haastattelu-järjestyksessä. Taustatiedot esitetään yleisellä tasolla haastateltavien tunnistettavuuden peittämiseksi.

TAULUKKO 3 Haastatellut henkilöt sekä heidän rahoittamansa projektit

Haastattelun ajan- kohta ja toteutus- tapa	Haastateltava	Rahoitetut projektit Mesenaatissa	Oma projekti Me- senaatissa
6.3.2015/ Skype	A: Nainen, Sodankylä, taideohjaaja	Iin Pirttitörmä - Löytöjen jäljillä, Ukonvaaja	Kyllä
16.3.2015/ Skype	B: Nainen, Helsinki, koulutussuunnittelija, kouluttaja	Signing for Lenin	Ei

(jatkuu)

TAULUKKO 3 (jatkuu)

17.3.2015/ Skype	C: Mies, Tampere, IT-projektipäällikkö	Maestrot 1960-1989, Lepakkoluola, Monskan näköradio	Ei
17.3.2015/ Email	D: Mies, Helsinki, musiikinopiskelija, muusikko, DJ	We Jazz 2013, Dialogues II, DJ-kirja - näkökul- mia suomalaiseen DJ-kulttuuriin, Machine Soul - dokumenttielokuva	Ei
18.3.2015/ Skype	E: Mies, Helsinki, freelance-muusikko, yrittäjä	Anniina Antinranta - Passing Human Parade -levytys	Kyllä
18.3.2015/ Skype	F: Nainen, Tampere, kosmetologi, yksi- tyisyrittäjä	Lihaton lokakuu reseptikirjanen	Ei

5.1.1 Erilaisten joukkorahoituspalvelujen hyödyntäminen

Neljä haastateltavaa on kertomansa mukaan hyödyntänyt myös muita joukkorahoituspalveluita Mesenaatin lisäksi. Haastatteluissa esiinnousseista palveluista kuitenkin vain Kickstarteria oli käyttänyt useampi kuin yksi haastateltava. Muut palvelut saivat vain yksittäisiä mainintoja, jonka lisäksi osa haastateltavista mainitsi käyttäneensä palveluita, joiden nimiä he eivät haastatteluhetkellä muistaneet. Taulukossa 4 esitetään haastatteluissa maininnan saaneet joukkorahoituspalvelut, joiden käytöstä haastateltavilla oli kokemusta.

TAULUKKO 4 Haastatteluissa esiinnousseita joukkorahoituspalveluita

Mainittu palvelu	Haastateltava
Kickstarter	A, C, E
Indiegogo	A
Unbound	C
Pledgemusic	C
Vauraus Suomi	B

Haastateltavalla A on runsaasti kokemusta sekä rahoittajan että projektin vetäjän rooleista Mesenaatissa. Mesenaatin lisäksi A kertoi käyttäneensä myös Kickstarteria ja Indiegogota. Haastateltava A totesi, että hän on lisäksi seurannut aktiivisesti miehensä vetämien projektien toteutumista Kickstarterissa:

Mun miehellä oli justiinsa Kickstarter-kampanja, ja hän on aika aktiivisesti käyttänyt ja rahoittanut just Kickstarterissa ja Indiegogossa. Ja itsekin osallistuin sitten siihen mun miehen kampanjaan siellä Kickstarterissa. – Haastateltava A

Haastateltava C kertoi rahoittaneensa joukkorahoitusprojekteja ennen kaikkea kirjoihin keskittyvässä Unboundissa ja pelkästään musiikkiprojekteja sisältävässä Pledgemusicissa. Lisäksi hänellä on kokemusta myös Kickstarterin käytöstä rahoittajan näkökulmasta.

Sen lisäksi mä oon aikoinaan kun Kickstarterista ekan kerran puhuttiin tuolla IT-puolella, niin tsekannu näitä ilmiötä. Sieltä mä rahotin silloin ihan aluks yhtä hanketta, ja sitten oon käyttänyt pari muutakin, jossa mä oon siis dokumenttielokuvaa rahoittanut jenkeistä. Mä en muista millä alustalla se nyt sitten olikaan. – Haastateltava C

Myös haastateltava E kertoi yrittäneensä käyttää Kickstarteria. Rahoittaminen ei kuitenkaan onnistunut teknisten ongelmien vuoksi:

Kickstarterissa mä kanssa yritin yhtä musaproggista rahottaa. Mä en muista miten se meni, en saanu luottokorttia toimimaan siellä. Vaikka mä oisin halunnut, niin mä en saanu sitä rahotusta tehtyä. – Haastateltava E

Haastateltava B kertoi myös käyttäneensä Vauraus Suomi -nimistä palvelua. Lisäksi haastattelujen jälkeen kävi ilmi, että haastateltava B:n ja haastateltava F:n kuvailemista joukkorahoitusprojekteista osa oli ollut Mesenaatin ulkopuolisia itsenäisiä joukkorahoitusprojekteja. Näissä tapauksissa projektit keräsivät rahaa itsenäisesti hyödyntämättä Mesenaatin kaltaisten joukkorahoituspalveluiden apua.

5.1.2 Mesenaatin käyttö ja uusien projektien löytäminen

Viisi haastateltavaa kuudesta kertoi haastattelujen yhteydessä rahoittaneensa useampaa kuin yhtä Mesenaatissa ollutta joukkorahoitusprojektia. Haastattelujen jälkeen kuitenkin selvisi, että todellisuudessa vain kolmella haastateltavalla eli haastateltavilla A, C ja D oli kokemusta useamman kuin yhden projektin rahoittamisesta Mesenaatissa. Haastateltavat A ja E kertoivat myös omista Mesenaatissa olleista joukkorahoitusprojekteistaan, mutta muilla haastatelluilla kokemusta projektien vetämisestä ei ollut. Haastateltava A kertoi tutustuneensa Mesenaattiin vuoden 2014 toukokuussa, ja rahoittaneensa kesällä 2014 ensimmäistä projektia. Saman vuoden syksyllä haastateltava A piti ensimmäisen Mesenaatissa olleen joukkorahoitusprojektinsa. Lisäksi hän kertoi rahoittaneensa toista projektia samaan aikaan. Uusista projekteista haastateltava A kertoi saavansa tietoa ennen kaikkea sosiaalisen median välityksellä:

Facebookin kautta seuran koko ajan, että mitä siellä pyörii, minkälaisia juttuja. Se on kyllä semmonen, mikä on jääny silleen et sitä kattelee. – Haastateltava A

Haastateltava E oli toinen oman Mesenaatissa olleen joukkorahoitusprojektin vetäneistä haastateltavista. Haastateltava E:n oma projekti oli yksi Mesenaatin ensimmäisistä projekteista, jolla haastateltava E:n mukaan testattiin palvelun toimivuutta pilottiprojektin muodossa. Projekti sai rahoituksen kerättyä ja meni läpi. Haastateltava E sanoi rahoittaneensa yhtä projektia oman projektinsa jälkeen. Lisäksi haastateltava E kertoi silloin tällöin tarkistavansa mitä uusia projekteja Mesenaatissa on kullakin hetkellä käynnissä:

Mesenaatissa mä oon yhen kerran rahottanut. Mutta sitten mä oon tosiaan sen oman proggiksen tehnyt sen kautta. Ja kyllä mä silloin tällöin tsekkailen, että millaisia projekteja siellä on. – Haastateltava E

Haastateltava B kertoi käyttävänsä Mesenaattia usein ja selanneensa Mesenaattia uusia projekteja etsien jo kymmeniä kertoja. Rahoittamisen lisäksi haastateltava B kertoi olleensa myös mukana suunnittelemassa Mesenaatin mahdollista hyödyntämistä useamman eri tahon kanssa. Haastateltava F sen sijaan kertoi selaavansa Mesenaattiin verkkosivuja ja sinne tulleita uusia projekteja satunnaisesti:

Mä lueskelen niitä aina silloin tällöin. Ja sit jos tulee joku semmonen mielenkiintoinen, niin sitten mä lähen siihen. Mutta en mitenkään systemaattisesti niitä etsiskele. Ihan satunnaisesti, jos sattuu löytyy jotain mielenkiintoista. – Haastateltava F

Haastateltava C arveli selaavansa Mesenaattia parin kuukauden välein. Haastateltava C kertoi, että innostus uusien projektien selaamiseen Mesenaatissa tulee yleensä muiden joukkorahoituspalveluiden lähettäessä omia uutiskirjeitään. Aktiivisena joukkorahoituksen käyttäjänä ja projektien rahoittajana myös muissa palveluissa, haastateltava C kertoi rahoittaneensa Mesenaatin kautta kolmea projektia. Haastateltava C kuitenkin oli sitä mieltä, että Mesenaattiin tulee yllättävän harvoin uusia projekteja.

Haastateltavat A, C ja E kertoivat saaneensa tietoa uusista Mesenaatissa olevista joukkorahoitusprojekteista Facebookin välityksellä. Haastateltava C kertoi saaneensa tiedon kahdesta Mesenaatin kautta rahoittamastaan projektista ystävien ja tuttavien kautta omassa Facebook-syötteestään. Haastateltavat A ja E sen sijaan kertoivat myös seuraavansa Mesenaatin omaa Facebook-profiilia. Haastateltava B ei ennen haastattelun alkua seurannut Mesenaatin sosiaalisen median profiileita Facebookissa ja Twitterissä, mutta haastattelun aikana hän kertoi alkaneensa seuraamaan kyseisiä profiileita. Haastateltava F sen sijaan ei ollut tietoinen Mesenaatin sosiaalisen median profiileista. Haastateltava D ei maininnut sähköpostihaastattelun yhteydessä sosiaalisen median roolista omassa Mesenaatin käytössään.

5.2 Nautintopohjainen motivaatio

Nautintopohjaiseen motivaation teemaan liittyen haastatteluissa käsiteltiin rahoittajien kokemia tunteita joukkorahoitusprojektien rahoittamisesta. Teeman aihepiirejä käsiteltiin kunkin haastattelun aikana muutamassa eri kohdassa. Haastatteluissa teemaa käsiteltiin keskustelemalla haastateltavan oman kiinnostuksen vastaavuudesta joukkorahoitukseen ja rahoitettavaan projektiin, projektin toteutumisen ja sen rahoitusvaiheen merkityksestä, rahoittamisen ja rahoittamatta jättämisen välisestä rajasta ja tunnetilan vaihtelusta rahoitusprosessin aikana.

5.2.1 Oman kiinnostuksen vastaavuus

Kaikki haastateltavat kertoivat joukkorahoitusprojekteihin osallistumisen liittyvän vahvasti omiin vahvuuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin. Haastateltava A kertoi kahdesta rahoittamastaan projektista, joista ensimmäiseen hän osallistui koska projektin aihepiiri kiinnosti sekä häntä että hänen poikaansa. Projektin myötä haastateltava A koki päässeensä osalliseksi toiminnasta, johon olisi normaalioloissa hankala päästä muuten mukaan. Kyseisessä projektissa haastateltava A sai vastikkeeksi kuvia arkeologisilta kaivauksilta, joiden avulla hän pystyi näyttämään asiasta kiinnostuneelle pojalleen että arkeologiaa on olemassa myös oikeassa elämässä. Toinen haastateltava A:n rahoittama projekti oli elokuva, joka liittyi enemmän haastateltava A:n omaan työhön:

Mua kiinnostaa historia ja muu. Ja mun mielestä oli aika jännä, että tämmöstä tieteellistä tutkimustyötä pystyy rahoittamaan. Se vaikutti tosiaan semmoselta, että oikeesti sitä tukea tarvitaan. Ja kyllä siinä vaikutti myös se, että kun mulla on poika kiinnostunut historiasta ja arkeologiasta, niin mä ajattelin, että tässä olis mahdollisuus sitten saada niiden vastikkeiden kautta jotenkin konkreettisesti pojalle myös osoitettua, että tämmöstä hommaa tehdään ihan oikeestikin. Eikä se ole vaan vaan sarjakuvien ja elokuvien juttua. Vaan nyt edelleenkin tutkitaan. Sit se dokumentti. Mä ite oman työni puolesta ja näin oon perehtynyt kansanrunouteen. Ja aika paljon sitten just loitsuihin. Ja sinänsä siihen suomenuskoon liittyviin asioihin. Ja mä koin tosi mielekkääksi sen, että sitä dokumentoitaisiin noinkin kattavasti. – Haastateltava A

Haastateltava C kertoi olleensa jo vuosikymmenten ajan aktiivisesti mukana kirjoja, sarjakuvia ja levyjä kustantavassa kulttuuriyhdistyksessä. Haastateltava C kertoi yhdistyksen julkaisseen vuosien myötä jo 150 levyä, joita ei olisi ilman kyseistä yhdistystä koskaan pystytty muuten julkaisemaan. Haastateltava C kertoi olleensa alun perin kiinnostunut osallistumaan joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen juuri taustansa vuoksi. Joukkorahoitus tarjoaa haastateltava C:n mielestä keinon olla myös pienimuotoisemmin mukana erilaisten kulttuurituotteiden toteuttamisessa ja julkaisemisessa. Toisaalta myös toisenlaisilla kiinnostuksenkohteilla on merkitystä rahoituspäätöksen tekemisessä, kunhan projektit ovat kaikin puolin ”lähellä sydäntä”:

Ja sitten kun nää joukkorahotuskuviot alkoi, niin niissä oli mun mielestä hirveen hauska, että nyt pysty auttamaan sellaisia hankkeita, joita diggas, mutta ilman että täyty laittaa ihan älyttömän isoa rahasummaa kiinni siihen, että se toteutuu. – Haastateltava C

Myös musiikkialalla toimivat haastateltavat D ja E kertoivat musiikkiin liittyvän kiinnostuksen vaikuttavan rahoitettavien joukkorahoitusprojektien valintaan. Haastateltava E kertoi myös haluavansa tukea kanssamuusikkoaan, ja tarjota hänelle mahdollisuuden toteuttaa oman projektinsa. Haastateltava D korosti, että hänen rahoittamansa projektit ovat hänelle hyvin läheisiä, ja että ne liittyvät suurelta osin hänen elämäänsä.

Haastateltava F kertoi tukevansa vapaaehtoistyötä ja lahjoittavansa rahaa hyväntekeväisyyteen säännöllisesti. Haastateltava F kertoi tulevansa hyvälle mielelle esimerkiksi lahjoittaessaan rahaa todeten kuitenkin, että ei ole kiinnostunut saamaan muilta kiitosta ja huomiota. Joukkorahoitusprojekteihin osallistuminen edustaa haastateltava F:n mielestä hänen omaa ajatusmaailmaansa ja maailmankuvaansa. Edesauttamalla niiden toteutumista hän myös kokee toteuttavansa itseään.

Haastateltava B sen sijaan kertoi, ettei ollut kokenut omien vahvuuksiensa kohdanneen Mesenaatin kautta rahoittamansa elokuvaprojektin kanssa. Haastateltava B kuitenkin muisteli erästä tilan haltuunottoa koskevaa projektia, jossa hän koki vahvasti yhteneväisyyttä projektin ja kiinnostuksensa välillä. Haastateltava B ei kuitenkaan muistanut mitä kautta kyseiseen projektiin etsittiin rahoitusta, sillä Mesenaatissa se ei ollut.

5.2.2 Projektin toteutumisen todennäköisyyden merkitys

Rahoitettavan projektin toteutumisen todennäköisyydellä oli kaikkien haastateltavien mukaan jonkinlaista vaikutusta rahoituspäätöksen teossa. Haastateltavat kertoivat rahoittavansa mieluummin sellaisia projekteja, joiden he uskoivat saavuttavan tavoitellun minimirahoitussummansa. Haastateltavat A ja E kertoivat myös rahoittaneensa joitain projekteja nimenomaan siitä syystä, että he kokivat oman panoksensa olevan jollain tavalla kriittinen projektin toteuttamiseksi:

Niiden kaivauksien osalta tuntui, että sillä oli merkitystä. Niillä ei ollut hirveen iso tavoite, oisko ollut tuhat euroo, mut se oli kiikun kaakun, että se meni läpi. Että siinä jotenkin tuntui, että sillä omalla omalla panoksella oikeesti oli merkitystä. – Haastateltava A

Haastateltava B sen sijaan koki projektin toteutumisen todennäköisyyden arvioimisen omalla kohdallaan hankalaksi. Hän kuitenkin kertoi, että projektin toteutumisen myötä saavutettavan lopputuloksen syntymisellä oli suuri merkitys rahoituspäätöstä tehdessä:

Molemmissa mä osallistuin rahoittamiseen tilanteessa, jossa mä en osannut arvioida, että onko realistista että nää toteutuu. Se leffa toteutui. Siinä mä nimenomaan näin sen sitä kautta, että miten hienoja juttuja nää on valmiina. – Haastateltava B

Haastateltava E puolestaan kertoi ennen kaikkea haluavansa tukea kanssamuusikkoo oman unelmansa toteuttamisessa. Haastateltava E koki, että projektin rahoitukseen osallistuminen oli tärkeämpää projektin pitäjälle kuin hänelle rahoittajana:

Kyl se on tärkeä juttu. Toivoin ihan koko sydämeistäni, että hän sen saa valmiiksi. Kun varmasti oli hänelle tietenkin isompi asia kuin mulle, että se onnistuu se proggis.
– Haastateltava E

Haastateltava C korosti projektin realistista tavoitetta ja toteutumisen todennäköisyyttä rahoituspäätöstä tehdessä. Lisäksi hän koki, että huolellisesti ja kattavasti kirjoitetulla esittelytekstillä projektin projektikortissa on suuri merkitys päättäessä projektin rahoittamisesta.

Kyllä niitä kattoo. Että jos siellä on jotain täysin epärealistisia hankkeita, että näkee, että se idea mitä tavoitellaan on kaikkee maan ja taivaan väliltä. Ja rahoitussumma jota haetaan on järjettömän iso. En mä lähde sellasiin mukaan. Kyllä siinä hankkeessa pitää jonkinlainen realismi olla mukana.– Haastateltava C

Haastateltavat A, B, C ja F ottivat projektin toteutumisen todennäköisyyden lisäksi kantaa myös projektin rahoitusvaiheen merkitykseen rahoituspäätöstä tehdessä. Kaikki neljä olivat sitä mieltä, että projektin loppuvaiheen rahoitustilanteella on merkitystä henkilökohtaiseen rahoituspäätökseen. Mikäli projekti ei ole sen loppuvaiheissa kerännyt merkittävää osaa tavoitellusta rahoitussummasta, haastateltavat A, B ja F sanoivat epäilevänsä projektin toteutumista. Toisaalta mikäli projektin läpimeno on jo suhteellisen lähellä kampanja-ajan ollessa loppusuoralla, rahoituspäätös voi haastateltava F:n mukaan syntyä tavallista helpommin:

Jos se on joku kampanja, joka on melkein lopussa ja se on tosi lähellä, niin siihen saattaa olla helpompaa lähteä mukaan. Että hei, toi saattaa olla muutaman ihmisen rahoituksesta kiinni. Että lähdenpä nyt siihen mukaan. Mutta ei nyt siinäkään nyt ihan mihin tahansa. Semmoseen kiinnostavaan kuitenkin. – Haastateltava F

Haastateltava C totesi, että hän ei suinkaan tarkkaile loppuvaiheessa olevia projekteja, joiden läpimeno vaikuttaa todennäköiseltä. Sekä haastateltavat A että C kertoivat myös kiinnostuneensa uusista projekteista, joissa rahoitussumma on projektin alkuvaiheen vuoksi vielä alhainen. Haastateltava A:n tapauksessa ensimmäisten joukossa rahoittaminen ei kuitenkaan toteutunut kyseisen projektin epämääräisyyden vuoksi. Haastateltava C sen sijaan kertoi rahoittaneensa muutamia projekteja ensimmäisten rahoittajien joukossa. Alhainen kerätty rahoitussumma ei siis välttämättä aina ole ongelma. Haastateltava A kuitenkin tähdensi, että alhainen rahoitussumma herättää epäilykset projektin toteutumismahdollisuuksista:

Jos kampanja on ollut käynnissä jo pidemmän aikaa, eikä siellä siltikään ole rahaa, niin se antaa semmosen kuvan et hei, eihän ne itsekään usko siihen kampanjaan! Miksi minä uskoisin? - Haastateltava A

Haastateltava A jatkoi myöhemmin haastattelussa ajatustaan rahoitusajankohdan merkityksestä projektin onnistumisessa. Projektin alkuvaiheessa jo kasassa olevalla rahoitussummalla on haastateltava A:n mielestä suuri merkitys koko projektin onnistumisen kannalta. Näin ollen myös projektin alkuvaiheessa rahoittamiseen osallistuneiden merkitys on haastateltava A:n mukaan merkittävämpi kuin myöhemmässä vaiheessa mukaan tulevien:

Sillä kymmenellä eurolla on isompi merkitys, jos sä laitat sen heti ensimmäisenä päivänä, kuin jos sä laitat sen viidentenä päivänä. Ja tämän tyyppisen ajattelun ymmärtäminen näille, jotka ovat halukkaita rahottamaan, niin se ois tärkeätä. - Haastateltava A

5.2.3 Raja rahoittamisen ja rahoittamatta jättämisen välillä

Projektin rahoitusvaiheen lisäksi myös raja rahoittamisen ja rahoittamatta jättämisen välillä herätti haastateltavissa A, B, C, E ja F erilaisia ajatuksia. Haastateltava A kutsui tätä ilmiötä melkein-rahoittamiseksi, jossa projektin rahoittaminen jää syystä tai toisesta tekemättä. Spontaanisti rahoituspäätöksiä tekevä haastateltava C koki, ettei kuitenkaan ole ollut kyseisessä tilanteessa. Haastateltava C:n mukaan joukkorahoitusprojektin rahoittaminen on hänelle tunneperäistä toimintaa:

En mä oikeastaan ole miettinyt, et onko ollut yhtään sellaista hanketta, jonka mä oisin melkein rahottanut. Tai sitten niitä on tuhansia! Mutta kun niitä lukee mitä tehdään, ja jos on joku punkin historiasta kertova kirja, niin se on niinkun naps, totta kai! - Haastateltava C

Haastateltava A, B ja F sen sijaan nimesivät ilmiölle erilaisia projektiin liittyviä syitä. Haastateltava A kertoi olleensa rahoittamassa erästä kampanjaa, mutta varsinainen rahoitus jäi tekemättä vastikkeeseen liittyvien epämääräisyyksien vuoksi. Haastateltava A:n mielestä kyseisessä projektissa oli epäselvää, mitä rahoittaja oikeastaan saa projektista vastikkeeksi. Omasta kampanjasta puhuesaan haastateltava A kertoi kuitenkin myös kuilusta nuorempien ja ikääntyneiden rahoittajien välillä. Haastateltava A koki, että ainakin osalle potentiaalisista ikääntyneistä rahoittajista tietokoneen ja Mesenaatin käyttäminen on ylivertainen haaste:

Sun täytyy olla semmonen henkilö, et sulla on tietokone, ja sä käytät luottokorttia ja verkkopankkia. Ja se nyt vaan ei ainakaan näillä leveysasteilla ole vielä läheskään itsestäänselvyys vanhemman porukan kohdalla. - Haastateltava A

Haastateltavat B ja F nostivat esille myös aatemaailman kohtaamisen rahoitettavan projektin suhteen. Haastattelujen tekemisen aikaan Mesenaatissa oli run-

saasti kevään 2015 eduskuntavaaliehdokkaiden vaalikampanjoiden rahoitusprojekteja, joiden suhteen haastateltava B koki eriävät poliittiset näkemykset ongelmallisiksi.

Ja nyt kun mä avaan tän, niin täällä on näköjään muutama vaalikampanja jota rahoitetaan näin. Idea on oikein hyvä, mutta toisaalta. Ehkä tässä on selvää, että sitten lähtee tukemaan vaan sellasta, joka on lähellä omia poliittisia ajatuksia. Mutta sitten saattaa olla kiinnostava tyyppi, joka kuuluu väärään puolueeseen, ja siks semmonen on mahdotonta. - Haastateltava B

Rahoituspäätöksen tekemiseen enemmän aikaa käyttävä haastateltava F kertoi toisinaan miettivänsä, miksi hän palaa johonkin projektiin kerta toisensa jälkeen miettien rahoittamista. Haastateltava F kertoi, että samaan projektiin palaaminen herättää hänessä kahdenlaisia ajatuksia. Ensinnä haastateltava F pohti, miksi hän palaa uudestaan jonkin projektin pariin uudestaan ja uudestaan. Toisaalta haastateltava F mietti, miksi hän ei rahoittanut projektia heti. Mahdolliseksi syiksi melkein-rahoittamiselle haastateltava F nosti projektin koetun epämääräisyyden, keskeneräisyyden ja liiallisen kotikutoisuuden:

Saattaa tulla vähän semmonen olo joissain, että ihan kiva juttu, mutta onks tää nyt loppuun asti mietitty? Joskus saattaa olla, että ollaan ehkä liian innoissaan. Että ollaan lähetty sinne julkaiseen projektia joka on osittain kesken. Että ei oo ihan keretty miettiä sitä hommaa loppuun asti. Ollaan vaan, että tää oli hyvä juttu, pistetään se tänne. Mulla helposti tulee semmonen olo, että tätä vois nyt vielä jalostaa vähän pitemmälle ja miettiä rauhassa. En mä nyt mitään ihmisten askarteluja lähde sieltä ostamaan. Semmosia jotain leikkaa-liimaa projekteja tai jotain kotikoneella poltettuja CD-levyjä. Jos siitä maksetaan rahaa, niin kyllä se pitää olla kunnollinen tuote. - Haastateltava F

5.2.4 Tunnetilan vaihtelu projektin edetessä

Kaikki haastateltavat kuvasivat projektin rahoitusprosessia positiiviseksi kokemukseksi aina rahoitettavan projektin löytämisestä mahdollisen vastikkeiden saamiseen asti. Vain haastateltava B mainitsi erikseen kokeneensa projektin löytämisen ja Mesenaatin käytön hankalaksi. Haastateltavista kaksi eli haastateltava F ja B kertoivat miettineensä rahoituksen tekemistä pidemmän aikaa:

Ja sitten mä jossakin vaiheessa havahduin, että ai niin, mun piti hoitaa tää jo! Että ei ollut siinä mielessä kiire sitä hoitaa vaikka mä olinkin koko ajan vakuuttunut, että mä näin teen. Sitten kun mä sain sen siirron tehtyä, niin sitten oli semmonen tyytyväinen olo myös siinä mielessä, että se oli mulla ikään kuin henkisellä työlliställä itsellä. Ja sitten se oli suoritettu! Niin sellasta tyytyväisyyttä. - Haastateltava B

Haastateltava B kertoi olleensa innoissaan ja vakuuttunut projektista ennen varsinaista rahoitusvaihetta. Rahoitusvaihe oli haastateltava B:n omien sanojen mukaan lähinnä teknishallinnollinen välivaihe. Päällimmäisenä ajatuksena haastateltava B piti projektien lopputulosta ja niiden potentiaalia. Rahoitusvaiheen jälkeen haastateltava B kertoi olleensa tyytyväinen ja onnellinen.

Haastateltava C kertoi, että joitakin rahoitettuja projekteja tulee seurattua aktiivisemmin kuin toisia. Eräässä projektissa haastateltava C kertoi seuraneensa projektin etenemistä tiiviisti, jolloin vastikkeen saaminen tuntui ”tosi hyvältä”. Joissain tapauksissa rahoittaminen on hänelle kuitenkin enemmän spontaania toimintaa, jolloin projektin seuraaminen ei välttämättä ole yhtä tiivistä:

En mä esimerkiksi nyt pysty sulle kertomaan, jos sä kysyisit multa, että mitä mulla on sisässä. Että mitä vastikkeita mä oon saamassa. Jos mä lähtisin sulle luetteleen, niin todennäköisesti mä en muistais kaikkia. Se ei tarkoita sitä että niitä ois mielettömästi. Vaan siis sillai, että kun se rahoitus on tehty, niin se on tehty. Ja sen jälkeen se on ohi omalla tavallaan. – Haastateltava C

Haastateltava F viittasi samaan tunteeseen kuin haastateltava C todeten, ettei hän ”jännittänyt sormet ristissä” kuinka hänen rahoittamansa projektin lopulta käy. Haastateltava F kuitenkin kertoi, että koetut tunteet voisivat olla voimakkaampia, mikäli projektin vetäjä olisi hänen tuntemansa ihminen:

Ehkä se ois eri juttu, jos se ois ollu joku henkilökohtaisempi juttu. Esimerkiks läheisen ihmisen joku tai tämmönen. Mä voin kuvitella, sillä mä oon kuitenkin helposti tunteella mukana. Mutta tossa oli enemmän sitten se, että kun oli antanut sen oman panoksen siihen, niin sitten oli semmonen olo, että katotaan nyt mihinkä riittää. – Haastateltava F

Myös haastateltava D kertoi rahoitusprosessin tuntuvan kaikin puolin hyvältä. Haastateltava D kertoi olevansa parhaillaan odottamassa innolla erään rahoittamansa projektin toteutumista. Haastateltava E sen sijaan mietti tunnetilan vaihtelua rahoitusprosessin aikana todeten, että tunnetila voi muuttua sitä mukaa kun tutustuu tarkemmin rahoittamaansa projektiin. Haastateltava E ei kuitenkaan kokenut, että vaikutukset tunnetilaan olisivat merkittäviä. Yksikään haastateltavista ei kokenut katuvansa joukkorahoitusprojektin rahoittamista Mesenaatissa. Haastateltava B sen sijaan kertoi enneminkin katuvansa rahoittamatta jättämistä ja omaa Mesenaatin käytön vähäisyyttä.

5.3 Joukkopohjainen motivaatio

Joukkopohjaisen motivaation osalta haastatteluissa pyrittiin selvittämään, kevatko haastateltavat kuuluvansa johonkin Mesenaatin käyttäjistä koostuvaan joukkoon. Kirjallisuuskatsauksen perusteella oletettiin, että joukolla olisi huomattavaa merkitystä rahoittamiseen motivoitumisessa. Haastatteluissa kävi kuitenkin ilmi, että joukko on haastateltavien mielestä olemassa vain löyhästi lähinnä ideologisella tasolla. Yksikään haastateltavista ei kokenut varsinaisesti olevansa osa jotakin suurempaa Mesenaatin käyttäjien joukkoa, vaikka osa haastateltavista arveli sellaisen ainakin jollain tasolla olevan olemassa. Jyrkimmin joukon olemassaolon kyseenalaisti haastateltava C, joka ei kokenut kuulu-

vansa mihinkään joukkoon eikä uskonut sellaista edes olevan olemassa. Haastateltava C kuitenkin myönsi kaipaavansa jonkinlaista yhteisöllisyyttä ja lisää vuorovaikutusta projektin vetäjien ja rahoittajien välille. Se toimisi haastateltava C:n mukaan myös hyvänä projektin markkinointivälineenä:

Jos ajatellaan jotain kirjoja tai muuta, niin miksi ei ne esimerkiksi lähettäis, kun se kansikuva on olemassa, niin siitä kuvaa ja tietoo et nyt on kansikuva valittu? Että siinä ois sitten jotain, jota ois helpompi sitten itsekin jakaa esim Facebookissa, ja levittää sitä tietoo että tällänen on. – Haastateltava C

Haastateltava B sen sijaan sanoi uskovansa että jokin joukko on olemassa, mutta ei ollut itse sellaista nähnyt. Haastateltava B koki että kyseistä joukkoa ei välttämättä edes ole olemassa konkreettisesti. Haastateltava B kuitenkin totesi, että hän pystyy samaistumaan palvelun ympärillä olevaan ajatukseen:

Konkreettisesti mä en tiedä mikä ois semmonen yhteisö. Mutta jos sanoo, että semmonsena henkisenä tilana tai asenteena, niin mä arvelen että on olemassa semmosta porukkaa, jotka voivat identifioitua Mesenaatin käyttäjiksi. Ja itse mä identifioidun sellaiseen hyvin löyhästi. Siinä mielessä mä oon jossain tälläessä fiktiivisessä Mesenaattiyhteisössä vaikka en itse tunne ketään enkä ole sillä tavalla nähnyt vilaustakaan konkreettisesti yhteisöstä. – Haastateltava B

Haastateltava E kertoi käyttäneensä Mesenaattia aktiivisemmin palvelun alkuaikoina, jolloin rahoitusta hakevia projekteja oli vielä huomattavasti nykyistä vähemmän. Siinä vaiheessa joukkoa ei haastateltavan E mukaan ollut vielä olemassa, mutta hän uskoi että jotain joukon tapaista on hiljalleen kehittymässä. Haastateltava D sen sijaan koki että löyhä joukko on jo olemassa, mutta se rakentuu enneminkin ajatusmaailman tasolla. Haastateltava D:n mielestä joukko rakentuu kuitenkin vahvasti Mesenaatin ulkopuolella:

Tietyllä tavalla mielestäni on olemassa [M]esenaatin käyttäjäjyhteisö, toki osaan vastata vain musiikkikulttuurin osalta. Mielestäni se muodostuu musiikkia muutenkin ostavista ja kuluttavista ihmisistä, jotka ennakkoluulottomasti tukevat uusia projekteja [M]esenaatin lisäksi myös ostamalla levyjä ja käymällä konserteissa. Itse koen kuuluvani tähän yhteisöön. – Haastateltava D

Haastateltava A sen sijaan kommentoi, että hän ei varsinaisesti tiedä ja tunne muita Mesenaatin käyttäjiä. Joukkorahoituksen tuntevia ja muita joukkorahoituspalveluja käyttäviä ihmisiä haastateltavalla A on kuitenkin omassa lähipiirissään. Heidän kanssaan haastateltava A kertoi pystyvänsä samaistumaan ja kokemaan yhteenkuuluvuudentunnetta joukkorahoituksen käyttäjänä. Haastateltava A kuitenkin uskoi, että jokin joukko on vielä vasta syntymässä. Myös haastateltava F:n mielestä joukko on olemassa vain hyvin löyhällä tasolla. Haastateltava F määritteli joukon samankaltaiselta ideologiselta pohjalta toimivaksi marginaaliseksi porukaksi, jota kohtaan hän kokee jonkintasoista yhteisöllisyyden tunnetta.

5.4 Välittömät kannustimet

Välittömistä kannustimista keskusteltaessa pyrittiin selvittämään haastateltavien näkemystä rahoitussummaan vastaan tarjotusta vastikkeesta. Kirjallisuuskatsauksen perusteella vastikkeen roolin uskottiin olevan merkittävä rahoituspäätöksen tekemisessä. Vastikkeen merkityksellä oli kuitenkin eroja haastateltavien kesken. Osalle haastateltavista vastikkeella ei ollut merkitystä rahoituspäätöksen tekemisessä, kun taas osa haastateltavista myönsi vastikkeella ja sen laadulla olleen suuri merkitys.

5.4.1 Vastikkeen merkitys rahoituspäätöstä tehdessä

Vastikkeen merkitys rahoituspäätöstä tehdessä ei haastateltavien mukaan ollut yleisesti ottaen kovin merkittävä. Ainoastaan haastateltava A totesi, että tarjotulla vastikkeella on merkittävä vaikutus rahoituspäätöstä tehdessä. Haastateltava A:n mukaan joukkorahoittajien keskuudessa on tavallista rahoittaa projekteja pelkän hyvántahtoisuuden eli "goodwillin" vuoksi, mutta hänen mielestään rahoittajan tulee myös hyötyä joukkorahoitusprojektin rahoittamisesta sopivan vastikkeen muodossa. Haastateltava A totesi, että varsinkin aineettomien vastikkeiden kohdalla rahoitus saattaa jäädä tekemättä, jos vastikkeena tarjotaan vaikka vain jokin esitys vieraalla paikkakunnalla. Vastikkeen täytyy haastateltava A:n mukaan siis vastata rahoittajan toiveita ja tarpeita. Haastateltava E korosti rahoituksesta tulevaa hyvää oloa vastikkeen saamisen asemesta. Haastateltava E oli sitä mieltä, että rahoitussumman kasvaessa myös vastikkeen merkitys rahoituspäätöksen teossa korostuu.

Ennen kaikkea mä koin saaneeni siitä hyvän fiiliksen, että mä haluan olla mahdollistajana tässä. Ne ämpeekolmoset oli bonuksena. Tietysti hänelläkin oli sitten isompia vastikkeita mukana, mitkä varmaan ois vaikuttanut sitten enemmän, jos ois halunnut enemmän siitä vastikkeesta saada irti. – Haastateltava E

Haastateltava C kertoi, että osassa projekteista vastikkeella on enemmän merkitystä kuin toisissa. Kirjaprojekteja rahoittaneena haastateltava C totesi, että vastikkeena olleiden kirjojen merkitys vaihtelee projekteittain. Lisäksi erityisesti vastikkeen suhteella omiin mielenkiinnon kohteisiin on suuri merkitys:

Todennäköisesti sen Atikin kirjan mä oisin ostanut kirjakaupasta, jos en ois sitä rahoittanut. Pari muuta ois kyllä jääny ostamatta. Että toki ne on kivoja hyllyssä, mutta ei se ollut niissä se juttu se vastike, miksi se tehtiin. – Haastateltava C

5.4.2 Vastikkeen suhde rahoitussummaan

Haastateltavat olivat saadun vastikkeen ja rahoitussumman suhteesta hieman eri mieltä. Osa haastateltavista koki projektin rahoittamisen olevan lähellä lah-

joittamista, mutta haastateltava E koki rahoittamansa summan olleen markkinakykyisessä suhteessa saatuun vastikkeeseen:

Se oli ihan markkinakykyinen hinta. Se oli kymmenen euroa levyllinen ämpeekolmosia. Ja saman verran se maksaa, jos sä käyt ostaa ämpeekolmoset tuolta iTunesista esimerkiksi. – Haastateltava E

Haastateltava B:n mielestä hänen saamansa vastike oli hyvässä suhteessa rahoitussummaan verrattuna. Haastateltava B totesi, että vaikka saatu vastike ei rahamääräisesti mitattuna vastannut rahoitussummaa, se oli kuitenkin riittävä ja hän oli siihen tyytyväinen. Haastateltava B:n mielestä joukkorahoitusprojektiin osallistumisen merkitys syntyy jostain muusta syystä kuin vastikkeesta:

Leffahankkeessa mä tosiaan olin meinannut lahjottaa vastikkeetta. Siinä mielessä sain huomattavan paljon vastiketta, kun sitten sainkin hauskat printtialushousut, mitkä luonnollisesti ei niihin euromääriin ollut missään suhteessa. Mutta pointti olikin lahjoittaa. – Haastateltava B

Myös haastateltava F piti rahoituksen käsitettä liukuvana, ja näki oman panoksensa olevan yhtäältä rahoittamista ja toisaalta lahjoittamista. Lisäksi hän koki että vastikkeen ei tarvitse välttämättä vastata rahoitussummaa rahallisesti. Rahoituksen taustalla olevat muut syyt ovat haastateltava F:n mukaan tärkeämpiä. Lisäksi haastateltava F totesi, että ainakin joissain tapauksissa varsinaista vastiketta ei välttämättä edes tarvitsisi tarjota, kunhan projektin vetäjät osoittavat rahoittajilleen konkreettisesti kiitoksen osallistumisesta vaikka vain paperille kirjoitetun kiitoslappusen muodossa:

Sekin voi olla mun mielestä tarpeeks. Ei se oo mulle se yksiselitteisesti tärkein kriteeri siinä, että vastaaks tän jutun tai asian arvo nyt sitä mun panosta, mun lahjotusta. – Haastateltava F

Haastateltava C:n mielestä hyöty joukkorahoituksesta tulee enneminkin projektin vetäjälle kuin rahoittajalle saatavasta vastikkeesta huolimatta. Haastateltava C totesi, että hän on todennäköisesti maksanut enemmän vastikkeena saadusta tuotteesta, kuin mitä sen ostaminen kaupasta olisi maksanut. Hintaero ei haastateltava C:n mielestä ole kuitenkaan ongelma, sillä se kuuluu ja sen pitääkin kuulua joukkorahoituksen luonteeseen varsinkin kulttuurialana joukkorahoitusprojekteissa. Tästä huolimatta haastateltava C kuitenkin haluaisi, että joukkorahoitusprojektin rahoittamisesta saatu vastike olisi jollakin tavalla normaalia tuotetta erikoisempi:

Ennemmin mitä toivois, kuin että se hinta vastais sitä lopputuotetta, niin et se ois jollain lailla spesiaali. Ei siis sellanen versio minkä saa ostaa kaupasta rahalla. Mun mielestä tätä ei ollenkaan oo Mesenaatissa ja Suomessa joko hiffattu tai viitsitty tehdä. – Haastateltava C

Myös haastateltava A oli kokenut, että rahoitetun projektin vetäjät eivät olleet hyödyntäneet vastikkeen potentiaalia kunnolla. Haastateltava A:n rahoittaman

projektin vastikkeena oli haastateltava A:n mukana tarjottu mahdollisuutta nähdä rahoitettavan elokuvan raakamateriaalia ennen virallisen trailerin julkaisua. Elokuvasta kuitenkin julkaistiin virallinen traileri ennen kuin Mesenaatin kautta projektia rahoittaneet olivat nähneet mitään raakamateriaalia. Haastateltava A koki tilanteen epäreiluksi, ja oli jo miltei lähettämässä projektin vetäjille vihaista palautetta. Haastateltava A koki, että vastikkeen uutuusarvo ei enää tämän jälkeen vastannut rahoitussummaa:

Ei se ihan vastannut sitä mitä luvattiin, kun julkisuuteen tuli traileri ennen kuin me mesenaatit saatiin sitä raakanauhaa katsottavaksi. Eli mun mielestä siinä töpättiin ajallisesti. Mä olin jo laittamassa siitä semmosta kiukkuista viestiä, kun sitten sieltä tulikin se sähköposti, että nyt tässä on teille linkki. Mutta jotenkin se, että kun oli nähnyt jo sen trailerin, niin tavallaan siinä linkissä ei tullut enää mitään uutta. Että just se uutuusarvo, ja siinä mielessä tavallaan se vastikkeen arvo menetettiin. – Haastateltava A

5.5 Hitaat kannustimet

Hitaita kannustimia koskevat teemat tulivat osittain käsitellyiksi haastattelujen muiden vaiheiden yhteydessä. Haastateltavilta pyrittiin löytämään mielipiteitä joukkorahoituksen myötä koettavista ei-vastikkeellisista hyödyistä. Useassa haastattelussa esiintyi ajatus joukkorahoituksesta yhteiskunnallisena vaikuttajana ja eräänlaisena luovien unelmien mahdollistajana. Haastateltavat kertoivat myös kokeneensa mielihyvää joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen osallistumisesta.

Kaikki haastateltavat olivat kuitenkin yksimielisiä siitä, että rahoittajina he eivät suoranaisesti ole kokeneet vastikkeen lisäksi muuta ei-vastikkeellista hyötyä rahoittamisesta. Haastateltava B kertoi rahoituspäätöksen ennemmin syntyneen halusta tukea elokuvaprojektia. Myös haastateltavat E ja F kertoivat kokevansa hyvää oloa projektin vetäjien unelmien mahdollistamisesta.

5.6 Sosiaalinen motivaatio

Sosiaalisen motivaation teema herätti haastateltavissa paljon ajatuksia, ja haastateltavat kokivat sen merkityksen huomattavaksi rahoittamiseen motivoitumisessa. Teeman tarkoituksena oli selvittää, kokevatko haastateltavat omien arvonsa jollain tavalla vastaavan rahoitettuja projekteja ja yleisesti joukkorahoitusta. Lisäksi pyrittiin tutkimaan vaikuttavatko koettu velvollisuudentunto ja saatava kiitos ja palaute rahoituspäätöksessä.

5.6.1 Omien arvojen vastaavuus joukkorahoitukseen

Omien arvojen yhteensopivuus joukkorahoituksen kanssa nousi tärkeäksi tekijäksi kaikkien haastateltavien osallistumiselle joukkorahoitusprojektien rahoittamisessa. Haastateltavat kokivat joukkorahoituksen olevan lähellä omia ideo-logisia näkemyksiään, minkä vuoksi projektien rahoittaminen on haastateltavien mielestä tärkeää. Haastateltavat kokivat Mesenaatissa tapahtuvan vastikeperusteisen joukkorahoituksen mahdollistavan monenlaisia projekteja, joiden arvoa on taloudellisin mittarein vaikea arvioida:

Mä en edes osaa yhtäkkiä nokkelasti ja kattavasti sanoa mitä kaikkea arvoa taiteella on meille, kun se on niin mittaamatonta. Ja tämä on vielä sellaista, että tää elokuva tai dokumentti, että se on tavallaan dokumentaarista, mutta se ei oo dokumentti. Se on käsikirjoitettu ja fiktiivinen, mutta kuvaa lähihistorian tapahtumia. Siinä mielessä se on vielä hyvin arvokasta ja mittaamatonta. – Haastateltava B

Haastatteluissa nousi esiin myös joukkorahoituksen tasa-arvoistava merkitys. Haastateltava E:n mielestä joukkorahoituksen avulla periaatteessa jokaiselle ihmiselle tarjoutuu mahdollisuus yrittää toteuttaa omia luovia ideoitaan. Haastateltava E kertoi haluavansa olla mukana mahdollistamassa vertaistensa unelmien toteutumista:

Halusin vertaistukena kanssamuusikolle tukea tätä hänen proggistaan. En varsinaisesti tuntenut kyseistä henkilöä, mutta olin seurannut hänen edesottamuksiaan, kun saman homman äärellä oltiin. Ja halusin olla mahdollistamassa hänen proggistaan. – Haastateltava E

Myös haastateltava F:n mielestä omien arvojen ja kiinnostusten kohtaaminen rahoitettavan projektin valinnassa on erittäin tärkeä tekijä. Haastateltava F kertoi valitsevansa rahoitettavat projektit sen perusteella, kuinka omaperäinen ja persoonallinen projekti on kyseessä. Haastateltava F kertoi arvostavansa ja rahoittavansa rohkeasti toteutettuja projekteja vaikka ne eivät suoranaisesti edes kiinnostaisi häntä itse:

Kaikessa ei voi olla mukana. Sitten valitsee ne, mitkä kohtaa just omien arvojen ja omien kiinnostusten mukaan. Ja kun mua innostaa, kun joku tekee jotain erilaista ja omaperäistä ja persoonallista. Vaikka se ei ois ihan sitä mitä mä ite haluaisin tehdä tai mikä on ihan mun juttu. Niin se rohkeus on mulle kiinnostavampaa. – Haastateltava F

Haastateltava C kertoi, että oman kulttuuriyhdistys- ja julkaisutoimintataustansa vuoksi hän kokee joukkorahoituksen omakseen:

Se lähtee siitä ideologisesta puolesta. Mä oon vanha punkkari ja oon tehny pienlehtiä aikoinaan. Sieltä on lähtenyt tällänen do-it-yourself -filosofia. – Haastateltava C

5.6.2 Joukkorahoituksen yhteiskunnallinen merkitys

Kaikki haastateltavat haastateltavaa D lukuun ottamatta sanoivat kokevansa joukkorahoituksen jonkinlaisena vaihtoehtona niin sanotuille perinteisille rahoitustavoille kuten apurahajärjestelmille. Esimerkiksi haastateltava A oli sitä mieltä, että joukkorahoituksen merkitys erilaisten projektien rahoittamisessa ja mahdollistajana kasvaa tulevaisuudessa eritoten kulttuurialalla. Myös haastateltava B kuvasi joukkorahoitusta eräänlaisena mahdollistajana, jonka avulla virallisen yhteiskunnan tukea vaille jääneet projektit voivat toteutua. Haastateltava B koki että rahoittamalla tietynlaisia joukkorahoitusprojekteja on mahdollista vaikuttaa myös yhteiskunnan rakenteisiin:

Se mahdollistaa sellaista tekemistä, mitä ei jotenkin virallinen yhteiskunta tue. Se on alhaalta lähtevää toimintaa, jolla on erilaisia mahdollisuuksia tai väyliä vaikuttaa ehkä viralliseenkin yhteiskuntaan tai sen rakenteisiin. On siistiä, että vielä on tällaisia helppoja tapoja aktiivisena kulttuurikansalaisena osallistua tällaiseen vähällä vaivala. – Haastateltava B

Myös haastateltava E kuvasi joukkorahoitusta mahdollistajana ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä. Haastateltava E:n mielestä joukkorahoitus on demokratisoivaa toimintaa verrattuna erilaisiin apurahajärjestelmiin. Haastateltava E totesi, että joukkorahoituksen myötä julkaisijan rooli esimerkiksi levy-yhtiöiden ja kustantajien osalta muuttuu, ja tilalle nousee asiasta kiinnostuneiden yksittäisten rahoittajien joukko:

Suurempi yhteisö tai suurempi joukko saa demokraattisesti päättää, että onko tämänselle asialla tarvetta. Se ei oo ylhäällä se taho, joka sanoo, että sä saat tehdä tän jutun. Vaan se tulee sun yhteisöstä tai sun vertaisista, jotka saa päättää, että tää on hyvä juttu. Että toteutetaan tää. Se on mun mielestä hyvin reilu systeemi. Nimenomaan myös asioiden ja ideoiden testaamiseen. Se on hyvin tasa-arvoinen toimintamalli. – Haastateltava E

Haastateltava F jatkoi muiden haastateltavien kanssa samansuuntaisesti kuvaten joukkorahoitusta kaupalliset verkot kiertäväksi mahdollistavaksi kanavaksi. Myös haastateltava C koki että joukkorahoituksen avulla on mahdollista rahoittaa projekteja, jotka eivät muuten saisi kaupallista tukea. Haastateltava C:n mukaan yksi oleellinen rahoitettavan joukkorahoitusprojektin valintakriteeri liittyy nimenomaan siihen, että ilman joukkorahoitusta ja rahoittajien tukea projekti ei todennäköisesti toteutuisi.

5.6.3 Velvollisuudentunne ja sen merkitys rahoituspäätöksessä

Vain haastateltavat B ja F kokivat joukkorahoitusprojektin rahoittamiseen liittyvän ainakin jonkinasteista velvollisuudentunnetta. Sen sijaan haastateltavien C, D ja E mukaan velvollisuudentunteella ei ole merkitystä. Haastateltava B kertoi että hänen rahoittamassaan elokuvaprojektissa tärkein yksittäinen syy rahoittamiselle oli projektin tuttu vetäjä. Pelkkä tuttu projektin vetäjä ei kuiten-

kaan riitä haastateltava B:n mukaan rahoituspäätöksen tekemiseen velvollisuudentunteen muodossa, sillä myös projektin laadulla ja aiheella on merkitystä:

Ja siinä mielessä moni muukin mun tuntema taidetta tekevä ihminen olis voinut yhtä itsestään selvästi olla semmonen, että kun hänen juttunsa, niin sitä haluan tukea. Mutta sitten aihe oli myös semmonen, että silläkin merkitystä. Mutta nyt kun kysyit että onko yhtä juttua, nii tässä tapauksessa oli tekijä. – Haastateltava B

Haastateltava F oli samaa mieltä projektin vetäjän läheisyyden vaikutuksesta rahoituspäätöksen tekemiseen, mutta hänen mielestään kyseessä on velvollisuudentunteen sijaan lähimmäisestä välittäminen. Satunnaisen Facebook-kaverin joukkorahoitusprojektin rahoittamiseen haastateltava F ei välttämättä lähtisi mukaan, mutta läheisen tai ystävän projektin rahoitus olisi helpompaa. Tässä tapauksessa tarjotun vastikkeen merkitys on haastateltava F:n mukaan merkityksetön, mutta projektin laadulla ja aiheella on silti merkitystä:

Jos se ihminen on semmonen kestä mä välitän, niin sitten se on semmonen nobrainer. Mutta en mä koe siitä mitään velvollisuutta, koska mä koen, että mä haluan olla siinä mukana. Oli se sitten kuinka pieni lahjotus tahansa. Mutta rahoituksen määrä saattaa riippua siitä, että kuinka hyvä se projekti mun mielestä on. Mutta kyllä mä oon mukana sit semmosessa ihan ilman muuta. – Haastateltava F

Haastateltava A sen sijaan oli kahden vaiheilla velvollisuudentunteen merkityksestä. Haastateltava A tunnisti velvollisuudentunteen olevan osa joukkorahoitukseen liittyvää toimintaa, mutta omassa toiminnassaan haastateltava A ei kokenut sillä olevan merkitystä. Haastateltava A:n mielestä velvollisuudentunnetta tärkeämpää on järkevä ja mielekkäältä tuntuva projekti, jossa tarjotaan rahoittajille hyvin soveltuvia vastikkeitä. Haastateltava A kertoi myös, että oman projektin pitäminen ja siitä oman viiteryhmän kanssa keskusteleminen kuitenkin luovat jonkintasoista velvollisuudentunnetta viiteryhmän keskuudessa. Käytännössä velvollisuudentunteen vaikutus projektin rahoittamiseen on kuitenkin haastateltava A:n mukaan pieni:

Meillä oli se koulutus, missä mä kuulin Mesenaatista. Meitä oli siellä useitakin taiteilijoita. Ja niistä nyt kaksi vai kolme on toteuttanut kampanjan. Ja siellä puhuttiin hirveesti, että esimerkiksi kun mä esittelin tätä omaa kampanjaideaani siellä, niin kaikki oli, että he ainakin tukee ja muuta. Ja sitten itse asiassa kukaan niistä koulutukseen osallistuneista ei rahoittanut mun kampanjaa. Ja sitten tietyllä tavalla itse koin velvollisuutta, et olisin voinut rahoittaa niitä toisten kampanjoita. Kenties. – Haastateltava A

Haastateltava A:n lisäksi myös haastateltava E:llä oli ollut oma projekti Mesenaatissa. Haastateltava E sai rahoituksen omalle projektilleen ennen kuin oli mukana rahoittamassa kollegansa projektia. Haastateltava E ei kuitenkaan antanut oman projektinsa vaikuttaa velvollisuudentunteen synnyttäjänä rahoituspäätöksen tekemisessä:

Tää kyseinen artisti ei rahoittanut mun proggista. Että ei ollut tämmöstä, että hän rahoitti mua, niin mun pitää rahoittaa häntä. Ei ollut sellaisesta kyse. Se oli ihan vaan puhtaasti toisinpuolinen rahoituspäätös. – Haastateltava E

5.6.4 Kiitoksen ja palautteen saaminen

Haastateltavat C, E ja F kertoivat pitävänsä joukkorahoitusprojektien vetäjien vuorovaikutusta tärkeänä. Haastateltava C vertasi Mesenaatissa rahoittamiaan projekteja ulkomaisissa palveluissa olleisiin projekteihin, ja totesi noteeranneensa tietynlaista välinpitämättömyyttä Mesenaatin käyttäjissä. Haastateltava C kertoi, ettei varsinaisesti kaipaa lisää vuorovaikutusta projektien vetäjien kanssa, mutta hän harmitteli rahoittajien vähäistä huomioimista projektien yhteydessä. Haastateltava C arveli, että projektin vetäjät eivät ole suunnitelleet projektin loppuvaihetta eli vastikkeiden toimittamista tarpeeksi tarkasti:

Jotenkin vaan harmittaa näiden Mesenaatin hankkeiden kohdalla. En muista että missään ois edes ollut mitään lappua mukana, kun se kirja tulee. Se tulee kuplamuovipussissa ja se on siinä. En niinkään ois sitä kaivannut, mutta harmittaa sen porukan puolesta. Että näinkö vähän te viitsitte nähdä vaivaa? Että eikös se nyt vähän kannattais satsata siihen, et joku vois rahoittaa teidän hankkeita tulevaisuudessakin? Että ois vaikka joku tulostettu lappu, jossa sanottais, että kiitos kun osallistuit tähän hankkeeseen. – Haastateltava C

Haastateltava E kertoi pitävänsä vuorovaikutusta tärkeänä. Haastateltava E koki, että projektien vetäjien vuorovaikutus rahoittajien kanssa on tärkeä läsnäolosta kertova ele. Haastateltava E:n mielestä sen avulla on mahdollista luoda aitoa kiitollisuudentunnetta ja parantaa suhdetta rahoittajiin. Haastateltava F sen sijaan arveli, että rahoitussumman kasvaessa henkilökohtaisemman kontaktin tarve projektin vetäjän ja rahoittajan muuttuu tärkeämmäksi. Sen sijaan haastateltava D ei kertonut kaipaavansa minkäänlaista kiitosta ja palautetta. Haastateltava B oli sitä mieltä, että jopa vastikkeen mukana tullut kiitoskortti oli kiusallinen, eikä hän olisi kaivannut kyseisenlaista huomiota:

Suoraan sanottuna mun mielestä se oli pikkusen kiusallista, kun mä sain ne alushousut. Siellä oli mukana kortti, johon ne leffaprojektin tekijät oli laittanut puumerkit. En mä olis kaivannut sellasta näkyväksi tekemistä, että nyt he kiittävät minua. – Haastateltava B

Haastateltava A kertoi omiin projektin vetämiseen liittyviin kokemuksiinsa viitaten, että rahoittajien määrän kasvaessa yhteydenpito ja vuorovaikutus heidän kanssaan muuttuvat työläämmiksi. Sen vuoksi haastateltava A totesi kaipaavansa projektin toteuttajalta ainoastaan sen rahoittamisesta luvatus vastikkeen. Vastikkeen toimittamisen tärkeyttä haastateltava piti kriittisenä, ja totesi että siinä projektin vetäjä ei saa epäonnistua.

5.7 Tutkimuksen tulosten analysointi

Teemahaastattelujen muodossa toteutetun empiirisen tutkimuksen tulokset olivat suurelta osin yhteneväisiä kirjallisuuskatsauksessa saatuihin tuloksiin. Kirjallisuuskatsauksessa esitetyissä lähteissä eri motivaation lähteitä ei asetettu merkittävyytensä tai tärkeytensä mukaiseen järjestykseen. Huomioitavia merkittävyyseroja eri motivaation lähteiden välillä kuitenkin pystyttiin havaitsemaan tässä tutkielmassa käytetyn haastatteluaineiston perusteella. Alla olevassa taulukossa (taulukko 5) esitetään haastateltavien painottamat tekijät:

TAULUKKO 5 Haastateltavien mainitsevat syyt rahoittamiselle

Tarkastelukohde	A	B	C	D	E	F
Oman kiinnostuksen vastaavuus	X	X	X	X	X	X
Projektin konkreettisuus ja läpimenon merkitys	X	X	X	X	X	X
Projekti kerännyt jo merkittävän osan rahoitussummasta	X	X	X	-	-	X
Konkreettisen joukon olemassaolo ja siihen kuuluminen	-	-	-	-	-	-
Ideologisella tasolla olevaan joukkoon kuuluminen	X	X	X	X	X	X
Tarjottu vastike merkittävässä roolissa	X	-	(X)	-	(X)	-
Rahoittajan kokema vastikkeeton hyöty	-	-	-	-	-	-
Vaihtoehto perinteisille rahoitusjärjestelmille	X	X	X	-	X	X
Omat arvot	X	X	X	X	X	X
Velvollisuudentunne	-	X	-	-	-	X
Saatu kiitos ja palaute	-	-	X	-	X	X

Haastatteluissa painottui selkeästi eniten omien arvojen ja omien kiinnostuksenkohteiden merkitys rahoitettavan joukkorahoitusprojektin valinnassa ja rahoittamisessa. Osa haastateltavista kertoi esimerkiksi arvostavansa taidetta ja kulttuuria, ja haluavansa tukea ja mahdollistaa uusien projektien toteutumisen saralla. Monet haastateltavista halusivat myös rahoittamisellaan antaa projektin toteuttajille mahdollisuuden toteuttaa unelmiaan. Osa haastateltavista kertoi toteuttavansa ja edistävänsä omaa maailmankatsomustaan joukkorahoituksen avulla. Haastateltavat näkivät joukkorahoituksen eräänlaisena itseilmäilyn välineenä.

Myös joukkorahoitusprojektin läpimenon todennäköisyydellä, ja sitä kautta oman panoksen merkityksellä oli vaikutusta rahoituspäätöksen tekemisessä kaikkien haastateltavien kohdalla. Projektin on haastateltavien mielestä oltava realistinen toteuttaa, jotta sen rahoittamiseen kannattaa osallistua. Lisäksi neljä haastateltavaa kuudesta oli sitä mieltä, että merkittävän osan tavoitesummaan keränneisiin projekteihin on helpompi lähteä itse mukaan kuin vain pienen osan keränneisiin. Huono menestys rahoituksen keräämisessä herättää esimerkiksi haastateltava A:n mukaan kysymyksen siitä, uskovatko edes projektin pitäjät ja heidän lähipiirinsä projektin onnistumiseen.

Joukkorahoitus perinteisten rahoitustapojen vaihtoehtona herätti paljon ajatuksia haastateltavissa. Neljä haastateltavaa kuvasi joukkorahoitusta vaihtoehtona jäykiksi koetuille perinteisille apurahajärjestelmille tai kaupalliselle rahoitukselle. Perinteisten rahoitustapojen kiertäminen oli heidän mielestään yksi joukkorahoituksen tärkeimmistä puolista. Osa haastateltavista kertoi näkevänsä joukkorahoituksen muodostavan uudenlaista järjestelmää, jossa rahoitus perustuu vertaisten antamaan tukeen ja osoittamaan kiinnostukseen. Kyseistä järjestelmää kuvattiin tasa-arvoiseksi tavaksi kerätä projekteille rahoitusta, sillä joukkorahoituksen avulla tavallisista ihmisistä tulee esimerkiksi levy-yhtiöiden ja kustantamoiden korvaajia.

Yksi mielenkiintoisimmista haastatteluissa esiin nousseista seikoista oli vastikkeen vähäinen merkitys. Monet haastateltavista kuvasivat joukkorahoitusta lahjoittamisen kaltaiseksi toiminnaksi, jossa vastike on enemminkin pieni huomionosoitus ja kiitos rahoittamisesta. Haastateltavat eivät myöskään kokeneet saavansa henkilökohtaisesti jotain muuta vastikkeetonta hyötyä rahoittamisesta. Merkilläpantavaa on myös joukon vähäiseksi koettu rooli. Monet haastateltavista arvelivat Mesenaatista koostuvan joukon olevan ainakin jollain löyhällä tasolla olemassa, mutta yksikään haastateltavista ei yllättäen kokenut kuuluvaansa sellaiseen. Useat haastateltavista kuvailivat joukon olevan olemassa korkeintaan ideologisella tasolla, jossa joukko koostuu saman arvomaailman jakavista ihmisistä. Varsinaista konkreettista Mesenaatin käyttäjien joukkoa ei haastateltavien mukaan ole ainakaan vielä olemassa. Yhteisöllisyyden tunnetta muiden Mesenaatin käyttäjien kanssa on osan haastateltavien mielestä olemassa, mutta näissä tapauksissa sosiaaliset suhteet ovat muodostuneet muualla kuin Mesenaatissa. Haastateltavien lähipiirissä saattaa esimerkiksi olla joukkorahoitusta tai nimenomaan Mesenaattia käyttäviä ihmisiä, joiden kanssa on mahdollista keskustella ja vaihtaa kokemuksia.

Haastateltavat eivät myöskään kokeneet erityisen vahvasti, että velvollisuudentunteella olisi vaikutusta rahoituspäätöksen tekemiseen. Vain kaksi haastateltavaa oli sitä mieltä, että tutulla joukkorahoitusprojektin pitäjällä on vaikutusta rahoittamiseen. Velvollisuudentunteen sijaan haastateltavat kokivat kyseisen tunteen olevan kuitenkin ensisijaisesti halua auttaa esimerkiksi ystävää tai sukulaista. Puolet haastateltavista oli sen sijaan sitä mieltä, että rahoittamisesta saatava kiitos ja palaute ovat tärkeä osa vuorovaikutusta. Haastateltavien mukaan kiittämällä rahoittaja osoittaa olevansa läsnä, ja parantaa suhdettaan rahoittajiin.

Yksikään haastateltavista ei kertonut kätuvansa joukkorahoitusprojektin rahoittamiseen osallistumista. Yleisesti ottaen kaikki haastateltavat pitivät Messenaatissa tapahtuvaan joukkorahoitukseen liittyvän rahoitusprosessin kokonaisuutta miellyttävänä. Rahoitusprosessin aikana haastateltavien tunnetila pysyi pääosin positiivisena koko ajan.

Seuraavassa luvussa empiirisen aineiston tuloksia verrataan kirjallisuuskatsauksessa saatuihin tuloksiin. Tulosten välille pyritään samassa yhteydessä tekemään synteesi, jonka jälkeen vastataan tutkielman alussa esitettyihin tutkielman tutkimuskysymyksiin. Samalla esitetään myös empiirisen aineiston vaikutuksesta päivitetty motivaatiokaavio.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esitellään tutkielman alussa esitettyyn tutkimustehtävään saatuja tuloksia. Ensiksi käydään läpi yksilöiden kokemaa motivaatiota osallistumiselle joukkorahoitusprojekteihin osallistumisessa. Samassa yhteydessä esitetään myös yhteenveto tutkielmassa saaduista tuloksista, ja päivitetty motivaatiokaavio. Tuloksien tarkastelun jälkeen arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja tulosten laatua. Luvun lopuksi esitetään myös jatkotutkimusaiheita aiheen käsittelyn syventämistä varten.

6.1 Joukkorahoitusprojekteihin osallistumisen motivaatio

Tutkielman empiirisen osan tuloksia voidaan pitää kirjallisuuskatsauksen tuloksia täydentävinä. Haastatteluissa nousi esille useita erilaisia motivoitumisen lähteitä, mikä oli odotettavissa myös tutkielman ensimmäisessä osassa tehdyn kirjallisuuskatsauksen perusteella. Kirjallisuuskatsauksessa esiteltiin muiden muassa Brabhamin (2013, s. 68) varsin mittava listaus aiemmasta kirjallisuudesta tunnistetuista joukkoistamiseen liittyvistä motivaation lähteistä. Osa Brabhamin (2013, s. 68) listauksen mukaisista motivaation lähteistä ei toki ole suoraan yhteensopivia vastikeperusteisessa joukkorahoituksessa, mutta silti sen nähtiin tarjoavan hyvä lähtökohta motivaatioon perehtymiselle. Haastatteluissa vähintään sivuttiin Brabhamin (2013, s. 68) listauksen mukaisista motivaation lähteistä vastiketta (rahan ansaitseminen), sosiaalisuutta, ajan kuluttamista, osallistumista kiinnostavan suureen projektiin, muiden kanssa jakamista ja huvittelua.

Kirjallisuuskatsauksen perusteella oletettiin, että joukon rooli joukkorahoitusprojektin rahoittamiseen motivoitumisessa on merkittävä. Esimerkiksi Gerber ja Hui (2013, s. 23-25) korostavat sosiaalisten syiden merkitystä joukkorahoitukseen osallistumisen yhteydessä, mikä näkyy esimerkiksi yksilöiden kokemalla yhteenkuuluvuudentunteella joukkoon. Gerberin ja Huin (2013, s. 24) mukaan joukkorahoitusprojekteja rahoittavat yksilöt kokevat vahvaa yhteisölli-

syyden tunnetta rahoittamisen seurauksena. Myös Tsain ja Bagozzin (2014, s. 156) mukaan yksilön kokemalla yhteenkuuluvuuden tunteella joukkoa kohtaan on vaikutusta hänen osallistumisensa määrään ja laatuun. Tämä näkemys toistui usein myös haastatteluissa, mutta haastatteluaineistossa korostui konkreettisen joukon sijaan ideologisen tason joukko. Haastateltavat eivät kokeneet kuuluvansa konkreettiseen palvelun käyttäjien muodostamaan joukkoon, mutta uskoivat sen kuitenkin olevan jollain tasolla olemassa.

Myös vastikkeella uskottiin kirjallisuuskatsauksen perusteella olevan merkitystä joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen osallistumiselle. Vastikkeen merkityksen oletettiin kuitenkin olevan ristiriitainen, sillä esimerkiksi Solimanin ja Tuunaisen (2015, s. 11) ja Zhengin ym. (2011, s. 79-81) mukaan joukkoistamiseen osallistumisen syyt ovat pohjimmiltaan sisäisen ja ulkoisen motivaation yhdistelmiä. Ulkoisen motivaation alueella kuuluva palkkio tai kannustin on Solimanin ja Tuunaisen (2015, s. 11) vain osatekijä motivoitumisessa. Samanlaisia tuloksia saatiin myös tämän tutkielman empiirisessä osassa. Haastateltavat kokivat joukkorahoitusprojektin rahoittamisen olevan lähellä lahjoittamista, jossa rahoitussummaa vastaan tarjotulla vastikkeella oli lähinnä vain huomionosoituksen kaltainen merkitys. Haastatteluaineiston perusteella vastike ei ole ratkaisevassa roolissa rahoituspäätöstä tehdessä, mutta sellainen on tarjottava vähintään kiitoksen roolissa. Muut syyt ratkaisevat rahoituspäätöksen, mutta vastike on haastateltavien mukaan tärkeä lisä.

Empiirisen aineiston perusteella joukkorahoitusprojektien rahoittajat pitivät tärkeänä, että heidän omat arvonsa ja kiinnostuksen kohteensa kohtaavat rahoitettavan projektin kanssa. Projektin on oltava rahoittajan mielestä merkityksellinen, jotta sen rahoitukseen kannattaa osallistua. Myös Chandler ja Kapelner (2013, s. 132) toteavat, että yksilön projektista kokemalla merkityksellä on positiivinen vaikutus osallistumisalttiuteen sekä annettavan työpanoksen määrään ja laatuun. Merkityksellisenä koettuun projektin osallistumisesta vaaditaan Chandler ja Kapelnerin (2013, s. 132) myös vähäisempi vastike. Samansuuntaisia tuloksia saatiin myös tämän tutkielman empiirisessä osassa. Haastateltavat korostivat oman arvomaailmansa ja rahoitettavien joukkorahoitusprojektien kohtaamisen merkitystä. Useat haastateltavista kokivat joukkorahoituksen olevan vain keino jatkaa merkitykselliseksi kokemaansa toimintaa ja elämäntapaa. Joukkorahoitusta kuvailtiin haastatteluaineistossa usein termillä mahdollistaja, jolla haastateltavat viittasivat esimerkiksi projektin vetäjän unelmien tai jonkin kulttuuriprojektin mahdollistamiseen. Käytännössä tämä viitanee siihen, että projektin vetäjän kannattaa projektin esittelyn yhteydessä tuoda esiin oman unelmansa toteuttamisen ajatusta. Tämä on myös Allisonin, Blakleyn, Shortin ja Webbin (2015, s. 68) mukaan tärkeää, sillä auttamismahdollisuus vetoaa rahoittajiin paremmin kuin projektin bisneshenkisempien puolten esitleminen ja korostaminen.

Gerber ja Hui (2013, s. 23-25) nostivat esille myös rahoittajien kokeman vallinnanvapauden rahoitettavia projekteja valitessa, mikä osoittautui myös empiirisen aineiston perusteella merkittäväksi motivoivaksi tekijäksi. Haastatteluissa useasti esiin nousseella ajatuksella joukkorahoituksesta perinteisten ja jäykkien

rahoitusjärjestelmien korvaajana on myös Gerberin ja Huin (2013, s. 23) väitteen mukaan merkitystä, koska joukkorahoitus tarjoaa verrattain autonomisen tavan kerätä projekteille rahoitusta. Projektin hallinta pysyy siis tiukasti projektin vetäjien ja rahoittajien vastuulla. Haastateltavat korostivat vaihtoehdoisen rahoitustavan mahdollistavan kiinnostavia projekteja, jotka jäisivät ilman joukkorahoituksen tarjoamaa mahdollisuutta toteutumatta.

Projektin toteutumisen todennäköisyydestä ja sen merkityksestä rahoituspäätöksen tekemiseen ei kirjallisuuskatsauksessa löytynyt merkittävästi viitteitä. Haastatteluaineistossa se sen sijaan nousi yhdeksi tärkeimmistä motivaatiota lisäävistä tekijöistä. Haastateltavat kokivat, että rahoitettavan projektin on oltava realistinen toteuttaa. Motivaatio rahoittamiselle syntyy osittain joukkorahoitusprojektin toteuttamiskelpoisuuden arvioinnin myötä, ja puutteellisesti suunnitellulle ja toteutetulle projektille on haastateltavien mielestä epätodennäköistä antaa rahoitusta. Tämä havainto on yhteensopiva Mollickin (2014, s. 13) väitteen kanssa, jonka mukaan joukkorahoitusprojektien on vaikutettava laadukailta ja valmiilta, jolloin niiden toteutumisen todennäköisyys kasvaa rahoittajien luottaessa niihin.

Projektin toteutumiseen oleellisesti liittyvä rahoitusvaiheen merkitys on kirjallisuuskatsauksen perusteella jäänyt suhteellisen vähälle huomiolle aiemmissa tutkimuksissa. Haastatteluaineistossa toistui ajatus, jonka mukaan vähäisen rahoitussummaan keränneet joukkorahoitusprojektit herättävät rahoittajissa epäilyksen projektin uskottavuudesta. Rahoituksen keräämiseen liittyvät vaikeudet saattavat esimerkiksi saada rahoittajat miettimään, uskovatko edes projektin vetäjät ja heidän lähipiirinsä projektiin ja sen läpimenoon. Tämä tulos herättää kysymyksiä joukkorahoitusprojektin alkuvaiheen ja projektin vetäjien lähipiirin merkityksestä. Samansuuntaisia tuloksia löydettiin tutkielman tulosten koontivaiheessa kerätystä tuoreesta lähdeaineistosta. Colombon, Franzonin ja Rossi-Lamastran (2015, s. 96) mukaan joukkorahoitusprojektin ensimmäiset päivät ovat kriittisen tärkeitä projektin läpimenon kannalta. Colombo ym. (2015, s. 94-95) toteavat, että projektin alkuvaiheessa kerätyllä rahoitussummalla on suuri merkitys projektin menestyksekkään jatkon kannalta. Myös Solomon, Wenjuan ja Wash (2015, s. 554-555) ovat sitä mieltä, että projektin rahoittaminen sen ollessa vielä aikaisessa vaiheessa on rahoittajan kannalta parhain strategia siitäkin huolimatta, että loppuvaiheessa rahoittaja voi periaatteessa rahoittaa läpimenevää projektia pienemmällä rahoitussummalla. Projektin alkuvaiheessa tehdyt yksittäiset rahoitukset toimivat motivaation lähteinä myöhemmässä vaiheissa mukaan tuleville rahoittajille, jolloin projektin toteutumisen mahdollisuudet paranevat (Solomon ym., 2015, s. 554-555). Vastaavia ajatuksia toistui useasti myös haastatteluaineistossa.

Rahoittamiseen vaikuttavasta velvollisuudentunteesta ei kirjallisuuskatsauksessa löytynyt viitteitä. Velvollisuudentunne otettiin haastatteluissa käytettyyn haastattelurunkoon ennen toisen haastattelun tekemistä, sillä se nousi esille ensimmäisessä haastattelussa. Haastateltavat eivät kuitenkaan kertoneet kokevansa varsinaista velvollisuudentunnetta rahoittaa joukkorahoitusprojektia, vaikka sen vetäjä olisikin joku heidän tuntemansa ihminen. Haastateltavat ku-

vasivat tunteen olevan sellaisessa tapauksessa lähinnä halua auttaa lähimmäistä. Velvollisuudentunteen ei myöskään koettu nousevan merkittäväksi tekijäksi edes siinä tilanteessa, jos rahoitettavaksi tulisi sellaisen ihmisen projekti, joka on aiemmin rahoittanut yksilön omaa projektia. Tässä tutkielmassa käytetyn haastatteluaineiston perusteella voidaan siis sanoa, että velvollisuudentunteella ei ole merkitystä rahoituspäätöksen teossa.

6.1.1 Joukkoistamisen motivaatiomallissa painottuvat tekijät

Kaufmannin ym. (2011, s. 4) muodostamassa joukkoistamisen motivaatiomallissa motivaatio on jaettu sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon, ja mallia hyödynnettiin erityisesti tutkielman empiirisen osan haastattelurunkoa suunniteltaessa. Sen vuoksi tutkielmassa saatuja tuloksia verrataan seuraavaksi kyseiseen malliin, ja tarkastellaan mitkä mallin osatekijät painoutuivat tässä tutkielmassa.

Joukkoistamisen motivaatiomallissa sisäisen motivaation osa-alueella on seitsemän tekijää nautintopohjaisen ja joukkopohjaisen motivaation kategorioissa. Ulkoisen motivaation puolella motivaatioon vaikuttavia tekijöitä on kuusi välittömien kannustimien, hitaiden kannustimien ja sosiaalisen motivaation kategorioissa. (Kaufmann ym., 2011, s. 4-5). Seuraavaksi esitellään tämän tutkielman tulosten painottamat tekijät joukkoistamisen motivaatiomallissa.

Nautintopohjaisen motivaation rooli joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen motivoitumisessa oli merkittävä. Haastateltavat kuvailivat rahoitusprosessin olleen pääosin positiivinen kokemus, ja se herätti haastateltavissa hyviä mielikuvia. Haastateltavat kertoivat myös motivoituneensa sellaisista projekteista, joiden he uskoivat pääsevän asetettuihin tavoitteisiin ja saavuttavan konkreettisia tuloksia. Oman päätöksenteon merkitys oli myös merkittävässä osassa, sillä haastateltavat kertoivat rahoitettujen projektien vastaavan heidän omia kiinnostuksen kohteitaan. Nautintopohjaisella motivaatiolla voidaan siis sanoa olevan huomattavaa merkitystä rahoittamiseen motivoitumisessa.

Joukkopohjaisen motivaation rooli on sen sijaan ristiriitaisempi. Haastateltavat kokivat jonkinlaisen ideologisen tason joukon olevan olemassa, mutta yksikään haastateltava ei kokenut kuuluvansa mihinkään konkreettiseen joukkoon. Osa haastateltavista uskoi sen siitä huolimatta olevan vähintään kehittymässä. Jonkinlaista yhteisöllisyydentunnetta on haastateltavien mielestä kuitenkin havaittavissa saman maailmankuvan jakavien ihmisten kanssa, mutta se ei suoranaisesti liity Mesenaatin käyttäjistä muodostuvaan joukkoon. Joukon rooli rahoitukseen motivoitumisessa on haastatteluaineiston perusteella ristiriitainen.

Myös välittömien kannustimien eli Mesenaatin tapauksessa rahoitussummaa vastaan tarjotun vastikkeen rooli oli kyseenalainen. Tutkielman tulosten perusteella vastikkeella on vain vähäinen rooli rahoittamiseen motivoitumisessa, jolloin vastike voidaan nähdä vain tietynlaisena kiitoksena ja huomionosoituksena projektin vetäjältä sen rahoittajalle. Haastatteluissa nousi esille ajatus rahoittamisesta lahjoittamisena, jossa tarjottu vastike on vain pieni bonus.

Hitaat kannustimet jäivät haastatteluaineistossa vähälle huomiolle. Vastikeperusteista joukkorahoitusta ei koettu keinoksi kerätä hyötyä esimerkiksi työelämässä ja omien kykyjen kehittämisessä. Tämä oli toki odotettavissa tutkitun ilmiön luonteen vuoksi.

Sosiaalinen motivaatio sen sijaan oli merkittävä tekijä joukkorahoitusprojektin rahoittamiseen motivoitumisessa. Haastateltavat kokivat joukkorahoituksen ja tietäntyyppisten projektien rahoittamisen olevan lähellä heidän omia arvojaan ja maailmankuvaansa. Haastateltavat kertoivat myös projektin koetulla merkityksellisyydellä olevan suuri vaikutus rahoituspäätöksen tekemisessä. Koetulla velvollisuudentunteella ei kuitenkaan nähty olevan minkäänlaista merkitystä. Rahoittamisesta saatava kiitos ja palaute sen sijaan oli asia, jota puolet haastateltavista piti tärkeänä osana vuorovaikutusta. Rahoittajan osoittama kiitollisuudentunne nähtiin keinona osoittaa läsnäoloa ja parantaa suhdetta projektin vetäjän ja rahoittajien välillä.

Näin ollen voidaan tulkita, että Kaufmannin ym. (2011, s. 4) joukkoistamisen motivaatiomallin tärkeimmät kategoriat tämän tutkielman osalta olivat nautintopohjainen ja sosiaalinen motivaatio. Nautintopohjaisessa motivaatiossa korostui ennen kaikkea projektin konkreettisuus, päätöksenteon autonomia sekä ajanviete ja huvittelu. Sosiaalisessa motivaatiossa sen sijaan projektin merkittävyys, arvojen yhteensopivuus ja toisaalta myös saatu kiitos ja palaute olivat tärkeitä tekijöitä motivoitumisessa. Seuraavaksi merkittävimmät kategoriat olivat joukkopohjainen motivaatio ja välittömät kannustimet, mutta niiden merkityksen voidaan tulkita olevan vähäisempi. Hitailta kannustimilla ei sen sijaan todettu olevan merkitystä rahoituspäätöksen teossa vastikeperusteisessa joukkorahoituksessa. Tämän tuloksen perusteella voidaan siis esittää, että yksilöt motivoituvat joukkorahoitusprojektin rahoittamiseen sisäisen ja ulkoisen motivaation yhteisvaikutuksesta.

6.2 Vastaukset tutkielman tutkimuskysymyksiin

Tämän tutkielman tavoitteena oli perehtyä vastikeperusteisten joukkorahoitusprojektien rahoittajien motivaatioon. Tarkoituksena oli tunnistaa erilaisia motivaation lähteitä, ja tutkia ovatko jotkin yksittäiset motivaation lähteet muita lähteitä merkittävämpiä. Tutkielman johdantoluvussa esitettiin tutkielman tutkimuskysymykset:

- Mikä motivoi yksittäistä ihmistä osallistumaan vastikeperusteisten joukkorahoitusprojektien rahoitukseen?
- Mikä on joukon rooli joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen motivoitumisessa suomalaisessa joukkorahoituspalvelussa?

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen voidaan kirjallisuuskatsauksessa ja tutkielman empiirisessä osassa saatujen tulosten synteessin perusteella vastata, että yksilöt motivoituvat vastikeperusteisten joukkorahoitusprojektien rahoittami-

seen sisäisen ja ulkoisen motivaation yhteisvaikutuksesta. Tutkielman perusteella tärkeimmät motivaation lähteet liittyvät nautintopohjaiseen ja sosiaaliseen motivaatioon. Yksilön on siis koettava rahoitettava projekti omia arvojaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaaviksi, ja sen tulee olla rahoittajan mielestä merkityksellinen. Esimerkiksi halu auttaa projektin vetäjää, ja tilaisuus olla mahdollistamassa hänen unelmiensa saavuttamista on merkittävä syy tehdä rahoituspäätös. Joukkorahoitus myös koetaan tasa-arvoistavaksi vaihtoehdoksi perinteisille rahoitustavoille, kuten levy-yhtiöille, kustantamoille ja apurahajärjestelmille. Projektin on lisäksi oltava rahoittajien mielestä oikeasti toteuttamiskelpoinen ja realistinen, jotta rahoittajat kokevat siihen rahoittamisen olevan järkevää. Joukkorahoitusprojektien rahoittamisen toissijaiset motivaation lähteet liittyvät joukkopohjaisen motivaation ja välittömiin kannustimiin. Rahoitussummaa vastaan tarjotulla vastikkeella on siis merkitystä, mutta sen rooli ei ole ratkaiseva rahoituspäätöksen tekemisessä. Hitaiden kannustimien rooli jäi tutkielman tulosten perusteella vähäiseksi.

Toiseen tutkimuskysymykseen voidaan tutkielman tulosten perusteella todeta, että joukon merkitys joukkorahoitusprojektin rahoittamiseen motivoitumisessa on ristiriitainen. Ensinnä aineistosta kävi ilmi, että Mesenaatin käyttäjistä koostuvaa joukkoa ei haastateltavien mielestä ole olemassa ainakaan konkreettisella tasolla. Toisaalta haastatteluissa kävi ilmi, että jonkinlainen ideologisen tason joukko sen sijaan vaikuttaa Mesenaatin taustalla. Haastateltavat kokivat kuuluvansa löyhästi tämän kaltaiseen joukkoon, mutta konkreettisella tasolla sen merkitys on vähäinen. Haastateltavat uskoivat konkreettisen joukon olemassaolon olevan mahdollista, mutta eivät itse kokeneet kuuluvansa siihen. Joukkopohjaisen motivaation rooli vastikeperusteisten joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen motivoitumisessa on siis toissijainen.

Alla olevassa kuviossa (kuvio 6) esitetään Kaufmannin ym. (2011, s. 4) joukkoistamisen motivaatiomalliin perustuva päivitetty motivaatiokaavio. Kaaviossa esitetään empiirisen tutkimuksen pohjalta esiin noussut motivaation lähteiden merkittävyysero. Kaavion vasemmalla puolella esitetyt motivaation lähteet liittyvät sisäiseen motivaatioon, ja oikealla puolella ulkoiseen motivaatioon. Tutkielman tulosten perusteella joukkorahoitusprojektien rahoittamisen motivaatioon vaikuttavat ensisijaisesti nautintopohjainen motivaatio ja sosiaalinen motivaatio. Toissijaiset motivaation lähteet ovat sen sijaan joukkopohjainen motivaatio ja välittömät kannustimet. Hitaiden kannustimien rooli jäi tutkielman tulosten perusteella muita motivaation lähteitä vähäisemmäksi, minkä vuoksi se esitetään motivaatiokaaviossa erillisenä tekijänä.

KUVIO 6 Päivitetty motivaatiokaavio

6.3 Tutkimuksen tulosten laatu ja luotettavuus

Tutkielman ensimmäisessä osassa olevaan kirjallisuuskatsauksen pyrittiin löytämään mahdollisimman monipuolisia lähteitä enimmäkseen akateemisesti arvostetuista julkaisuista. Joukkoistamisesta ja joukkorahoituksesta on viime vuosina kirjoitettu paljon, mutta nimenomaan joukkorahoitukseen osallistuvien yksilöiden motivaatiosta lähdekirjallisuutta oli huomattavasti haastavampi löytää kuin joukkoistamisen osalta. Tutkielman kirjallisuuskatsauksen perusteella kuitenkin todettiin, että joukkoistamisen ja joukkorahoituksen välillä on riittävästi yhtäläisyyksiä. Näin ollen joukkoistamiseen osallistumisen motivaatiota käsittelevää lähdekirjallisuutta uskallettiin käyttää lähtökohtana myös joukkorahoitukseen perehtyessä.

Tutkielman empiirisen osan eli kvalitatiivisen tapaustutkimuksen luonteesta ja haastateltavien suhteellisen vähäisestä määrästä johtuen tutkimuksen tuloksia ei voi yleistää koskemaan laajempaa joukkoa. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena oli saavuttaa mahdollisimman laaja ymmärrys tutkielman aiheesta, ja teemahaastattelun avulla oli mahdollista pyrkiä aikaisemmin vähälle huomiolle jääneen rajatun ilmiön ymmärtämiseen. Tutkielmassa saatiin tar-

kentavaa lisätietoa rahoittajien motivaatioista, ja saavutettiin hyvä ymmärrys vastikeperusteisen joukkorahoituksen erityispiirteistä.

Tutkimusmenetelmän rajoituksiin kuului myös haastateltavien valinta. Kaikki haastateltavat olivat osallistuneet joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen, joten kaikilla oli kokemusta joukkorahoituksen hyödyntämisestä vähintään rahoittajan roolista Mesenaatissa. Vaikka kahdella haastatelluista oli rahoituskokemuksen lisäksi näkemystä myös oman joukkorahoitusprojektin pitämisestä, osalla haastateltavista oli joukkorahoituskokemusta kuitenkin vain yhden projektin rahoittamisen tiimoilta. Lisäksi osa haastatelluista sekoitti käyttämänsä joukkorahoituspalvelut ja rahoittamansa projektit ainakin osittain siitä syystä, että kyseisten projektien rahoittamisesta oli kulunut jo jonkin verran aikaa. Kaikki haastatelluissa mainitut projektit olivat kuitenkin tulkittavissa vastikeperusteisen joukkorahoituksen kategoriaan. Haastateltavien kokema joukkorahoituspalvelujen ja -projektien sekoittaminen ja unohtaminen toivat oman lisähaasteensa rahoitusmotivaation tutkimiseen. Tutkielman empiirisessä osuudessa kuitenkin haluttiin tuoda esille kaikki oleellimmat motivaatioon liittyvät seikat mahdollisimman laajan käsityksen muodostamiseksi.

6.4 Jatkotutkimusaiheet

Tutkielmassa tehty kirjallisuuskatsaus osoitti, että joukkoistamisesta ja joukkorahoituksesta on olemassa jo runsaasti akateemista lähdeaineistoa. Myös joukkorahoitusprojekteihin osallistuvien ihmisten motivaatiosta on tehty jo jonkin verran tutkimusta, mutta materiaalin määrä on siitä huolimatta vielä suhteellisen vähäistä. Joukkorahoitus on kuitenkin ilmiö, jolla on potentiaalia kasvaa myös taloudellisilla mittareilla mitaten varsin merkittäväksi rahoituslähteeksi esimerkiksi taide- ja kulttuurialalla myös Suomessa. Sen vuoksi aiheen syvempää akateemista tutkimista olisi hyvä jatkaa myös tulevaisuudessa.

Yksi haastatelluissa esiin nousseista jatkotutkimusaiheista koskee rahoituspäätöksen tekemiseen liittyvää hienovaraisuutta ja ”melkein-rahoittamista”. Mikä saa yksittäisen ihmisen jättämään osallistumatta joukkorahoitusprojektin rahoittamiseen, jos hän kuitenkin on miltei valmis sen tekemään? Raja rahoittamisen ja melkein rahoittamisen välillä on häilyvä, joten aiheeseen olisi mielenkiintoista perehtyä jatkotutkimuksen muodossa.

Toinen kiinnostava jatkotutkimusaihe liittyy joukkorahoitusta keräävän projektin vetäjän eli joukoistajan tuntemiin rahoittajiin eli esimerkiksi tuttavisiin, ystäviin ja sukulaisiin. Mikä merkitys joukkoistajan lähipiirin osallistumisella joukkorahoitusprojektin rahoittamiseen on projektin läpimenon kannalta? Kysymyksen voi olettaa olevan oleellinen varsinkin pienemmissä projekteissa, joissa potentiaalinen rahoittajien joukko on pienempi.

Kolmas mahdollinen jatkotutkimusaihe liittyy joukon ja vuorovaikutuksen merkitykseen vastikeperusteisissa joukkorahoituspalveluissa. Onko muihin palvelun käyttäjiin koetulla yhteenkuuluvuuden tunteella vaikutusta kunkin

projektin läpimenoon ja projektien menestymiseen? Vaikuttaako projektin vetäjien vuorovaikutus rahoittajien kanssa rahoitukseen merkittävästi?

Edellä mainittuihin jatkotutkimusaiheisiin on jo olemassa jonkin verran akateemista tutkimusta, mutta tämän tutkielman perusteella tarvetta lisätutkimukselle kuitenkin vielä on. Joukkorahoitusprojektien rahoittamiseen liittyvä hienovaraisuus on kriittisen tärkeässä roolissa suunnitellessa uusia projekteja. Pienikin virhe tai epämääräisyys projektissa riittää koko projektin epäonnistumiseen.

LÄHTEET

- Abrahamson, S., Ryder, P. & Unterberg, B. (2013). *Crowdstorm. The Future of Innovation, Ideas, and Problem Solving*. Hoboken: John Wiley & Sons Inc.
- Allison, T. H., Blakley, C. D., Short, J. C & Webb, J. W. (2015). Crowdfunding in a Prosocial Microlending Environment: Examining the Role of Intrinsic Versus Extrinsic Cues. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 39, 1, 53-73.
- Belleflamme, P., Lambert, T. & Schwienbacher, A. (2014). Crowdfunding: Tapping the Right Crowd. *Journal of Business Venturing*, 29, 5, 585-609.
- Brabham, D. C. (2008). Moving the crowd at iStockphoto: The composition of the crowd and motivations for participation in a crowdsourcing application. *First Monday*, 13(6). Haettu 19.2.2015 osoitteesta <http://pear.acc.uic.edu/ojs/index.php/fm/article/view/2159/1969>
- Brabham, D. C. (2010). Moving the Crowd at Threadless. *Information, Communication & Society*, 13, 8, 1122-1145.
- Brabham, D. C. (2012). The Myth of Amateur Crowds. *Information, Communication & Society*, 15, 3, 394-410.
- Brabham, D. C. (2013). *Crowdsourcing*. Cambridge: The MIT Press.
- Brabham, D. C. (2014, 22. huhtikuuta). What is Crowdsourcing? Haettu 22.4.2014 osoitteesta <http://essentialcrowdsourcing.wordpress.com/overview/>
- Burtch, G., Ghose, A. & Wattal, S. (2014). Cultural Differences and Geography as Determinants of Online Prosocial Lending. *MIS Quarterly*, 38, 3, 773-794.
- Bäck, J. (2011). *Yleisöosallisuuden ulkoiseen hyödyntämiseen liittyviä menetelmiä, motivaatioita ja mahdollisuuksia*. Tietojärjestelmätieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Carpenter, H. (2011). Motivating the Crowd to Participate in Your Innovation Initiative. Teoksessa Sloane, P. (toim.), *A Guide to Open Innovation and Crowdsourcing: Practical Tips, Advice and Examples from Leading Experts in the Field*. (s. 76-84). London: Kogan Page.
- Chandler, D. & Kapelner, A. (2013). Breaking monotony with meaning: Motivation in crowdsourcing markets. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 90, 123-133.
- Clark, L. (2012, 19. lokakuuta). How to get your crowdfunding campaign to Indiegogo to the top. Haettu 3.2.2015 osoitteesta <http://www.wired.com/2012/10/how-to-get-your-crowdfunded-indiegogo-campaign-to-the-top/>
- Collins, L. & Pierrakis, Y. (2012). *The Venture Crowd. Crowdfunding equity investment into business*. Nesta.
- Colombo, M. G., Franzoni, C. & Rossi-Lamastra, C. (2015). Internal Social Capital and the Attraction of Early Contributions in Crowdfunding. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 39, 1, 75-100.

- Digitalkoot (2012). Digitalkoot päättyivät 29.11.2012. Haettu 24.4.2014 osoitteesta <http://www.digitalkoot.fi/>
- Djelassi, S., & Decoopman, I. (2013). Customers' participation in product development through crowdsourcing: Issues and implications. *Industrial Marketing Management*, 42, 5, 683-692.
- Estellés-Arolas, E., & González-Ladrón-de-Guevara, F. (2012). Towards an integrated crowdsourcing definition. *Journal of Information Science*, 38, 2, 189-200.
- Fundu. (2015, 13. helmikuuta). Sijoittajille. Haettu 13.2.2015 osoitteesta <https://fundu.fi/investors>
- Gerber, E. M. & Hui, J. (2013). Crowdfunding: Motivations and Deterrents for Participation. *ACM Transactions on Computing-Human Interaction*, 20, 6, 1-32.
- Gatautis, R. & Vitkauskaitė, E. (2014). Crowdsourcing Application in Marketing Activities. Teoksessa I. Meidutė-Kavaliauskienė & J. Stankevičienė (toim.), *The 2nd International Scientific conference "Contemporary Issues in Business, Management and Education 2013"*, *Procedia – Social and Behavioral Sciences* (s.1243-1250). Vilnius, Lithuania, November 14-15, 2013.
- Hackman, J. R. & Oldham, G. (1980). *Work Redesign*. Boston: Addison-Wesley.
- Harburg, E., Hui, J., Greenberg, M. & Gerber, E. M. (2015). Understanding the Effects of Crowdfunding on Entrepreneurial Self-Efficacy. Teoksessa CSCW '15 *Proceedings of the 18th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing* (s. 3-16). New York, NY: ACM.
- Hintikka, K. A. (2012). Journalismia talkootyönä. Teoksessa J. Vehkoo (toim.), *Journalismikritiikin vuosikirja 2012* (s. 25-30). Tammerprint Oy, Tampere.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. (15. uud. painos). Helsinki: Tammi.
- Hossain, M. (2012). User's motivation to participate in online crowdsourcing platforms. Teoksessa *2012 International Conference on Innovation Management and Technology Reseach (ICIMTR)* (s. 310-315), Malacca, Malaysia, May 21-22, 2012.
- Howe, J. (2006a). The Rise of Crowdsourcing. *Wired*, 14(6), 176-183.
- Howe, J. (2006b, 2. kesäkuuta). Crowdsourcing: A Definition. Haettu 14.4.2014 osoitteesta http://crowdsourcing.typepad.com/cs/2006/06/crowdsourcing_a.htm
- Howe, J. (2008). *Why the Power of the Crowd is Driving the Future of the Business*. New York: Crown Publishing.
- Indiegogo. (2015, 6. toukokuuta). About Us. Haettu 6.5.2015 osoitteesta <https://www.indiegogo.com/about/our-story>
- Invesdor. (2015, 13. helmikuuta). Meistä. Haettu 13.2.2015 osoitteesta <https://www.invesdor.com/finland/fi/about#about>
- Järvinen, P. & Järvinen A. (2000). *Tutkimustyön metodeista*. Tampere: Juvenes Print, Tampereen yliopistopaino Oy.

- Kaufmann, N., Schulze, T. & Veit, D. (2011). More than fun and money. Worker Motivation in Crowdsourcing – A Study on Mechanical Turk. Teoksessa *Proceedings of the Seventeenth Americas Conference on Information Systems* (s. 1-11), Detroit, Michigan, August 4-7, 2011.
- Kickstarter. (2015, 6. toukokuuta). Seven things to know about Kickstarter. Haettu 6.5.2015 osoitteesta <https://www.kickstarter.com/hello?ref=footer>
- Kleemann, F. & Voß, G. (2008). Un(der)paid Innovators: The Commercial Utilization of Consumer Work through Crowdsourcing. *Science, Technology & Innovation Studies*, 4, 1.
- Koskinen, I., Alasuutari, P. & Peltonen, T. (2005). *Laadulliset menetelmät kauppatieteissä*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Lamminpää, L. (2014). *Kuluttaja joukkorahoituskampanjoiden tukijana – käytäntöteoreettinen analyysi*. Markkinoinnin pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto.
- Maastoliikennelaki. (2013, 20. marraskuuta). Seitsemän oppia maastoliikennelain joukkoistamisesta. Haettu 25.4.2014 osoitteesta <http://maastoliikennelaki.fi/2013/11/20/seitsemän-oppia-maastoliikennelain-joukkoistamisesta/>
- Mesenaatti. (2015a, 3. helmikuuta). Info. Haettu 3.2.2015 osoitteesta <http://mesenaatti.me/info/>
- Mesenaatti. (2015b, 22. helmikuuta). Etiketti. Haettu 22.2.2015 osoitteesta <http://mesenaatti.me/etiketti/>
- Mollick, E. (2014). The Dynamics of Crowdfunding: An Exploratory Study. *Journal of Business Venturing*, 29, 1, 585-609.
- Ollila, H. (2012). *Joukkoistaminen ja sen hyödyntämiseen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia*. Tietojärjestemätieteen kandidaatin tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Ordanini, A., Miceli, L., Pizzetti, M. & Parasuraman, A. (2011). Crowd-funding: transforming customers into investors through innovative service platforms. *Journal of Service Management*, 22, 4, 443-470.
- Pitschner, S. & Pitschner-Finn, S. (2014). Non-profit differentials in crowd-based financing: Evidence from 50,000 campaigns. *Economics Letters*, 123, 3, 391-394.
- Poetz, M. K. & Schreier, M. (2012). The Value of Crowdsourcing: Can Users really Compete with Professionals in Generating New Product Ideas? *The Journal of Product Innovation Management*, 29, 2, 245-256.
- Rogstadius, J., Kostakos, V., Kittur, A., Smus, B., Laredo, J. & Vukovic, M. (2011). An Assessment of Intrinsic and Extrinsic Motivation on Task Performance in Crowdsourcing Markets. Teoksessa *Proceedings of the Fifth International AAAI Conference on Weblogs and Social Media* (s. 321-328). Association for the Advancement of Artificial Intelligence.
- Ruohotie, P. (1998). *Motivaatio, tahto ja oppiminen*. Helsinki: Edita.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67.

- Soliman, W. & Tuunainen, V. K. (2015). Understanding Continued Use of Crowdsourcing Systems: An Interpretive Study. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 10, 1, 1-18.
- Solomon, J., Wenjuan, M. & Wash, R. (2015). Don't Wait!: How Timing Affects Coordination of Crowdfunding Donations. Teoksessa CSCW '15 *Proceedings of the 18th AMC Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing* (s. 547-556). New York, NY: ACM.
- Steelman, Z. R., Hammer, B. I. & Limayem, M. (2014). Data Collection in the Digital Age: Innovative Alternatives to Student Samples. *MIS Quarterly*, 38, 2, 355-378.
- Surowiecki, J. (2004). *The Wisdom of Crowds: Why the Many Are Smarter Than the Few and How Collective Wisdom Shapes Business, Economies, Societies and Nations*. New York: Doubleday.
- Tsai, H.-T. & Bagozzi, R. P. (2014). Contribution Behavior in Virtual Communities: Cognitive, Emotional, and Social Influences. *MIS Quarterly*, 38, 1, 143-164.
- Wardrop, R., Zhang, B., Raghavendra, R. & Gray, M. (2015). *Moving Mainstream. The European Alternative Finance Benchmarking Report* (February 2015). University of Cambridge, Judge Business School.
- Yongqiang, S., Wang, N., Yin, C. & Zhang, J. X. (2015). Understanding the relationships between motivators and effort in crowdsourcing marketplace: A nonlinear analysis. *International Journal of Information Management*, 35, 3, 267-276.
- Zheng, H., Li, D. & Hou, W. (2011). Task Design, Motivation, and Participation in Crowdsourcing Contests. *International Journal of Electronic Commerce*, 15, 4, 57-88.

LIITE 1 TEEMAHAASTATTELUN HAASTATTELURUNKO

Haastateltavan taustatiedot ja joukkorahoituksen käyttöhistoria:

- Haastateltavan perustiedot (asuinpaikka ja työ)
- Mesenaatin käyttö
- Muiden joukkorahoituspalvelujen käyttö
- Rahoitetut projektit Mesenaatissa
- Kiinnostuksen syntyminen
- Tarjottu vastike ja sen merkitys
- Kontakti projektin vetäjään
- Syy projektin rahoittamiseen

Nautintopohjainen motivaatio:

- Oman kiinnostuksen vastaavuus kampanjaan
- Projektin onnistumisen merkitys
- Rahoitettavan kampanjan valinta
- Tunnetila ja sen vaihtelu projektia rahoittaessa

Joukkopohjainen motivaatio:

- Mesenaatti ja käyttäjien muodostama joukko
- Yhteenkuuluvuuden tunne
- Kontaktit muihin osallistujiin

Välittömät kannustimet:

- Vastikkeen tai palkkion merkitys
- Mielenkiinnosta vastikkeesta
- Vastikkeen suhde rahoitukseen

Hitaat kannustimet:

- Projektin rahoittamisesta saatava hyöty
- Rahoituksen merkitys ja hyödyt haastateltavalle
- Rahoituksen merkitys ja hyödyt yhteiskunnalle

Sosiaalinen motivaatio:

- Omien arvojen vastaavuus projektiin
- Projektin hyvä tarkoitus

- Koettu velvollisuudentunne
- Palautteen ja kiitoksen saaminen

Yleisiä jatkokysymyksiä liittyen joukkorahoitukseen:

- Raja rahoittamisen ja rahoittamatta jättämisen välillä
- Koetut riskit
- Koettu katumus
- Suunnitelmat joukkorahoituksen ja Mesenaatin käytölle jatkossa

LIITE 2 HAASTATTELUKUTSUT

me se naatti .me **Mesenaatti.me** 19 hrs · 🌐

Oletko jo osallistunut joukkorahoituskampanjoiden rahoitukseen Mesenaatissa? Terveisiä kunnolliselta luotettavalta graduntekijältä, otathan häneen yhteyttä niin mekin saamme hyvää dataa!

"Kaipaam haastateltavia ja olisin kiitollinen, jos voisit osallistua haastatteluun Helsingissä/Tampereella/Jyväskylässä tai vaikka Skypen välityksellä. Ota yhteyttä: harri.ollila@jyu.fi. Kiitos!"

Unlike · Comment · Share · 👍 7

KUVIO 7 Mesenaatin Facebook-profiilissa julkaistu haastattelukutsu

KUVIO 8 Mesenaatin Twitter-profiilissa julkaistu haastattelukutsu

Autetaan graduntekijää

Moi! Meille tulee aina välillä opinnäytetyöntekijöiltä pyyntöjä auttaa heitä heidän joukkorahoitusta käsittelevissä töissään. Autamme mielellämme! Ja toki voimme tulosten avulla kehittää palveluamme. Nyt on myös teillä rahoittaneilla (kiitos vielä!) mahdollisuus auttaa. Tarvitaan haastateltavia.

Harri Ollila tekee Jyväskylän yliopistoon gradua joukkorahoitukseen osallistumisen motivaatioista, ja tarvitsee haastateltavia. Haastattelut voi tehdä Skypessä tai livenä. Olisi kiva jos ottaisit yhteyttä häneen! Tässä mailiosoite: harri.ollila@jyu.fi Hänen kandintyönsäkin oli kiinnostava. Se käsitteli joukkostamista. Tässä!

Ote Mesenaatin sähköpostilistalla julkaistusta uutiskirjeestä.

LIITE 3 ESIMERKKI JOUKKORAHOITUSPROJEKTIN PROJEKTIKORTISTA MESENAATTI.ME-PALVELUSSA

UUSI INARI – POP UP -PAIKALLISLEHTI

Uusi Inari on väliaikainen verkkopaikallislehti, joka koettelee paikallisjournalismin rajoja. Lehden tekijät haluavat piristää paikallisjournalismia ja etsiä uusia tapoja pyörittää paikallisjulkaisua verkossa. Lehti kertoo Suomen suurimman kunnan eli Inarin arjesta ja pohjoisesta elämästä.

ALKOI 19.11.2014

PÄÄTTYI 31.12.2014

Tykkää 1 tuhatta | Twiittaa 355 | Upota <>

Suomesta puuttuu verkon ehdoilla ja tarpeeksi isoilla voimavaroilla tehty paikallisjournalismi. Paikallislehdet ovat valtavan luettuja ja yhteisöille tärkeitä, mutta niiden rahatilanne on usein kireä. Kaikkein tärkeintä journalismia tehdään kaikkein pienimmillä voimavaroilla. Haluamme kokeilla, mitä kaikkea paikallisjournalismi voi olla, jos siihen satsataan nykyistä enemmän. Uskomme kriittisyyteen, analyttisyyteen, visuaalisesti harkittuihin kokonaisuuksiin ja uusiin, verkkoon suunniteltuihin juttutyyppeihin.

Pop up tarkoittaa yllättäen ilmestyvää ja lyhytaikaista. Pop up -paikallislehti on aivan uusi idea. Julkaisemme kuukauden ajan

282

MESENAATTIA

13170 €

TAVOITE 20 000 €

MINIMITAVOITE 11000 €

RAHOITUS ON PÄÄTTYNYT

31.12.2014

Kiitos

Uusi Inari – pop up -paikallislehti

Paikallislehti Uutta Inaria tekee viisi toimittajaa, kaksi kuvaajaa ja yksi osa-aikainen kuvaaja. Työryhmällä on takanaan tiedotusopin ja kuvajournalismin opintoja Tampereen yliopistossa. Tekijät ovat työskennelleet muun muassa Helsingin Sanomissa, Lapin Kansassa, Aamulehdessä ja Yleisradiossa sekä monissa paikallisissa tiedotusvälineissä. Pääosa projektin varoista kerätään joukkorahoituksella. Rahat käytetään tilavuokriin, juttumatkoihin, välineistöön ja graafikoiden sekä koodarin palkkioihin. Uutta Inaria julkaistaan helmimaaliskuussa 2015.

<http://www.uusiinari.fi/>

VASTIKKEET

